

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY WILAMOWICE
NA LATA 2014-2017
Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY
DO ROKU 2021**

*Autorzy opracowania pragną podziękować
pracownikom Urzędu Gminy Wilamowice oraz wszystkim
osobom i instytucjom, które przyczyniły się do powstania
niniejszego opracowania za czas poświęcany na
zbieranie i udostępnianie danych oraz życzliwość
okazaną naszym pracownikom w czasie konsultacji.*

ZLECENIODAWCA:

GMINA WILAMOWICE
Rynek 1, 43-330 Wilamowice
tel.: 33 499 90 00, faks: 33 812 94 31
mail: ug@wilamowice.pl, www.gmina.wilamowice.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE INFORMACJI PRZY OPRACOWANIU NINIEJSZEGO DOKUMENTU:

- 1 *Urząd Gminy Wilamowice,*
- 2 *Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej,*
- 3 *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 4 *Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wilamowicach,*
- 5 *Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Zabrze,*
- 6 *Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach,*
- 7 *Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,*
- 8 *Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej,*
- 9 *Nadleśnictwo Bielsko,*
- 10 *Nadleśnictwo Andrychów,*
- 11 *Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,*
- 12 *Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku - Białej,*
- 13 *Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,*
- 14 *Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Katowicach,*
- 15 *Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 16 *Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny,*
- 17 *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 18 *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 19 *Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach.*

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP.....	7
1.1.	PODSTAWA OPRACOWANIA.....	7
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE.....	7
2.	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE.....	8
2.1.	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	8
2.2.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2018.....	8
2.3.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO.....	9
2.4.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE.....	10
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WILAMOWICE.....	11
3.1.	POŁOŻENIE.....	11
3.2.	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA.....	12
3.3.	KLIMAT.....	14
3.4.	OTOCZENIE SPOŁECZNO - GOSPODARCZE.....	15
3.5.	TURYSTYKA I REKREACJA.....	16
4.	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY.....	26
4.1.	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	26
4.1.1.	FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	28
4.2.	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW.....	32
4.3.	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	34
4.3.1.	STAN ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	34
4.3.2.	BADANIA GLEB.....	37
4.3.3.	INSTYTUCJE DO OBSŁUGI ROLNICTWA.....	38
4.4.	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	39
4.4.1.	ZŁOŻA SUROWCÓW.....	39
4.4.2.	OSUWISKA.....	41
5.	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	42
5.1.	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	42
5.1.1.	SYSTEM GAZOWNICZY.....	47
5.1.2.	SYSTEM CIEPŁOWNICZY.....	48
5.1.3.	SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA.....	49
5.1.4.	KOMUNIKACYJNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	49
5.2.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	51
5.2.1.	WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	51
5.2.2.	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	52
5.2.3.	WODY PODZIEMNE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE.....	55
5.2.4.	JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH.....	56
5.2.5.	ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA.....	58
5.2.6.	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW.....	58
5.2.7.	ODPROWADZANIE WÓD OPADOWYCH.....	59
5.3.	GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....	60
5.4.	OCHRONA PRZED HAŁASEM.....	66
5.4.1.	HAŁAS PRZEMYSŁOWY.....	66
5.4.2.	HAŁAS DROGOWY.....	66
5.4.3.	HAŁAS NIEZORGANIZOWANY.....	67
5.5.	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM.....	68
6.	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	69
6.1.	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI.....	69
6.2.	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH.....	71
6.3.	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA.....	73
6.4.	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE.....	77

6.5.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	79
7.	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, PLAN OPERACYJNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA	81
8.	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	90
8.1.	MECHANIZMY PRAWNE	90
8.2.	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	90
8.3.	MONITORING ŚRODOWISKA	91
9.	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	93
9.1.	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	93
9.1.1.	ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ KRAJOWYCH	93
9.1.2.	ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ ZAGRANICZNYCH W LATACH 2014-2020	96
9.2.	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...”	98
11	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	101

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	POŁOŻENIE GMINY WILAMOWICE NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I POWIATU BIELSKIEGO	11
RYSUNEK 2	SIEĆ DROGOWA NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	12
RYSUNEK 3	GMINA WILAMOWICE NA TLE JEDNOSTEK FIZYCZNO - GEOGRAFICZNYCH (WG. KONDRACKIEGO) WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	13
RYSUNEK 4	GMINA WILAMOWICE NA TLE JEDNOSTEK GEOMORFOLOGICZNYCH (WG. GILEWSKIEJ) WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	14
RYSUNEK 5	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY WILAMOWICE (TERENY WIEJSKIE I TEREN MIASTA)	15
RYSUNEK 6	PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY WILAMOWICE	26
RYSUNEK 7	OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	28
RYSUNEK 8	OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	32
RYSUNEK 9	UDZIAŁ PROCENTOWY GATUNKÓW LASOTWÓRCZYCH W NADLEŚNICTWIE ANDRYCHÓW	33
RYSUNEK 10	UDZIAŁ PROCENTOWY DRZEWOSTANÓW W KLASACH WIEKU	33
RYSUNEK 11	STRUKTURA WIELKOŚCIOWA GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	36
RYSUNEK 12	ROZMIESZCZENIE ZŁOŻ ILASTYCH CERAMIKI BUDOWLANEJ	40
RYSUNEK 13	PODZIAŁ NA STREFY W KTÓRYCH DOKONUJĄ SIĘ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	43
RYSUNEK 14	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), NORMA 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	45
RYSUNEK 15	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH TLENKÓW AZOTU NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), NORMA 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	45
RYSUNEK 16	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH TLENKU WĘGLA NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), NORMA 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	46
RYSUNEK 17	WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), NORMA 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	46
RYSUNEK 18	SIECI GAZOWEJ W RAMACH KRAJOWEGO SYSTEMU GAZOWNICZEGO NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	48
RYSUNEK 19	LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWO – KONTROLNYCH RZEK W REJONIE GMINY WILAMOWICE	53
RYSUNEK 20	OCENA STANU/POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W REJONIE GMINY WILAMOWICE BADANYCH W LATACH 2010-2012	54
RYSUNEK 21	OCENA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH CHRONIONYCH BADANYCH W LATACH 2010-2012	55
RYSUNEK 22	LOKALIZACJA GMINY WILAMOWICE NA TLE REGIONU IV GOSPODARKI ODPADAMI I INSTALACJI REGIONALNYCH I ZASTĘPCZYCH	61
RYSUNEK 23	PRAWDOPODOBIEŃSTWO WYSTĄPIENIA POWODZI Q 0,2% RAZ NA 500 LAT NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	74
RYSUNEK 24	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	75
RYSUNEK 25	UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	99
RYSUNEK 26	STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	100

SPIS TABEL

TABELA 1 WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	29
TABELA 2 ŚREDNIE STĘŻENIE W 2013 ROKU NA TERENIE MIASTA BIELSKO-BIAŁA ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	44
TABELA 3 CHARAKTERYSTYKA SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY WILAMOWICE W LATACH 2009 - 2012	47
TABELA 4 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY WILAMOWICE (KG).....	50
TABELA 5 KLASYFIKACJA STANU/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO I STANU CHEMICZNEGO WÓD W 2012 R. W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	52
TABELA 6 JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY WILAMOWICE W RAMACH SIECI MONITORINGU KRAJOWEGO	57
TABELA 7 IŁOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH ODEBRANYCH OD WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI NA TERENIE GMINY WILAMOWICE	64
TABELA 8 ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE REALIZACJI NA TERENIE GMINY WILAMOWICE W LATACH 2014-2021 WYDATKÓW Z ZAKRESU ZADAŃ WŁASNYCH I ZADAŃ KOORDYNOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	98

1. Wstęp

1.1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa nr 69/2014/D zawarta w dniu 19 marca 2014 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą Wilamowice na wykonanie pracy pt.: „*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021*”.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi: dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez gminę Wilamowice, a także Powiat Bielski i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy, firm zajmujących się obsługą gminy, a także jednostek współpracujących z gminą, współuczestniczących w kreowaniu wizerunku gminy, a także nadzorujących gminę Wilamowice. Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne czy literatura specjalistyczna - branżowa.

1.2. Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice” został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wilamowice nr XXIX/250/02 16 czerwca 2002 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice, a następnie w 2009 roku opracowano jego aktualizację, która została przyjęta uchwałą Rady Gminy Wilamowice nr XXX/290/09 z dnia 10 listopada 2009 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2009 – 2012. Niniejsze opracowanie jest drugą z kolei aktualizacją Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice i obejmuje lata 2014-2017 oraz perspektywę długoterminową do roku 2021.

„*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021*” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Dziale III art. 17 ust. 1 zobowiązuje samorządy do opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszać będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego,
 - Gospodarka wodno – ściekowa,
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb,
 - Ochrona zasobów geologicznych,
 - Ochrona przed hałasem,
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
 - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2. Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1. Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganym ustawą – Prawo ochrony środowiska .

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie jest głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska, w tym:

- **Powietrze atmosferyczne (P)** Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,

- **Zasoby wodne (W)** Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,
- **Gospodarka odpadami (GO)** Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,
- **Ochrona Przyrody (OP)** Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,
- **Tereny przemysłowe (TP)** Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi,
- **Hałas (H)** Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)** Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,
- **Zasoby Naturalne (ZN)** Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,
- **Gleby użytkowane rolniczo (GL)** Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

2.3. *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego*

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego – aktualizacja na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” aktualnie ma status projektu i jest w trakcie opiniowania.

W 2008 roku Powiat Bielski zlecił opracowanie Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego. Ze względu na przedłużającą się procedurę opiniowania Powiat Bielski został objęty ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko obowiązującą od dnia 15 listopada 2008 roku. Na podstawie wyżej wymienionej ustawy Powiat Bielski opracowujący projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu miał obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Dokument ten nie został przyjęty do realizacji.

Aktualnie nadal obowiązującym dokumentem jest „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego” opracowany w 2003 roku i przyjęty uchwałą nr II/20/124/2004 Rady Powiatu Bielskiego z dnia 25 marca 2004 roku.

W projekcie „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego – aktualizacja na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” zaproponowano cele nadrzędne zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długookresowy do 2020 r.: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczenie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Zasoby wodne (W)

Cel długookresowy do 2020 r.: Kontynuacja działań dla zapewnienia wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych .

Gospodarka odpadami (O)

Cel długookresowy do 2020 r.: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku odpadów i ograniczenie składowania odpadów.

Przyroda i krajobraz (PK)

Cel długookresowy do 2020 r.: Zahamowanie strat różnorodności biologicznej, ekosystemów i krajobrazu.

Gleby (GL)

Cel długookresowy do 2020 r.: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Zasoby naturalne (ZN)

Cel długookresowy do 2020 r.: Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.

Tereny przemysłowe i zdegradowane (TP)

Cel długookresowy do 2020 r.: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Hałas (H)

Cel długookresowy do 2020 r.: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych (E)

Cel długookresowy do 2020 r.: Ochrona mieszkańców przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym.

2.4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy Wilamowice jest opracowany w 2009 roku i przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Wilamowicach Nr XXX/290/09 z dnia 10 listopada 2009 roku „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2009-2012 - aktualizacja”.

Główne cele wymienione do realizacji w latach 2009-2012 to:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- Polepszenie jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji,
- Obniżanie emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowane modernizację i remonty infrastruktury drogowej,
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na środowisko,
- Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- Zachowanie, ochrona i powiększenie zasobów leśnych,
- Zwiększenie i właściwe użytkowanie obszarów objętych zielenią urządzoną,
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w politykach sektorowych gminy,
- Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwach i innych instytucjach na terenie gminy.

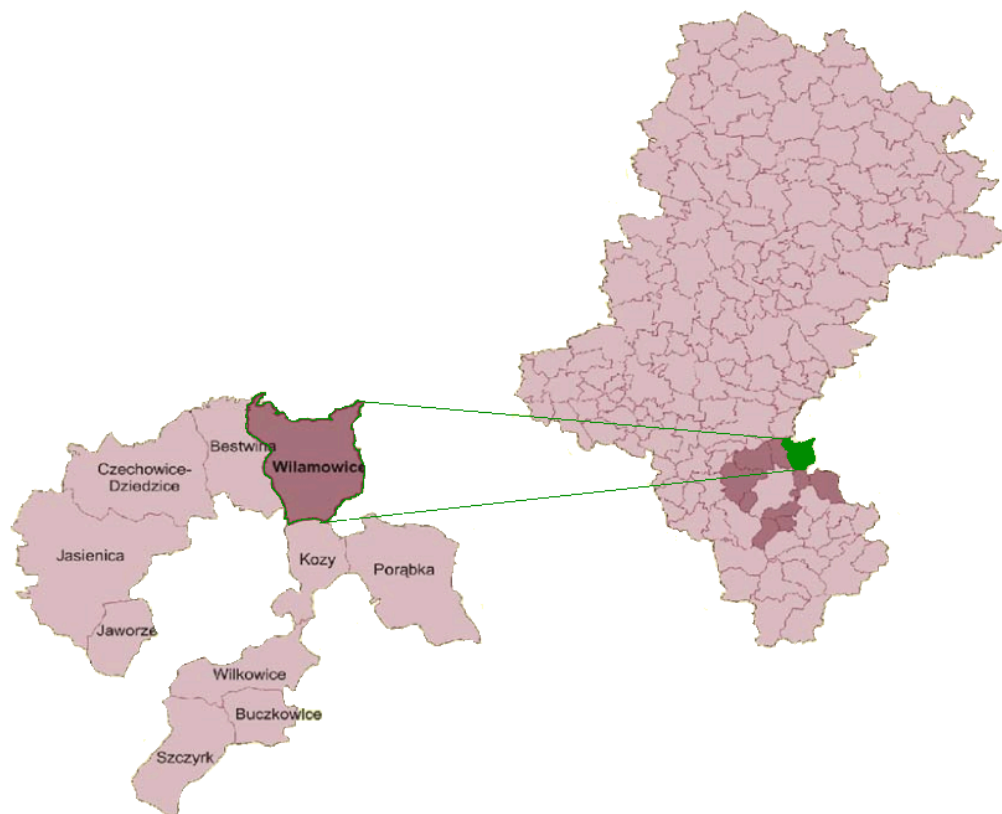
3. Ogólna charakterystyka gminy Wilamowice

3.1. Położenie

Gmina Wilamowice jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części województwa śląskiego w północno – wschodniej części powiatu bielskiego.

Gmina Wilamowice graniczy:

- od północy z gminą Brzeszcze należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego,
- od zachodu z gminą Bestwina należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego,
- od południa z gminą Kozy należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego oraz miastem na prawach powiatu Bielsko – Biała,
- od wschodu z gminą Kęty należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego.

Rysunek 1 Położenie gminy Wilamowice na tle województwa śląskiego i powiatu bielskiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2014

Gmina Wilamowice zlokalizowana jest w odległości ok. 14 km od granic Bielska – Białej, 16 km od Oświęcimia, 54 km od Katowic i 73 km od Krakowa. W odległości 50 km położony jest Cieszyń, w którym znajduje się największe przejście graniczne południowej Polski.

Gmina Wilamowice zajmuje obszar 5.672 ha, w tym miasto zajmuje powierzchnię 1.041 ha, a tereny wiejskie – 4.631 ha. Centralną częścią gminy jest miasto Wilamowice, które otoczone jest od północy, wschodu i południa terenami wiejskimi.

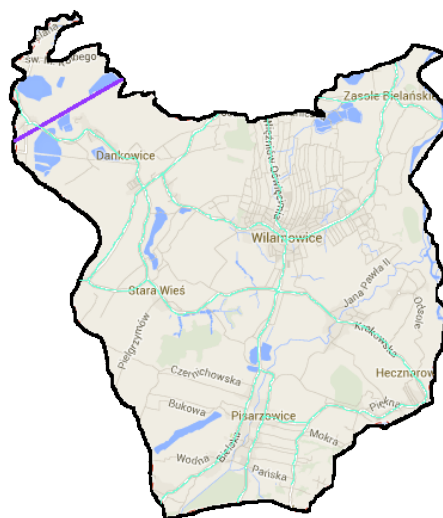
W skład terenów wiejskich wchodzi sołectwa:

- Dankowice,

- Hecznarowice,
- Pisarzowice,
- Stara Wieś,
- Zasole Bielańskie.

Przez północno – zachodnią część Gminy Wilamowice na odcinku około 2,5 km przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa pierwszej klasy nr 93 Trzebina – granica państwa. Jedyna stacja kolejowa na terenie gminy znajduje się w miejscowości Dankowice.

Rysunek 2 Sieć drogowa na terenie gminy Wilamowice

Źródło: na podstawie mapy zamieszczonej na www.google.pl/maps

Na terenie gminy jest około 180 km dróg gminnych i wewnętrznych - 361 ulic w tym 93,7 km dróg publicznych i 87 km dróg wewnętrznych. Sieć dróg powiatowych stanowią drogi relacji Bielsko – Biała – Wilamowice – Brzeszcze i relacji Kęty – Wilamowice o łącznej długości 54,11 km.

3.2. *Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna*

Pod względem geograficznym gmina położona jest na granicy dwóch krain geograficznych o równoleżnikowym przebiegu granic. Część północna i centralna należy do Kotliny Oświęcimskiej, której północno – zachodni skraj stanowi fragment Doliny Górnej Wisły, a pozostała część stanowi Wysoczyznę Wilamowicką, w podziale fizycznym – geograficznym [Kondracki 2000] nazwaną Podgórzem Wilamowickim. W południowej części gminy, tj. na południe od Pisarzowic Wysoczyzna Wilamowicka przechodzi stopniowo w karpackie Pogórze Śląskie. Granica między tymi jednostkami jest mało dostrzegalna. Pod względem tektonicznym północna część gminy stanowi Zapadlisko Przedkarpackie, zaś południowa Karpaty fliszowe.

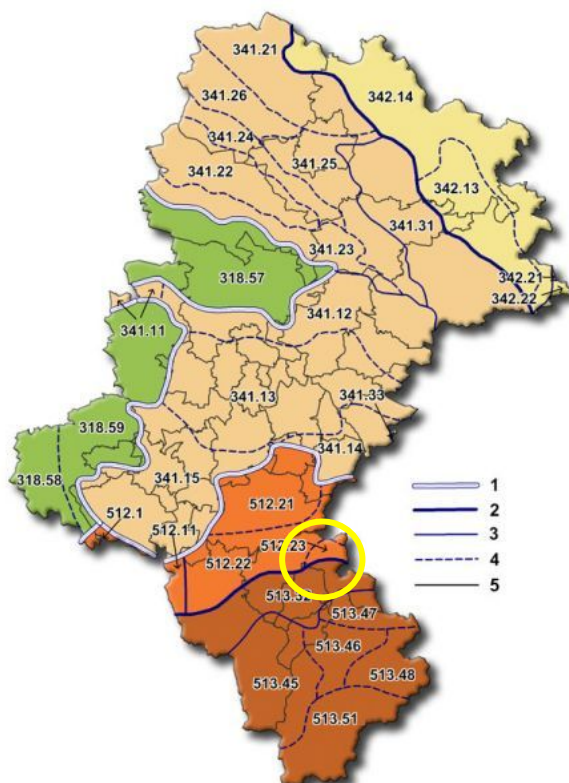
Istotnym elementem środowiska geograficznego gminy są doliny rzek Wisły i Soły wraz z ich dopływami. Soła na odcinku około 8 km stanowi naturalną granicę wschodnią gminy, Wisła na odcinku około 1 km stanowi granicę północno – zachodnią. W tej części znajduje się równinny teren dna doliny Wisły, ograniczony od południowego wschodu krawędzią wysoczyzny.

Gmina Wilamowice usytuowana jest częściowo w Karpatach fliszowych, częściowo na utworach mioceńskich Zapadliska Przedkarpackiego. W wyniku długotrwałej erozji znaczna część nasuniętych utworów fliszowych, reprezentowanych przez jednostki podśląską i śląską, została zerodowana tak, że obecna grubość nasuniętych Karpat reprezentowanych tylko przez jednostkę podśląską, wynosi od 0 m (w północnej i środkowej części gminy) do około 250 m (na południowych krańcach gminy). Utwory fliszowe występują jedynie w południowej części gminy Wilamowice i na małym obszarze

przykryte są utworami mioceniowymi, reprezentowanymi przez ropy, mułowce i żwiry. Utwory Karpat fliszowych reprezentowane są tutaj przez:

- margle, łupki i piaskowce paleoceniowe – kredowe jednostki podśląskiej,
- piaskowce i łupki hoterywu – aptu (warstwy grodzkie),
- łupki i piaskowce walańzynu i hoterywu (łupki cieszyńskie górne).

Rysunek 3 Gmina Wilamowice na tle jednostek fizyczno - geograficznych (wg. Kondrackiego) województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

Grubość pokrywy utworów fliszowych w gminie Wilamowice wynosi od około 0 – 250 m. Powierzchnia spągowa nasunięcia fliszowego znajduje się na wysokościach od około 200 m – w środkowej części gminy, do około 0 m – w części południowej. Dalej na południe powierzchnia nasunięcia fliszowego obniża się do 500 i 1000 m. Bezpośrednio na utworach fliszu lub miocenu zalega pokrywa osadów czwartorzędowych.

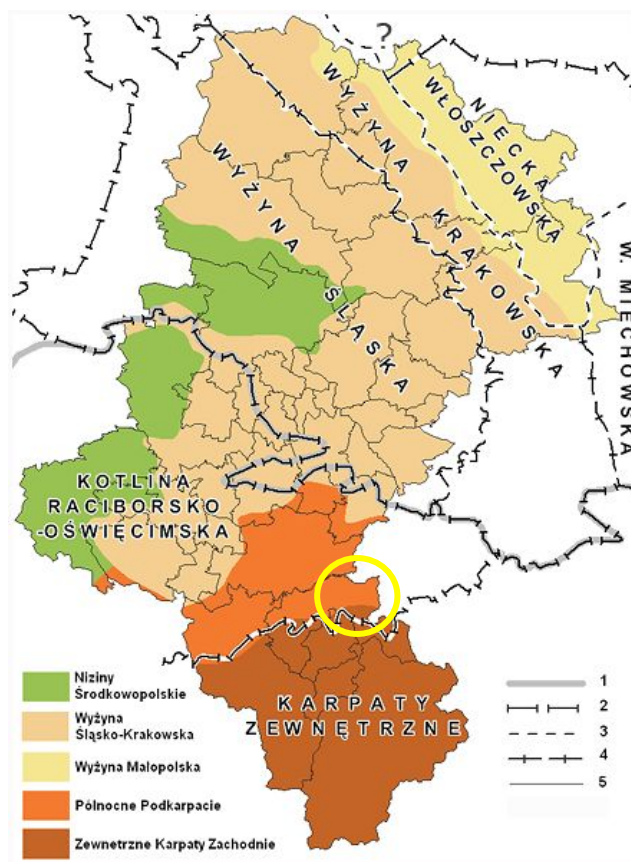
Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez zwietrzeliny w dolinach rzek Pisarzówka i Dankówka oraz na wschodnim krańcu gminy, w dolinie rzeki Soły występują utwory piaszczyste i mułowcowe, zawierające zbiorniki wód podziemnych. Pozostały obszar gminy pokryty jest utworami lessowymi, pod względem granulometrycznym reprezentowanymi głównie przez gliny pylaste.

Na wododziale Soły i Wisły, od Brzeszcz do Wilamowic i dalej na południe w okolicy Heczmarowic, Pisarzowic i Kóz, czwartorzęd budują gliny, ropy, mułki i piaski podścielane warstwą żwiru.

Gmina Wilamowice leży na wysoczyźnie nachylonej w kierunku północnym, w roztoczu dorzecza Wisły i Soły. Wysoczyzna Wilamowicka pocięta jest dolinkami małych cieków. Krajobraz jest urozmaicony, mimo niewielkich deniwelacji terenu. Spadki terenowe nie przekraczają 10 %, co jest korzystne zarówno dla rolnictwa i rozwoju obszarów budowlanych. Najwyższy punkt znajduje się na południowej granicy gminy i osiąga wysokość 355 m. n.p.m., punkt najniższy położony znajduje się

natomiast w dolinie Wisły, na wysokości około 237 m. n.p.m. Średnia wysokość obszaru gminy wynosi około 300 m. n.p.m.

Rysunek 4 Gmina Wilamowice na tle jednostek geomorfologicznych (wg. Gilewskiej) województwa śląskiego

Źródło: strona internetowa – www.geosilesia.pl

Analizując ukształtowanie terenu gminy Wilamowice można stwierdzić, że około 70 % jej powierzchni posiada rzeźbę falisto – pagórkowatą. Są to tereny ciągnące się od rzeki Białej na zachodzie do doliny Soły na wschodzie. Pozostały obszar, czyli 30 % powierzchni zajmują doliny Soły i Wisły oraz ich dopływów, które łączą się często w większe formy wklęsłe. Doliny Soły i innych karpaccich dopływów mają przebieg południkowy.

3.3. Klimat

Obszar gminy Wilamowice pod względem klimatycznym należy do dzielnicy podkarpackiej, która stanowi pas przejściowy między górami i kotlinami podgórskimi, o średniej rocznej temperaturze od 8 – 10°C. Opierając się na wskaźnikach temperatury powietrza oraz uwzględniając relacje z położeniem geograficznym, obszar gminy Wilamowice sytuuje się w obrębie dwóch mezoregionów klimatycznych – Kotliny Oświęcimskiej i Pogórza Śląskiego.

Mezoregion Kotliny Oświęcimskiej charakteryzuje średnia temperatura 7,7 – 8,0°C, absolutnie maksymalne temperatury sięgają +35 – 36 °C, zaś absolutnie minimalne do -31°C. Zima jest dłuższa o 3 – 10 dni, lato wydłuża się do 90 dni a okres wegetacyjny jest o 1 – 2 dni krótszy niż na Wysoczyźnie Wilamowickiej. Okres z przymrozkami trwa 80 – 88 dni w roku, średnia roczna suma opadów wynosi 750 mm.

Mezoregion Pogórza Śląskiego posiada mniejsze ilościowe zróżnicowanie klimatyczne. Średnia roczna temperatura zmienia się w zakresie 7,5 – 7,6°C, absolutna maksymalna temperatura sięga

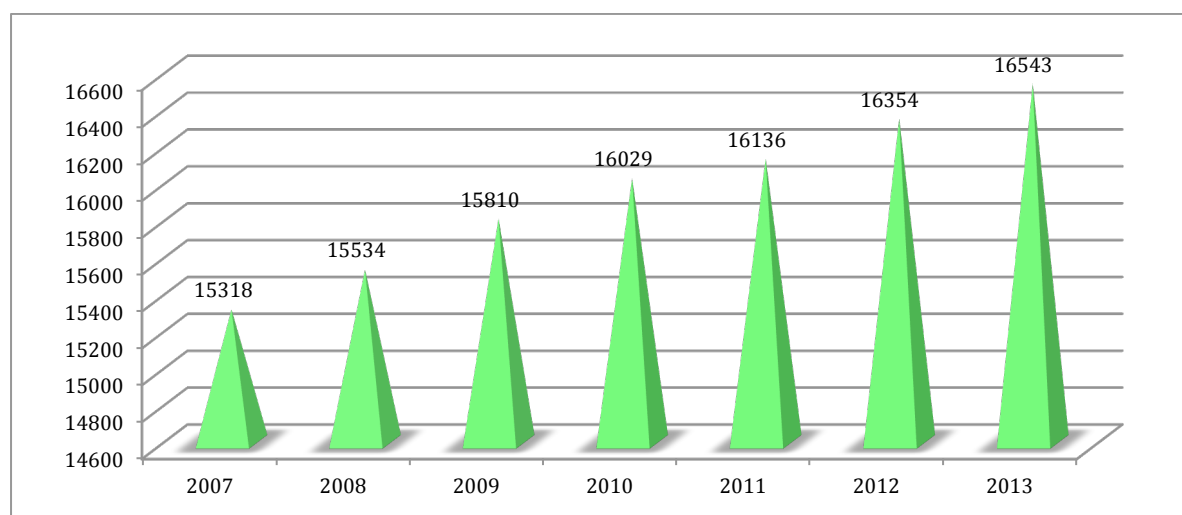
35 – 37 °C, zaś absolutna temperatura minimalna nie spada poniżej -30°C. okres termicznej zimy jest krótszy niż 80 dni podobnie jak lato, które trwa przeciętnie 85 dni, natomiast okres wegetacyjny wydłuża się do 225 dni. W ciągu roku spada tutaj 950 mm opadu, a liczba dni z opadem wynosi 175 w roku [Barciak i in. 2001].

Niekorzystne warunki mezoklimatyczne występują w dnach dolin rzecznych, charakteryzują się silnym wychładzaniem związanym z inwersją temperatury, powstawaniem tzw. zastoisk zimnego powietrza, tworzeniem się mgieł radiacyjnych i zagrożeniem przymrozkami. Dobowe amplitudy temperatury i wilgotności są znaczne, zaś naturalna wentylacja słaba.

3.4. Otoczenie społeczno - gospodarcze

Gmina Wilamowice rozciąga się na powierzchni 56,72 km². Stan ludności zamieszkującej gminę na koniec 2013 roku wynosił 16.543 mieszkańców, co oznacza, że gęstość zaludnienia w gminie wynosi 291 osób na km². To mniej niż średnia ilość mieszkańców powiatu bielskiego (343 mieszkańców/km²) i wyższa od średniej krajowej na poziomie 118 mieszkańców/km².

Strukturę ilości mieszkańców gminy w perspektywie czasowej zestawiono na wykresie.

Rysunek 5 Liczba mieszkańców gminy Wilamowice (tereny wiejskie i teren miasta)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl 2013 oraz danych UG Wilamowice

Struktura zaludnienia poszczególnych sołectw według danych na 31.12.2013 roku przedstawia się następująco:

- Wilamowice - 2994 mieszkańców,
- Dankowice - 2767 mieszkańców,
- Heczmarowice - 2455 mieszkańców,
- Pisarzowice - 5412 mieszkańców,
- Stara Wieś - 2077 mieszkańców,
- Zasole Bielańskie - 844 mieszkańców.

Jak wynika z wykresu przedstawionego powyżej liczba mieszkańców gminy od kilku lat corocznie wzrasta o około 7-8%. Najliczniej zaludnione jest sołectwo Pisarzowice, które stało się sypialną miasta Bielska – Białej. Ilość mieszkańców Pisarzowic od 2009 roku wzrosła o 15%. Gęstość zaludnienia w Pisarzowicach wynosi aktualnie 391 mieszkańców/km².

Według stanu na koniec 2013 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 63,5% całej populacji mieszkańców gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 20,6%, a w wieku poprodukcyjnym około 15,9%.

Na podstawie danych demograficznych można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy Wilamowice:

- liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat utrzymuje tendencję 7-8% stałego wzrostu liczby ludności w skali roku,
- przyrost naturalny na terenie gminy na przestrzeni ostatnich 10 lat wykazuje stałą dodatnią tendencję, osiągając maksimum (+73) w 2008 roku oraz minimum (+11) w roku 2007;
- liczba urodzeń utrzymuje się na stałym poziomie (160-197), także liczba zgonów kształtuje się w ostatnich latach na porównywalnym poziomie (108-155),
- saldo migracji przez ostatnie 10 lat także jest dodatnie od +140 do +160.

Można przyjąć, iż w latach kolejnych liczba ludności będzie stabilna, z niewielkim wzrostem około 5% w skali roku. Trendy demograficzne na terenie gminy Wilamowice będą zależeć w głównej mierze od napływu mieszkańców spoza granic gminy – z terenu miasta Bielska – Białej, a także od wzrostu przyrostu naturalnego.

Na zasobność społeczno-ekonomiczną gminy duży wpływ mają podmioty gospodarki narodowej. Na analizowanym terenie według danych GUS z 30 grudnia 2013 roku zarejestrowane są 1336 podmioty gospodarki narodowej. Przeważająca ilość firm (85%) funkcjonuje w sektorze prywatnym, są to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1136 działalności gospodarczych). Największy udział stanowi działalność gospodarcza w sferze budownictwa i handlu. Głównymi zakładami pracy są:

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Postęp” w Starej Wsi,

Zakład „AGA” Sp. Jawna w Pisarzowicach,

Eko – Wtór Sp. z o.o. w Wilamowicach,

Zakład Rzeźniczo – Przetwórczy w Pisarzowicach,

Gamex PPUH w Pisarzowicach,

PPUH Feba w Pisarzowicach.

3.5. Turystyka i rekreacja

Korzystne położenie gminy Wilamowice i gęsta sieć dobrze utrzymanych dróg zachęca do odwiedzania tutejszych terenów. Jest stąd łatwy dojazd w Beskid Śląski i Żywiecki, gdzie można uprawiać sporty zimowe, a latem żeglarstwo na jeziorach zaporowych oraz lotniarstwo i paralotniarstwo na górze Żar.

Otwarte tereny i zbiorniki wodne w gminie są szczególnie atrakcyjne dla uprawiania myślistwa i łowiectwa. Działają tu dwa koła łowieckie, „Żbik” w Dankowicach i „Knieja” w Pisarzowicach. Jest to ważny atrybut rozwoju i promocji gminy.

Bazę turystyczną i rekreacyjno-sportową tworzą:

- hotel w LKS Wilamowice oferujący 40 noclegów oraz wyżywienie,
- hala sportowa z trybuną posiadająca 300 miejsc,
- stadion sportowy z krytą trybuną posiadająca 1000 miejsc i boiskiem treningowym,
- korty do tenisa ziemnego,
- Ludowy Klub Sportowy „Pasjonat” w Dankowicach,
- Ludowy Klub Sportowy „Wilamowiczanka” w Wilamowicach.

Cyklicznie już na terenie gminy Wilamowice corocznie w maju lub czerwcu odbywają się „Wilamowskie Śmiergusty”. Są to obchody święta Gminy Wilamowice połączone z promocją gminy oraz bogatym programem artystycznym, integracją z zaprzyjaźnionymi gminami oraz promocją zdrowego żywienia dzięki Lokalnej Grupie Rybackiej „Bielska Kraina” z Bielska – Białej. Śmiergusty corocznie przyciągają nie tylko mieszkańców gminy ale także turystów i gości z odległych miejscowości województwa śląskiego i nie tylko.

Nie bez znaczenia jest działalność wilamowskich ogrodników, których na stałe już wpisali wiosenna „Święto kwitnącej azalii” i jesienne „Babie lato”. Są to święta ogrodników i szkółkarzy połączone z wieloma atrakcjami i preferencyjnymi cenami za rośliny ozdobne oferowane w szkółkach, a także możliwością zwiedzenia prywatnych ogrodów właścicieli i szeroką ofertą promocyjną gminy. Już od kilku lat w trakcie wiosennych i jesiennych świąt gminę w ciągu tygodnia odwiedza około 100 tys. turystów nie tylko z terenu województwa śląskiego, ale także z odległych zakątków polski Czech i Słowacji.

W ciągu ostatnich dwóch lat na terenie gminy w celu rozwoju rekreacji ruchowej, a także upowszechniania kultury fizycznej zbudowano: boisko wielofunkcyjne wraz z placem zabaw w Hecznarowicach.

W najbliższym czasie w ramach pozyskanych środków realizowane będą w tym zakresie zadania takie jak:

- Budowa estrady koncertowej z zapleczem i miejscem do grillowania w Pisarzowicach z terminem realizacji do końca sierpnia 2014 roku (koszt 699.084,80 zł, dofinansowanie 85% PROW),
- Budowa altany rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem terenu w Wilamowicach z terminem realizacji do końca sierpnia 2014 roku (koszt 159.997,95 zł, dofinansowanie 85% z PROW),
- Budowa siłowni plenerowej z terminem realizacji do końca maja 2014 roku (koszt zostanie poniesiony ze środków Lokalnej Grupy Rybackiej Bielska Kraina).

OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2012 -2013

Wykonując ustawowy obowiązek wynikający z zapisu art. 17 ust.1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2013r., poz. 1232) Burmistrz Gminy Wilamowice w 2002 roku przygotował dokument pn. "Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice", a następnie w 2009 roku jego aktualizację.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice” został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wilamowice nr XXIX/250/02 16 czerwca 2002 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice, a następnie aktualizacja została przyjęta uchwałą Rady Gminy Wilamowice nr XXX/290/09 z dnia 10 listopada 2009 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2009 – 2012.

Zgodnie z wymaganiami ustawowymi, z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice, co 2 lata powinno się sporządzać Raporty z wykonania Programu. Pierwszy Raport został opracowany w 2006 roku i obejmował lata 2002-2004. W 2009 roku została wykonana aktualizacja POŚ zawierająca elementy raportu z lat 2005-2008, natomiast w 2012 roku wykonano drugi pełny raport, który objął okres kolejnych trzech lat 2009, 2010 i 2011. Niniejsza Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska będzie zawierała elementy raportu, dzięki czemu kolejny Raport będzie należało opracować w 2016 roku za lata 2014-2015.

Ochrona powietrza

W latach 2009 – 2013 Gmina Wilamowice zrealizowała wiele istotnych z punktu widzenia, gospodarki mieszkańców i atrakcyjności gminy zadań i inwestycji. Ważniejsze z nich to:

- remont ul. bez nazwy od ul. Witosa do ul. Kościelnej w Dankowicach,
- odbudowa drogi gminnej ul. Czernichowska w Pisarzowicach w ramach odbudowy szkód powodziowych (z wyłączeniem skrzyżowania ul. Czernichowskiej i ul. Pisarzowskiej),
- wykonanie odbudowy i remontu dróg, oraz odbudowy mostu na terenie Gminy Wilamowice w ramach szkód powodziowych, w tym: odbudowa drogi gminnej ul. Solna w miejscowości Zasole Bielańskie,
- remont odcinka drogi gminnej (593 056 S) ul. Czernichowskiej w Pisarzowicach na odcinku od mostu na rzece Skotnica w km 0 + 500 do skrzyżowania z ul. Jastrzębią w km 2 + 028 realizowanego w ramach naprawy szkód powodziowych,
- odbudowa mostu na potoku Czerwonka w ciągu ul. Prostej w Pisarzowicach w ramach szkód powodziowych,
- wykonanie odbudowy i remontów dróg na terenie Gminy Wilamowice w ramach naprawy szkód powodziowych w tym: odbudowa drogi ul. Stawowej w Wilamowicach wraz z kanalizacją deszczową, remont drogi gminnej ul. Zielonej w Starej Wsi, remont drogi gminnej – ul. Kaniowskiej w Dankowicach, remont drogi gminnej – ul. M. Kolbe w Dankowicach,
- przebudowa i rozbudowa parkingu w rejonie kościoła w Wilamowicach,
- budowa chodnika przy ulicy Piłsudskiego w Wilamowicach,
- budowa chodnika dla pieszych wraz z kładką nad potokiem Pisarzówka w Hecznarowicach,
- budowa chodnika w ciągu ulicy Starowiejskiej w Starej Wsi,
- odbudowa ulicy Granicznej w Dankowicach,
- remont ulicy Pańskiej w Pisarzowicach,
- remont ulicy Dunata w Wilamowicach,
- remont łącznika między ulicami Staszica i Kościuszki w Wilamowicach,
- remont ulicy Pańskiej w Starej Wsi,

- remont ulicy Konopnickiej w Wilamowicach,
- remont ulicy Granicznej w Pisarzowicach,
- remont placu przy OSP w Wilamowicach,
- remont chodników na cmentarzu komunalnym w Hecznarowicach,
- budowa chodnika wraz z zatokami autobusowymi w Zasolu Bielańskim,
- przebudowa dróg ul. Pańskiej i Św. Floriana oraz ronda przy ulicy Szkolnej w Pisarzowicach,
- remonty i odbudowy 5 dróg gminnych w Starej Wsi, Hecznarowicach, Wilamowicach i Dankowicach,
- remont chodnika w ciągu ulicy Św. Wojciecha w Dankowicach,
- remont nawierzchni tłuczniowych na drogach wewnętrznych,
- położenie nowej nawierzchni w rejonie Rynku w Wilamowicach.

W 2012 roku łączna wartość zrealizowanych inwestycji i remontów wyniosła 6,7 mln złotych, w tym inwestycje drogowe 3,9 mln złotych. W ramach bieżącego utrzymania dróg w 2012 roku ogółem wykonano 950m² remontów cząstkowych, odtworzono rowy na długości 10 km, oraz utwardzono drogi na długości 3,8 km.

W 2013 roku łączna wartość zrealizowanych wydatków majątkowych wyniosła 8,1 mln złotych, w tym inwestycje drogowe 3,01 mln złotych. W ramach bieżącego utrzymania dróg w 2013 roku ogółem wykonano 950 m² remontów cząstkowych, utwardzono drogi na długości 5,2 km.

Niezależnie od drogowych inwestycji gminnych Powiat Bielski na drogach powiatowych zrealizował zadania:

- przebudowa drogi powiatowej 4485 S Bielsko-Wilamowice-Jawiszowice, ul. Bielska w Pisarzowicach,
- przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 4485 S z drogą powiatową 4488 S w Wilamowicach,
- remont drogi powiatowej 4445 S Bielsko-Wilamowice-Jawiszowice wraz z systemem odwodnienia ul. Więźniów Oświęcimia w Wilamowicach,
- remont drogi powiatowej 4489 S Kaniówek-Dankowice-Stara Wieś wraz z systemem odwodnienia – ul. M. Kolbego i ul. Słowackiego,
- przebudowa drogi powiatowej 4485 S Bielsko-Wilamowice-Jawiszowice, ul. Bielska w Pisarzowicach,
- remont drogi powiatowej nr 4484 S Pisarzowice-Kozy ul. Szkolna,
- remont drogi powiatowej nr 4491 S Bielany – Zasole Bielańskie ul. Mostowa,
- przebudowa drogi powiatowej 4485 S Bielsko-Wilamowice-Jawiszowice, ul. Więźniów Oświęcimia,
- rozbiórka istniejącego i budowa nowego mostu na potoku Dankówka w ciągu drogi powiatowej nr 4489 S Kaniów – Dankowice – Stara Wieś – Wilamowice w Miejscowości Dankowice,
- poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniu drogi 4444S z drogą powiatową 4489S wraz z budową chodnika w Dankowicach,
- remont drogi powiatowej 4490S ul. Jana III Sobieskiego w Wilamowicach,
- przebudowa drogi powiatowej 4487S ul. Odsole w Hecznarowicach,
- remont ul. Paderewskiego w Wilamowicach,
- remont ul. Ptasznik w Zasolu Bielańskim,
- remont ul. Szkolnej w Pisarzowicach,
- likwidację osuwiska przy ulicy Starowiejskich w Starej Wsi.

Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej w latach 2009 – 2013 przeprowadził na terenie gminy Wilamowice inwestycje drogowe o łącznej wartości 23.589.581,02 zł, w tym około 80% środków zostało sfinansowanych lub pozyskanych z budżetu państwa (9.778.666,96 zł, tj. 41%), budżetu Gminy Wilamowice (3.372.024,6314%), środków UE w ramach EPRR (3.150.525,83 zł, tj. 13%), z Narodowego Programu Odbudowy Dróg Lokalnych (2.607.450,00 zł, tj. 11%). Łącznie przebudowywano, budowano i remontowano około 17,92 km odcinków dróg powiatowych i chodników, w tym wykonano odwodnienia i kanalizację deszczową o długości około 5 km.

Na terenie gminy Wilamowice wykonano szereg inwestycji ograniczających niską emisję i poprawiające efektywność energetyczną obiektów użyteczności publicznej, w tym:

- przebudowa wraz z termomodernizacją budynków komunalnych zlokalizowanych w Wilamowicach przy ul. Sienkiewicza 2A,
- wykonanie termomodernizacji budynku Przedszkola w Pisarzowicach,
- termomodernizacja budynku Gminnego Centrum Zachowania Dziedzictwa Kulturowego, Informacji i Edukacji w Gminie Wilamowice,,
- termomodernizacja sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Hecznarowicach,
- termomodernizacja sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Starej Wsi,
- remont pomieszczeń ośrodka Zdrowia w Wilamowicach,
- remont elewacji budynku Domu Pogrzebowego w Pisarzowicach,
- remont wejścia do budynku Domu Ludowego oraz remont i konserwacja pokrycia dachowego w Zasolu Bielańskim,
- remont pomieszczeń w budynku LKS-u oraz naprawa pokrycia dachowego w Hecznarowicach,
- remont wejścia do budynku Domu Ludowego na Kaniówku w Dankowicach,
- remont pomieszczeń przyziemia w budynku przedszkola w Dankowicach,
- remont pomieszczeń oraz wymiana kotłów gazowych w Wiejskim Domu Kultury w Pisarzowicach.
- termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Hecznarowicach,
- malowanie i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynku gimnazjum w Wilamowicach,
- wymiana pieca gazowego w budynku Szkoły w Starej Wsi,
- remont dachów Ośrodka Zdrowia w Pisarzowicach i LKS w Wilamowicach,
- wymiana kotła gazowego w świetlicy w Dankowicach na Kaniówku,
- wymiana drzwi zewnętrznych w budynku Apteki w Wilamowicach i mieszkaniu komunalnym LKS w Wilamowicach.

Gmina Wilamowice w 2012 r. zleciła wykonanie „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Wilamowice na lata 2012 – 2027” firmie WESTMOR CONSULTING. Podstawę prawną opracowania stanowi art. 19 ust. 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst pierwotny: Dz. U. z 1997 r., Nr 54, poz. 348, tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625 z późn. zm.), zgodnie z którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń. Sporządza się go dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.

Gospodarka wodno - ściekowa

Eksplatacją urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę gwarantujących dostawę wody dla odbiorców w odpowiedniej ilości, jakości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz eksploatacją zbiorczych urządzeń kanalizacji sanitarnej zapewniających odprowadzanie ścieków od odbiorców

w określonej ilości i ich oczyszczanie stosownie do możliwości technicznych przed odprowadzeniem do odbiornika ścieków, zajmują się Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Do zadań Zakładu należy również:

- świadczenie usług w zakresie wykonawstwa inwestycji i remontów instalacji wodociągowo-kanalizacyjnych na rzecz zleceniodawców w ramach posiadanych mocy przerobowych,
- wydawanie warunków technicznych przyłączy do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz dokonywanie odbioru tych przyłączy
- zawieranie umów na dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz pobieranie opłat za świadczone usługi,
- realizacja zadań z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacji powierzonych do wykonania przez organy Gminy Wilamowice.

Ze względu na dobrze rozwiniętą sieć wodociągową na terenie gminy Wilamowice Zakład Wodociągów i Kanalizacji wykonał w latach 2009 – 2013 głównie zadania inwestycyjne z zakresu gospodarki ściekowej, w tym:

- projekt i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Dankowicach w rejonie ul. Browarnik, Lipowej i Oświęcimskiej,
- opracowanie dokumentacji projektowej – Hydrofornia Wilamowice,
- budowa przyłącza kanalizacyjnego ścieków sanitarnych i wód popłucznych na SUW w Dankowicach,
- przebudowa rozdzielni licznikowej w Starej Wsi,
- modernizacja układu sterowania na oczyszczalni ścieków w Dankowicach,
- budowa kanalizacji w rejonie przysiółka Góra i Ulicy Oświęcimskiej w Dankowicach,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Wilamowicach w rejonie ul. Więźniów Oświęcimia,
- wielobranżowy projekt przelewu na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach wraz z operatem i pozwoleniem wodnoprawnym,
- projekt rozbudowy oczyszczalni ścieków w Zasolu Bielańskim,
- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pisarzowice w rejonie uli: Przecznia, Pasieki i Bielskiej,
- rozbudowa sieci wodociągowej w Zasolu Bielskim i Wilamowicach.

Dynamiczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy Wilamowice, można zaobserwować w całym okresie od 2009 do dziś. Łącznie sieci wodociągowej w okresie 2009-2013 powstało około 8 km (wzrost 7% w porównaniu do 2009 r.), natomiast sieci kanalizacji sanitarnej około 39 km (wzrost 28% w porównaniu do 2009 r.).

W 2011 roku Gmina Wilamowice wystąpiła do Marszałka Województwa Śląskiego z wnioskiem dotyczącym weryfikacji planu Aglomeracji Zasole Bielańskie. Przedmiotowa aglomeracja Zasole Bielańskie obejmuje swoim zasięgiem część obszaru gminy Wilamowice – część miasta Wilamowice, część wsi Zasole Bielańskie oraz część wsi Stara Wieś.

Planowane rozwiązania w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych w gminie Wilamowice zakładają wyznaczenie innych aglomeracji, które obejmą pozostałe obszary gminy Wilamowice, nie objęte zasięgiem aglomeracji Zasole Bielańskie będącej przedmiotem niniejszego wniosku. Poza planowaną aglomeracją Zasole Bielańskie, na terenie gminy Wilamowice wyznacza się w oparciu o istniejące oczyszczalnie ścieków komunalnych jeszcze dwie aglomeracje:

- Aglomeracja Pisarzowice (Aglomeracja wyznaczona Uchwałą nr IV/20/18/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 kwietnia 2012 r.) obejmująca swym zasięgiem część gminy Kozy oraz część gminy Wilamowice tj. część wsi Pisarzowice i część wsi Hecznarowice,
- Aglomeracja Dankowice (Propozycja Planu Aglomeracji Dankowice w procedurze zatwierdzania) obejmująca swym zasięgiem część wsi Dankowice oraz część wsi Stara Wieś.

Ochrona przeciwpowodziowa

Gmina Wilamowice leży w zasięgu dwóch zarządów tj. RZGW w Krakowie oraz RZGW Gliwice. Rzeką będącą w administracji RZGW w Krakowie jest rzeka Soła przecinająca wschodnią granicę gminy. W latach 2009-2013 RZGW w Krakowie nie wykonywał na terenie gminy żadnych prac w ramach utrzymania wód i usuwania skutków powodzi. W 2013 r. zrealizowany został projekt „Analiza zagorzenia powodziowego w zlewni Soły zlecony przez RZGW w Krakowie a finansowany ze środków Programu Ochrony przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły. W ramach przedmiotowego opracowania na bazie aktualnych danych hydrologicznych i geodezyjnych wyznaczone zostały zasięgi poszczególnych wód prawdopodobnych m. in. dla przepływającego przez gminę Wilamowice rzek Pisarzówka i Słonica.

W ramach tego samego projektu RZGW w Krakowie zlecił w 2013 r. wykonanie opracowania „Analiza programu inwestycyjnego w zlewni Soły”, które dotyczy istniejącego zagrożenia oraz stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego w zlewni. Wskazuje również niezbędne działania zmierzające do zminimalizowania ewentualnych strat powodziowych. Termin zakończenia zadania przewidywany jest do listopada 2015 r.

Ponadto część gminy Wilamowice, a dokładnie rzeka Wisła na odcinku 1,25 km przynależy do regionu wodnego administrowanego przez RZGW w Gliwicach. Z informacji uzyskanych od Zarządu wynika, iż od 2012 r. trwają prace nad opracowaniem dokumentacji projektowej na zadanie „Budowa ubezpieczeń brzegowych w celu likwidacji wyrwy brzegowej rzeki Mała Wisła km 22+250 – 23+800 w miejscowości Dankowice”. Zadania to realizowane jest w ramach „Programu ochrony przed powodzią Górnej Wisły. Dotychczas poniesione nakłady to:

- 30 000 zł w 2012 r.,
- 5 400 zł w 2013 r.

W 2014 r. planowane jest zakończenie prac dokumentacyjnych na kwotę 50 700 zł.

Pozostałe ciek administrowane są przez Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej siedziba w Żywcu, tj. 26,04 km cieków, w tym: Czerwonka, Dankówka, Harszówka, Pisarzówka, Słonica, Wilamówka, potok Starowiejski. W administracji ŚZMiUW pozostają również wały przeciwpowodziowe o długości 8, 767 km. W latach 2012 – 2013 Zarząd wykonał następujące zadania na terenie gminy Wilamowice:

- w ramach środków finansowych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych:
 - w 2012 r. usunięto szkody powodziowe w korycie cieku Słonica w miejscowości Pisarzowice w km 1+600 – 1+860 na odcinku o odległości 60 m za kwotę 102 052,80 zł,
 - w 2012 r. usunięto szkody powodziowe w korycie cieku Dankówka w miejscowości Wilamowice w km 7+500 – 7+600 za wartość 173 810,61 zł,
 - w w 2013 r. usunięto szkody powodziowe powstałe w 2010 r. w cieku Dankówka w km 3+000 – 4+900 w miejscowości Dankowice za kwotę 349 014,90 zł.
- w ramach środków finansowych Funduszu Solidarności Unii Europejskiej usunięto szkody powodziowe powstałe w maju i czerwcu 2010 r. na wałach przeciwpowodziowych w ramach zadania „Usuwanie szkód powodziowych na lewym wale cieku Dankówka w km 0+850 – 2+030 w miejscowości Dankowice. W ramach prac zaplanowane również odbudowę śluzy wałowej w km 1+491 wraz z przyczółkami od strony odpowietrznej i odwodnej. W 2012 r. wydano na zadanie 115 107,91 zł,
- w ramach środków na utrzymanie i konserwację:
2012 rok
 - część nr 2 obiekt ciek Czerwonka w km 0+500 – 1+000 w miejscowości Pisarzowice na długości 120 m za wartość 95 802,63 zł,
 - część nr 2 obiekt ciek Pisarzówka w km 6+705 – 6+765 i 7+770 – 7+800 w miejscowości Pisarzowice na długości 90 m za wartość 14 545,59 zł,

- część 3 obiekt ciek Danków w km 1+000 – 3+300 na długości 2300 m oraz wały ciek Dankówka na łącznej długości 4055 m w tym lewy w km 0+850 – 2+030, 0+000 – 0+890, prawy w km 0+000 – 0+975, 0+000 – 0+890, 1+030 – 1+150 w miejscowości Dankowice za wartość 10 411,96 zł,
- część nr 6 obiekt wał prawy rzeki Małej Wisły w km 0+700 – 2+250 w miejscowości Dankowice na długości 370 m za wartość 10 103,91 zł,
- część nr 8 lewy wał rzeki Soły w miejscowości Hecznarowice w km 0+000 – 2+2792 na długości 2792 m za wartość 9 086,21 zł.

2013 rok

- obiekt wał rzeki Soły w km 0+000 – 2+792 w miejscowości Hecznarowice na długości 2792 m za wartość 11 886,55,
- część nr 3 obiekt ciek Pisarzówka w km 0+670 – 3+770, 4+950 – 5+640 w miejscowości Hecznarowice, Pisarzowice na długości 790 m za wartość 257 664,78 zł,
- część nr 1 obiekt ciek Pisarzówka w km 4+450 – 4+900, 14+500 – 16+000 w miejscowości Hecznarowice za wartość 223 790,87 zł,
- część nr 1 obiekt ciek Dankówka w km 1+000 – 3+000 wraz z wałami przeciwpowodziowymi 0+850 – 2+030, 0+000 – 0+890, 0+000 – 0+975, 0+000 – 890 w miejscowości Dankowice na długości 2000 m (wał 890 m), za wartość 85 827,99 zł,
- część nr 3 obiekt ciek Czerwonka w km 0+000 – 0+515 w miejscowości Pisarzowice na długości 515 m za wartość 62 455,92 zł,
- część nr 1 obiekt wał rzeki Małej Wisły w km 0+700 – 2+250 w miejscowości Dankowice i wał ciek Łękawka w km 0+000 – 0+370 w miejscowości Dankowice na długości 1920 m za wartość 8 688,09 zł,
- część nr 6 obiekt ciek Starowiejski w km 1+620 – 2+100 w miejscowości Stara Wieś na długości 480 m za wartość 99 907,19 zł.

Łącznie w latach 2012 – 2013 ŚZMiUW przeprowadził prace na ciekach i wałach na długości 18 224 m, w tym na wałach 12 819 m.

Ochrona przyrody

Na obszarze gminy istnieje kilka miejsc obejmujących drzewostan zaliczony do pomników przyrody, jednym z ważniejszych jest drzewostan około 145 sztuk drzew zlokalizowany przy ulicy Aleja Lipowa w Dankowicach. Corocznie realizowane są prace pielęgnacyjne chronionego drzewostanu.

W 2012 r. Rada Gminy podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia pomnikami przyrody drzew rosnących wokół kościoła oraz w obrębie cmentarza w Starej Wsi. Nadzór nad pomnikiem przyrody sprawuje Burmistrz Wilamowic. Wykaz drzew wchodzących w skład pomnika przyrody (skupiska drzew) wraz z ich opisem i lokalizacją szczegółową zawiera opinia „Ocena stanu zachowania drzewostanu rosnącego wokół kościoła w Starej Wsi pod kątem ustanowienia drzew pomnikami przyrody” sporządzona w maju 2012 r. Drzewostan rośnie w otoczeniu zabytkowego drewnianego kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego wzniesionego w XVI w. Kościół wraz z otoczeniem wpisany jest do rejestru zabytków woj. śląskiego na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Bielsku- Białej z dnia 17.10.1978 r. znak KL.IV-5340-203/78 pod pozycją A-363/78. Kościół wraz z drzewostanem zlokalizowany jest przy zbiegu ulic Kochanowskiego i Starowiejskich w Starej Wsi. Wymieniony w uchwale drzewostan spełnia formalne jak i faktyczne warunki do uznania go za pomnik przyrody. Przedmiotowe egzemplarze drzew stanowią cenny element przyrody, a także posiadają walory historyczne. Odnaczają się dobrym stanem zdrowia, okazałym wzrostem, pięknym pokrojem i sędziwym wiekiem. 60% drzew wymienionych w uchwale jest w wieku powyżej 100 lat. Objęcie ochroną prawną pozwoli zwiększyć nadzór nad ich utrzymaniem i pielęgnacją.

Ponadto realizacja zadań z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy obejmowała:

- pielęgnację drzew od nr 1 do nr 37 na Alei Lipowej w Dankowicach,
- pielęgnację drzew od nr 38 do nr 92 na Alei Lipowej w Dankowicach,
- pielęgnację i założenie wiązań elastycznych na pomniku przyrody - buku w Dankowicach,
- zagospodarowanie terenu wraz z odwodnieniem wokół estrady w Starej Wsi.

W latach 2009 – 2014 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie opracował plany zadań ochronnych dla następujących obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Wilamowice:

- Dolna Soła PLH120083 (zakończone konsultacje społeczne),
- Stawy w Brzeszczach PLB120009 (konsultacje społeczne zakończone),
- Dolina Dolnej Soły PLB120004 (konsultacje społeczne zakończone).

Zadanie inne

Do końca 2013 roku zrealizowano także działania polegające na:

- przebudowie zadaszenia estrady w Zasolu Bielańskim,
- dobudowie 22 szt. punktów oświetlenia ulicznego w Pisarzowicach, Hecznarowicach i Starej Wsi,
- remont i zagospodarowaniu skwerku koło św Urbana w Hecznarowicach.
- budowie boiska wielofunkcyjnego w Hecznarowicach,
- remoncie kładek na potoku Pisarzówka w Pisarzowicach i Hecznarowicach.

Gmina Wilamowice w 2012 roku pozyskała 2,78 mln złotych na przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Dzięki projektowi około 150 mieszkańców otrzymało sprzęt komputerowy z darmowym dostępem do Internetu, a także szkoły zostały wyposażone w 50 komputerów, z których będą korzystać dzieci i młodzież.

Gmina Wilamowice przystąpiła do Polskiego Towarzystwa Cyklistów z Bielska – Białej, którego celem będzie wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych na terenie całej gminy. Od 2011 roku na jesień odbywają się Gminne Rajdy Rowerowe pod patronatem Burmistrza Gminy Wilamowice. W III rajdzie we wrześniu 2013 roku wzięło udział ponad 300 uczestników. Trasa liczyła około 25 km i peleton przebył ją w około 2 godziny. Całe przedsięwzięcie możliwe było dzięki częściowej refundacji kosztów ze środków unijnych w ramach projektu „Poznajmy się bliżej, spotkania polsko – słowackie”. Kolejny IV Rajd planowany jest na jesień 2014 roku.

W 2012 roku podejmowano także działania związane z zrównoważonym wykorzystaniem energii. W tym celu przeprowadzono inwentaryzację emisji dwutlenku węgla i opracowany został plan działań na rzecz zrównoważonej energii SEAP dla Gminy Wilamowice przedstawiający strategię działania gminy w celu osiągnięcia założeń polityki klimatologiczno – energetycznej Unii Europejskiej, w tym redukcji CO₂. W związku z tym gmina planuje prowadzić kroki w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o około 20% w stosunku do roku bazowego 2005. Niniejszy Plan działań znalazł także odzwierciedlenie w opracowanym w 2012 roku Projekcie Założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Wilamowice na lata 2012-2027.¹

Gmina cyklicznie bierze udział w organizowanym przez Powiat Bielski Powiatowym Konkursie Ekologicznym „Człowiek a Środowisko”. W 2014 roku odbyła się dziesiąta jego edycja. Konkurs ma na celu uwrażliwienie dzieci i młodzieży na piękno otaczającego świata, rozbudzenie świadomości ekologicznej oraz emocjonalny stosunek do wrażliwych zachowań w zamieszkałym środowisku.²

Placówki oświatowe gminy cyklicznie organizują Gminny Konkurs – Ekologuś w 2013 roku tematem konkursu była „Ekologiczna Kraina Jasia i Małgosi”.

Dzieci brały udział w trzech konkurencjach:

¹ „Burmistrz Wilamowic informuje”, Wilamowice i Okolice, styczeń – luty 2013

² „Powiatowy Konkurs Ekologiczny”, Wilamowice i Okolice, styczeń – luty 2014

- quiz dotyczący wiedzy z zakresu ochrony środowiska naturalnego z naciskiem na segregację śmieci,
- konkurs techniczny – Chatka Baby Jagi wykonana z surowców wtórnych,
- podchody.

Celem konkursów jest promocja idei ochrony środowiska i zachęcenie dzieci do zdobywania wiedzy ekologicznej, a także rozwijanie zainteresowań przyrodniczych.

W czerwcu 2014 roku uroczyście otwarto Trasę rowerową Wilamowskich ogrodów. Trasa rowerowa liczy 26km w postaci pętli poprowadzona jest przez Pisarzowice, Heczmarowice, Wilamowice, Dankowice i Starą Wieś. Trasa wilamowskich ogrodów prowadzi przez szkółki roślin ozdobnych: Szkołkę Krzewów Ozdobnych Pudełek, Szkołkę Krzewów Ozdobnych Kubiczek., Szkołkę Krzewów Ozdobnych Pudełko, Szkołkę Krzewów Ozdobnych i Ogrody do zwiedzania Milczyński.

OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

4.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel długookresowy do roku 2021:

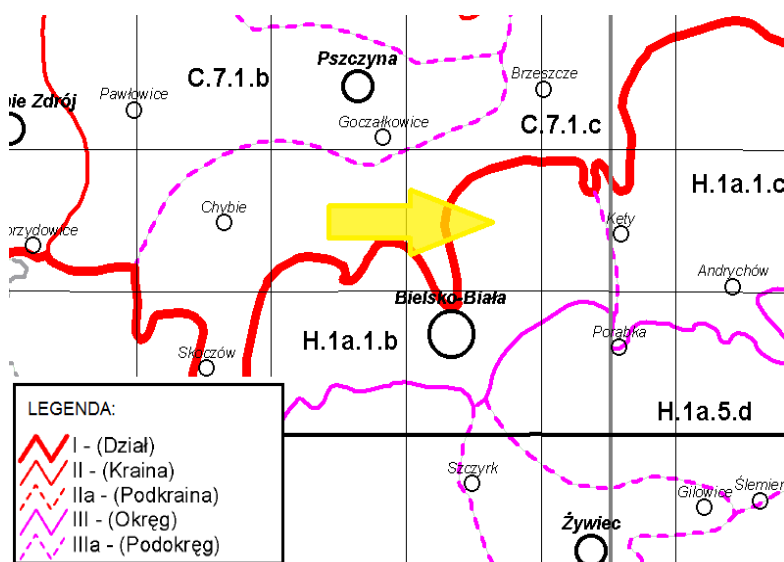
Zahamowanie strat różnorodności biologicznej, ekosystemów i krajobrazu.

Kierunki działań na lata 2014 – 2021:

- Intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Wspieranie aktywności społecznej na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Realizacja programów edukacyjnych oraz rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej.
- Wspieranie działań na rzecz ochrony najwartościowszych, nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazów.

STAN AKTUALNY

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, gmina Wilamowice położona jest w podokręgu Bielskim (H.1a.1.b.), okręg Pogórza Śląskiego, Kraina Karpat Zachodnich, Dział Zachodniokarpacki.

Rysunek 6 Podział geobotaniczny obszaru gminy Wilamowice

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Gmina Wilamowice charakteryzuje się znacznym przekształceniem antropogenicznym oraz wylesieniem. Większe, zwarte kompleksy leśne o powierzchni nieprzekraczającej 50 ha, występują w południowo – wschodniej części gminy (na granicy z Kętami - Podlesiem) oraz centralnej części (Las Starowiejski), natomiast pozostałe mniejsze enklawy leśne skupiają się głównie na zboczach jarów i głęboko wciętych dolin lokalnych cieków wodnych.

Naturalne siedliska przyrodnicze tworzą tereny położone w pobliżu doliny Wisły i Soły. Korytarze ekologiczne doliny Wisły i Soły zapewniają przyrodniczą łączność obszarów gminy Wilamowice z ekosystemami Beskidu Małego, Kotliny Żywieckiej i Beskidu Żywieckiego oraz pozostałych miejscowości położonych w pobliżu dolin. W dolinach rzecznych występują stosunkowo mało przekształcone łągi wierzbowo – topolowe z zaroślami wierzbowymi (typowe dla teras zalewowych rzek podgórskich) i nadrzeczne wikliny z dębem i innymi drzewami z bujnym runem (głównie w Dankowicach – Kaniówku Dankowskim, Zasolu Bielańskim, Pisarzowicach – Harszówkach i Hecznarowicach).

Terasę nadzalewową tworzą świeże łągi, w podłoże których często stanowią przesuszane żwirowiska (szczególnie nad Solą) z roślinnością zbliżoną do siedlisk piaszczystych. Wyższe tarasy rzeczne i zbocza zajmują płaty lasów gospodarczych dębowo – bukowo – grabowych, częściowo iglastych.

Najczęściej spotykanym gatunkiem drzewa łągach wierzbowo - topolowych jest wierzba krucha, której towarzyszą: topola czarna, ceremcha, jesion i olsza czarna, oraz często sadzone i rozprzestrzeniające się w sposób naturalny mieszańce topoli kanadyjskiej. Gatunkiem zupełnie obcym w łągach jest pojawiająca się obficie na przesuszonych miejscach robinia akacjowa.

Do siedlisk o znaczeniu europejskim na terenie gminy Wilamowice należą między innymi:

- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe ze związku Alno - Padion i Salicion albae (kod 91 E0) - 45% pokrycia terenu ostoi (dolina Soły w sąsiedztwie koryta rzeki, doliny innych mniejszych cieków wodnych, m.in. potok Słonnica w Pisarzowicach),
- niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie Arrhenatheretum elatioris (kod 6510) - 8% pokrycia (międzywale rz. Soły: Pisarzowice - Harszówki),
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki ze zbiorowiskami roślinnymi ze związku Nymphaeion i Potamion (kod 3150) - 0,5% pokrycia (stawy hodowlane – stanowiska rozproszone: Dankowice, Kaniówek Dankowski, Harszówki),
- pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków (kod 3220) - 0,01% pokrycia (Zasole Bielańskie, Hecznarowice),
- zarośla wierzby siwej na kamieńcach, żwirowiskach górskich potoków (zespół Salici – Myricaetum) - kod 3240 – 0,01% pokrycia (Zasole Bielańskie, Hecznarowice, Harszówki),
- górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe (kod 6430) - 3% pokrycia (punktowo w dolinach potoków),
- zalewane muliste brzegi rzek (kod 3270) - 0,3% pokrycia (Zasole Bielańskie, Hecznarowice, Harszówki).

Liczne w gminie Wilamowice stawy hodowlane, charakteryzują się występowaniem przybrzeżnych zbiorowisk szuwarowych, w tym:

- zespół ostrożeńca warzywnego (Angelico – Cirsietum oleracei) - punktowo w dolinach potoków,
- szuwar mozgowy (Phalaridetum arundinaceae) - dolina Soły w okolicach ujścia Pisarzówki,
- łąka ostrożeńiowa (Cirsietum rivularis) - punktowo w dolinach potoków,
- zespół sitowia leśnego (Scirpetum sylvatici) - doliny cieków wodnych,
- szuwar trzcinowy (Phragmitetum australis) - brzegi stawów na terenie całej gminy,
- zespół manny mielec (Glycerietum maximae) - stawy w okolicach Pisarzowic,
- zespół spirodeli korzeniowej i salwinii pływającej (Spirodelo – Salviniatum) - staw hodowlany w Harszówkach Dolnych.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w starorzeczach oraz stawach rybnych w okolicach Starej Wsi można znaleźć gatunek chroniony znajdujący się w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin – kotewka orzech wodny (Trapa natans).

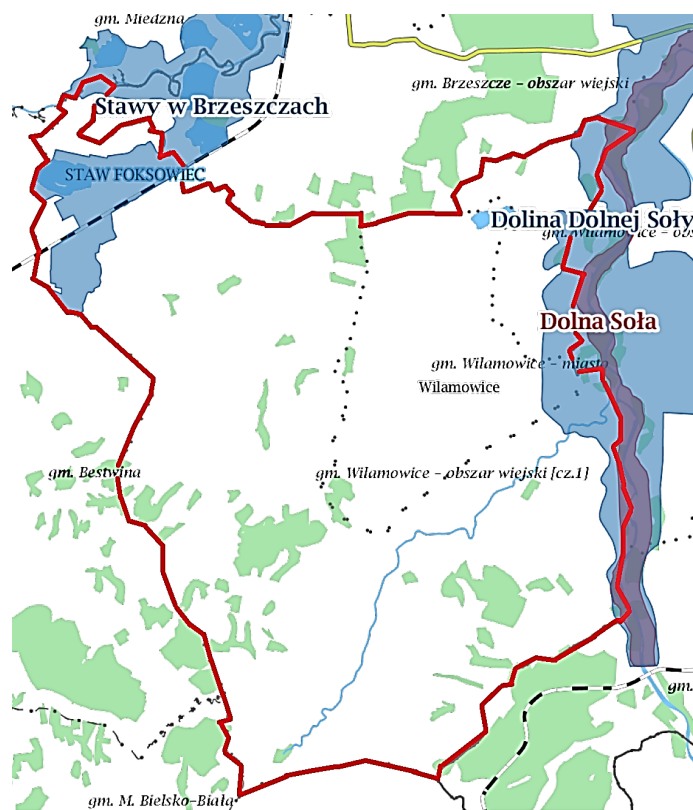
Ważnym elementem przyrodniczym są obszary rolnicze, stanowiące agroekosystemy. Obszary rolnicze stanowią istotny element uzupełniający i łączący główne korytarze ekologiczne. W terenach zabudowanych i częściowo przekształconych dolinach cieków występują zbiorowiska ruderalne.

Obecność stawów i cieków wodnych powoduje występowanie w gminie gatunków płazów, ryb i ptaków. W lasach występują m. in. zajęce szaraki, sarny, lisy, tchórze, wiewiórki, jeże, ryjówki, kuny, łasice. Żyją tu również stawonogi – głównie pająki, w tym jeden z największych będący pod ochroną – tygrzyk paskowany (*Argiope bruennichi*).

Dość bogata jest w gminie fauna ptaków: wilga, sikora, dzięcioł, zięba, kowalik, sówka, szpak, kos – gatunki typowe dla nizinnych lasów liściastych. W rejonie gminy występuje kilkanaście gniazd bociana białego, które są jedynym chronionym gatunkiem fauny na tym terenie. W okresach lęgowych, ochronie podlega też zwierzyna płowa, dzikie ptactwo i ryby.

4.1.1. *Formy ochrony przyrody*

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627) na terenie gminy Wilamowice przedstawiono na mapie poniżej.

Rysunek 7 Obszary chronione na terenie gminy Wilamowice

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Natura 2000 OSO Dolina Dolnej Soły

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 o powierzchni 4 023,6 ha.

Obszar położony jest w większości na terenie województwa małopolskiego. W województwie śląskim, w gminie Wilamowice znajduje się jedynie część ostoi o powierzchni ok. 290 ha. Obszar obejmuje 20-kilometrowy fragment rzeki Soły i jej dolinę wraz ze stawami hodowlanymi i zwirowniami.

Dolina dolnej Soły należy do ważniejszych ostoi lęgowych ptaków wodno-błotnych w południowej części kraju. Jest to jedna z najważniejszych krajowych ostoi lęgowych ślepowrona *Nycticorax*

nycticorax (113–120 par lęgowych, ponad 30% ogólnokrajowej populacji lęgowej), bączka *Ixobrychus minutus* (12–20 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), czernicy *Aythya fuligula* (245–334 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rybitwy białowąs *Chlidonias hybrida* (32–61 par lęgowych, ponad 7% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Na uwagę zasługują także dość liczne populacje lęgowe sieweczki rzecznej *Charadrius dubius* (31–50 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* (63–91 par lęgowych, blisko 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i śmieszki *Larus ridibundus* (ponad 2000 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Zagrożeniem dla ostoi jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, regulacja Soły i wycinanie zakrzaczeń nadrzecznych, eksploatacja żwiru w korycie Soły. Sprawujący nadzór nad obszarem: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie. W 2012 r. przystąpiono do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru.

Natura 2000 SOO Dolna Soła

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 o powierzchni 501,0 ha.

Obejmuje fragment rzeki Soły z przylegającymi polami uprawnymi, łąkami oraz stawami hodowlanymi i wydzielony został w granicach obszaru Natura 2000 OSO Dolina Dolnej Soły. Soła zachowała na tym odcinku charakter naturalnej rzeki, posiada szerokie kamieniste koryto oraz oferuje różnorodność siedlisk, wśród których powierzchniowo dominują lasy lęgowe. Teren ten jest również ważnym miejscem dla płazów, w szczególności licznie reprezentowanych przez kumaka nizinnego, któremu często towarzyszą traszki – grzebieniasta i zwyczajna. W 2012 r. przystąpiono do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru.

Stawy w Brzeszczach (kod obszaru PLB120009)

Obejmuje obszar 3065,9 ha, w tym 1589,7 ha położone w powiecie oświęcimskim (gmina Wilamowice: Dankowice, Bestwinka Bestwińska, Bestwinka Kaniowska). Obszar obejmuje kompleksy stawów hodowlanych w dolinie górnej Wisły, położone po obu stronach rzeki. Zgodnie z Standardowym Formularzem Danych w obszarze ochronie podlegają 4 gatunki ptaków w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: bączek *Ixobrychus minutus*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa białowasa *Chlidonias hybrida* oraz 5 gatunków ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG: ausznik *Podiceps nigricollis*, krakwa *Anas strepera*, czernica *Aythya fuligula*, krwawodziób *Tringa totanus*, mewa śmieszka *Larus ridibundus*.

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice ustanowiono pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. Zestawienie pomników przyrody zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 1 Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Wilamowice

L.p.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 [cm]	Wys. [m]	Miejscowość
1	Buk pospolity	1996-12-06	Rozporządzenie Nr 8/96 Wojewody Bielskiego z dnia 06.12.1996 r.	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i>)	365	19	Dankowice
2	Aleja Lipowa	1996-12-06	Rozporządzenie Nr 8/96 Wojewody Bielskiego z dnia 06.12.1996 r.	Aleja Lipowa o dł. ok. 1,5 km obejmuje 145 sztuk drzew w wieku 130 lat. Głównie lipy drobnolistne, ale również gatunki takie jak: dąb szypułkowy,	135-265	18-21	Dankowice

				klon jawor, grab pospolity, robinia akacja.			
3	Dąb szypułkowy	1968-04-26	Decyzja Prezydium WRN w Krakowie z dnia 26.04.1968 r. RL-op-8311/133/68	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	425	19	Stara Wieś
4	Zabytkowy drzewostan rosnący wokół Parafii RK w Starej Wsi - skupisko 35 sztuk drzew	2012-07-25	Uchwała nr XXI/208/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z 25 lipca 2012 r. (Dz. Urz. z 23 sierpnia 2012, poz 3495)	Ochrona skupisk drzew w granicach lokalizacji obejmuje obszar o promieniu 15 m od zewnętrznej krawędzi pni poszczególnych drzew	124-327	14-42	Stara Wieś

Źródło: <http://katowice.rdos.gov.pl>, 2014

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Wilamowice zaproponowano do objęcia ochroną użytk ekologiczny obejmujący część lasu na południe od Starej Wsi (Las Starowiejski oddział 76).

Ważnym elementem współpracy pomiędzy gminami w zakresie ochrony przyrody jest przynależność Gminy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina. Działa ona w ramach Osi 4 PO RYBY i jest jedną z dwóch grup w województwie śląskim, która bierze udział w ogólnopolskim konkursie „O wybór lokalnej grupy rybackiej do realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich”. Funkcjonuje w oparciu o Ustawę z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz aktów wykonawczych. Swoim zasięgiem obejmuje 5 gmin powiatu bielskiego o najwyższym współczynniku rybackości tj.: Jaworze, Jasienica, Czechowice-Dziedzice, Bestwina i Wilamowice. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia jego celami są:

- działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich,
- aktywizowanie i integrowanie społeczności zamieszkujących obszary zależne od rybactwa,
- realizacja lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) opracowanej przez lokalną grupę rybacką (LGR),
- łagodzenie skutków zmian strukturalnych w sektorze rybackim,
- poprawa jakości życia społeczności rybackich, związanych z rybołówstwem,
- działanie na rzecz ochrony środowiska, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz naturalnych wartości obszarów rybackich.

Zachowanie ciągłości lokalnych i ponadlokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych (kompleksy leśno – wodne, zabytkowe założenia zieleni parkowej i inne elementy krajobrazu kulturowego), wyznaczenie obszarów dla rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych, nowe obiekty i obszary chronione – to główne wskaźniki osiągnięcia stanu docelowego w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu. Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące działania:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów objętych ochroną prawną,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśno - wodnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej (skwery, zieleńce); zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej oraz rewitalizacja wybranych cennych zespołów i założeń zieleni w obiektach zabytkowych do celów rekreacyjno – wypoczynkowych,

- wspieranie proekologicznych działań Nadleśnictwa Andrychów w realizacji obecnie obowiązujących planów urządzania lasu oraz „programów ochrony przyrody”,
- zachowanie różnorodności biologicznej ekstensywnie użytkowanych agroceoz, kompleksów stawów – wdrażanie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), turystyki pieszej, rowerowej, ukierunkowanej na aktywny odbiór walorów przyrodniczych i krajobrazowo – kulturowych (ścieżki przyrodniczo – dydaktyczne; punkty atrakcyjnych stanowisk roślin i siedlisk zwierząt),
- ograniczanie konfliktów między potrzebami ochrony przyrody i rozwoju infrastruktury w obrębie doliny Wisły oraz Soły,
- unikanie nadmiernej intensyfikacji rolnictwa (konieczne utrzymanie istniejących jeszcze zadrzewień śródpolnych, miedz, pasów zadrzewień wśród cieków itp.),
- wsparcie działań mieszkańców i instytucji w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory (m.in. ochrona siedliska ptaków, ochrona siedlisk roślin chronionych, akcje edukacyjne w szkołach, promujące np. ideę „opiekunów przyrody”),
- dalsza współpraca gminy Wilamowice należącej do Lokalnej Grupy Rybackiej „Bielska Kraina”, z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu:
 - inwestycje melioracyjne związane z rekultywacją, w tym renaturyzacją i utrzymaniem, zbiorników wodnych, ochroną przeciwpowodziową, regulacją możliwości retencyjnych wód przez realizację programu małej retencji, ukształtowaniem trasy regulacyjnej linii brzegowej z wyłączeniem inwestycji melioracyjnych na terenach, na których jest prowadzona działalność polegająca na chowie i hodowli ryb lub innych organizmów wodnych,
 - budowę, odbudowę, rozbudowę lub zabezpieczenie szlaków wodnych,
 - zachowanie różnorodności biologicznej i chronionych gatunków ryb lub innych organizmów wodnych,
 - zachowanie i zabezpieczenie obszarów objętych szczególnymi formami ochrony przyrody, w tym Natura 2000,
 - renowacja, zabezpieczenie i oznakowanie kąpielisk,
 - zabezpieczenie i oznakowanie pomników przyrody,
 - remont lub odbudowę budynków lub budowli lub remont lub wymianę instalacji i urządzeń technicznych znajdujących się w tych budynkach lub budowlach związanych z prowadzeniem działalności rybackiej, uszkodzonych albo zniszczonych w wyniku klęski żywiołowej, lub ich wyposażenie w zakresie niezbędnym do prowadzenia działalności rybackiej,
 - zabiegi związane z usuwaniem szkód powstałych w wyniku klęsk żywiołowych w wodach śródlądowych i morskich oraz odtworzenie pierwotnego stanu środowiska tych obszarów.

Wskazane do ochrony w formach przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody fragmenty gminy pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk roślinności lęgowej, obszarów nieleśnych) w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

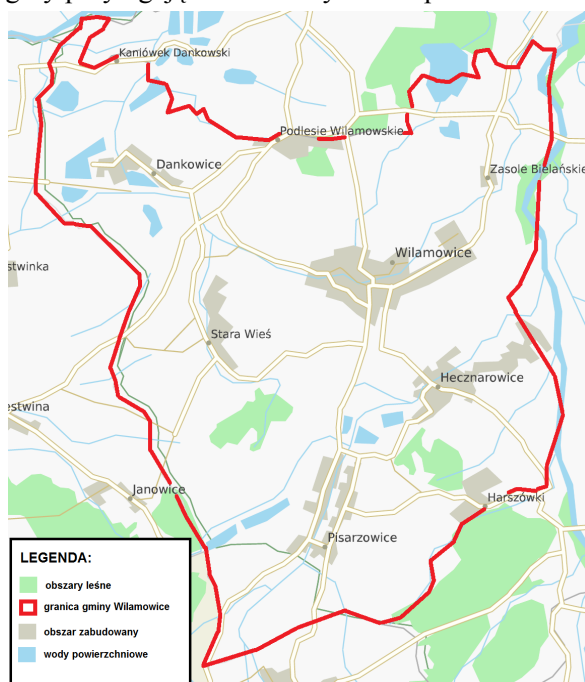
Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność gminy w tym zakresie.

4.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy w gminie Wilamowice położone są w V – Śląskiej krainie przyrodniczo – leśnej, dzielnicy 6 – Kędzierzyńsko – Rybnickiej.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy – wg stanu na dzień 31.12.2013 r. wynosi 447 ha. Stopień leśistości gminy jest bardzo niski i wynosi 7,59 %. Jest to wynikiem istnienia wysokich klas bonitacyjnych gleb w gminie i związanej z tym występowaniem dobrych kompleksów przydatności rolniczej. Lasy państwowe stanowią ok. 145,9 ha powierzchni lasów, w tym: Nadleśnictwo Andrychów, obręb Andrychów – 101 ha; Nadleśnictwo Bielsko, obręb Wapienica – 23 ha; Nadleśnictwo Chrzanów – 1 ha, głównie w kompleksie leśnym w części południowo – wschodniej, graniczącej z Gminą Kęty (Pisarzowice – Harszówki) oraz w niewielkich enklawach w Starej Wsi i Heczarnowicach. Lasy niepaństwowe zajmują powierzchnię ok. 287,7 ha – głównie, jako niewielkie rozproszone enklawy, z reguły przylegające do zwartych kompleksów Lasów Państwowych.

Rysunek 8 Obszary leśne na terenie gminy Wilamowice

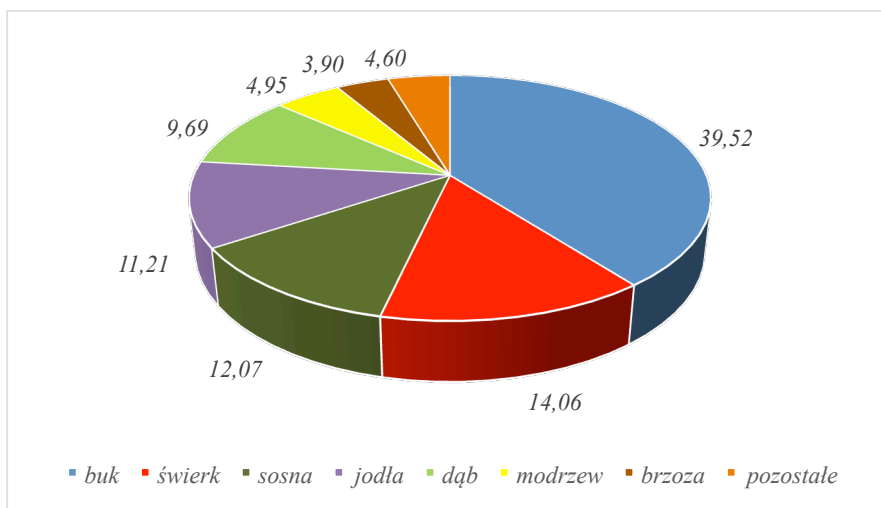
Źródło: PGL Lasy Państwowe

Lasy państwowe

Na terenie Nadleśnictwa Andrychów przeważają siedliska górskie, które stanowią 62,3% powierzchni. Na pozostałym obszarze występują siedliska wyżynne - 28,8% oraz niżowe 8,9%. Siedliska nizinne znajdują się prawie wyłącznie w jego północnej i zachodniej części. Siedliska wyżynne położone są w podgórskiej części. Cała południowa część nadleśnictwa (w Beskidzie Małym), obejmująca 56,9 % obrębu Andrychów to siedliska górskie.

Udział siedlisk leśnych:

- lasy nizinne - 8,9 %,
- lasy wyżynne - 28,8 %,
- lasy górskie - 62,2 %,
- bory górskie - 0,1 %.

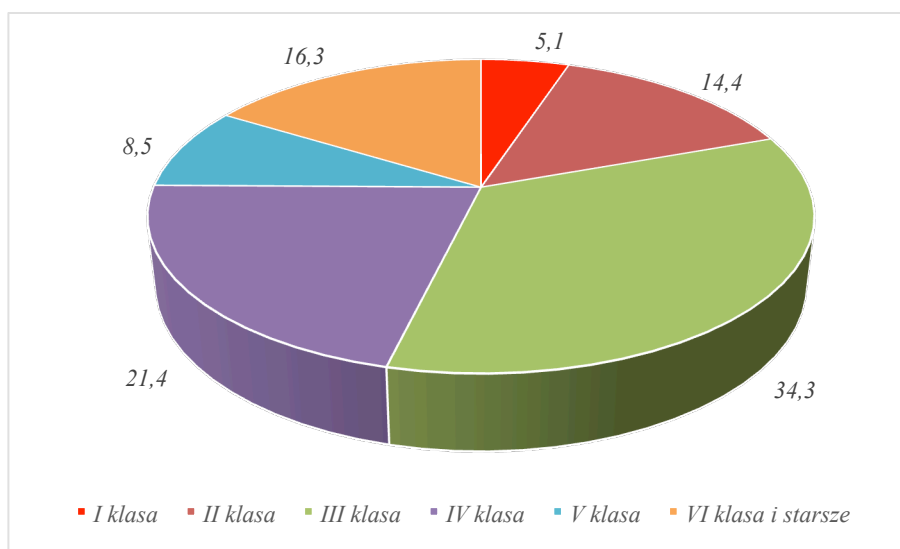

Rysunek 9 Udział procentowy gatunków lasotwórczych w nadleśnictwie Andrychów

Źródło: Nadleśnictwo Andrychów

Aktualnie w składzie gatunkowym Nadleśnictwa odnotowuje się dalszy spadek udziału świerka o 14,06% na korzyść głównie gatunków uznawanych za domieszkowe. Powierzchnia podstawowych gatunków lasotwórczych na siedliskach praktycznie nie uległa zmianie. Daje zauważyć się jednocześnie wzrost potencjału życiowego jedlin i drzewostanów z dużym udziałem tego gatunku.

Obecnie gatunkiem panującym w Nadleśnictwie Andrychów jest buk. Jego przeciętna zasobność na koniec mijającego 10-lecia wynosi $299 \text{ m}^3 / \text{ha}$ i jest większa o $73 \text{ m}^3 / \text{ha}$ od zasobności w roku 1995. Drugim po buku gatunkiem panującym nadal pozostaje świerk. Obecna przeciętna zasobność świerczyn wynosi $276 \text{ m}^3 / \text{ha}$. Daje to wzrost o 43% porównując zasobność z początku mijającego 10-cio lecia wynoszącą wówczas $193 \text{ m}^3 / \text{ha}$. Drzewostany sosnowe zajmują 13,1% ogólnej powierzchni Nadleśnictwa i 13,9% zasobności. Brak jest szczególnie wyraźnych zmian w udziale powierzchniowym sośnin. Przeciętna zasobność wynosi $308 \text{ m}^3 / \text{ha}$. Jodła, jako kolejny gatunek panujący, stanowi w omawianym Nadleśnictwie 11,2% ogólnej powierzchni i stanowi 11,6% ogólnego zapasu. Dąb, jako gatunek panujący zajmuje 9,9% ogólnej powierzchni Nadleśnictwa i 7,7% zapasu. Zasadnicza część drzewostanów dębowych zajmuje siedliska Lśw (las świeży) i Lw (las wilgotny). Przeciętna zasobność drzewostanów dębowych wynosi zaledwie $227 \text{ m}^3 / \text{ha}$.

Rysunek 10 Udział procentowy drzewostanów w klasach wieku

Źródło: Nadleśnictwo Andrychów

Rozpiętość klasy wieku wynosi 20 lat (np. I klasa wieku – drzewostany w wieku do 20 lat, II klasa – 21 – 40 lat, III klasa – 41 – 60 lat itd.).

Nadleśnictwo Andrychów prowadzi swoją działalność gospodarczą w oparciu o Plan Urządzania Lasu. Plan ten określa zadania obligatoryjne i fakultatywne w ciągu 10-lecia (2005-2014). Zadania zawarte w PUL z zakresu hodowli lasu obejmują:

- pielęgnowanie lasu na powierzchni 10904 ha, w tym:
 - pielęgnowanie zainwentaryzowanych upraw 1594 ha,
 - młodników 1779 ha,
 - trzebieże 7531 ha,
 - orientacyjna powierzchnia odnowień 953 ha,
 - powierzchnie podsadzeń, dolesień 371 ha,
 - pielęgnowanie gleby w uprawach 643 ha,
 - dalsza przebudowa drzewostanów na powierzchni 344 ha.

Lasy niepaństwowe

Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa zajmują 43,4% całkowitej powierzchni lasów w gminach, w których położone jest Nadleśnictwo, z czego:

- lasy stanowiące własność osób fizycznych stanowią 35,2 %,
- lasy stanowiące własność osób prawnych stanowią 8,2 %.

Całość tych lasów z reguły występuje w dużym rozproszeniu głównie, jako niewielkie enklawy śródpolne lub na zboczach jarów i dolin rzecznych. Enklawy lasów prywatnych na terenie gminy nie mają praktycznie żadnego połączenia z kompleksami należącymi do Lasów Państwowych – co wpływa na skrajną nieracjonalność – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – prowadzonej gospodarki leśnej.

4.3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Cel długookresowy do roku 2021:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Upowszechnianie informacji dotyczących zasad dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.
- Wspieranie monitoringu jakości gleby wraz z prowadzeniem bazy danych zawierającej wyniki badań jakości gleby i ziemi.
- Wspieranie działań mających na celu zapobieganie zakwaszeniu gleb.
- Włączenie się do systemu identyfikacji terenów poprzemysłowych oraz aktualizacja bazy danych.
- Wspieranie działań mających na celu rekultywację gleb zdegradowanych.

STAN AKTUALNY

4.3.1. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynikał z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232) przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych

starosty. Nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska z 11 lipca 2014 roku (Dz. U. 2014, poz. 1101) znosi obowiązki Starosty w tym zakresie.

W ostatnich latach Powiat Bielski nie prowadził na terenie gminy Wilamowice żadnych badań gleb.

Pokrywa glebowa gminy Wilamowice jest powiązana z rodzajem osadów czwartorzędowych oraz warunkami klimatycznymi. Gleby występujące w gminie Wilamowice należą do następujących jednostek systematycznych:

- gleb autogenicznych,
- gleb napływowych,
- gleb płowych.

Na terenie gminy występują następujące typy i rodzaje gleb:

- gleby pseudobielicowe
- gleby brunatne wylugowane
- gleby brunatne deluwialne (namyte)
- mady brunatne
- mady glejowe.

Do gleb autogenicznych, występujących w gminie, zalicza się gleby płowe czyli pseudobielicowe, wytworzone z lessowatych utworów pyłowych oraz gleby brunatne. Gleby płowe to utwory przemyle, w których część frakcji spławianych z próchnicą przemieszcza się w głąb, tworząc zwarty nisko przepuszczalny poziom ilasty. Ten typ genetyczny rozwinął się na spłaszczeniach wierzchwinowych i stokach o małym nachyleniu (6°). Największą powierzchnię zajmują bielicowe i pseudobielicowe w Wilamowicach, Pisarzowicach, i Starej Wsi, mniejszy udział mają zaś w Hecznarowicach i Zasolu Bielańskim. W skali całej gminy jest to dominujący typ gleby, stanowiący 78 % gruntów ornych.

Gmina Wilamowice posiada bardzo dobre warunki dla produkcji rolnej, ze względu na gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych. Gleby występujące w gminie zaliczane są do klas IIIa i IIIb, oraz IVa i IVb. O rolniczej przydatności gleb decyduje dominacja kompleksu pszennego, który zajmuje 50 % ogólnej powierzchni gminy, zaś 19 % kompleks zbożowo – pastewny. Najlepsze warunki dla upraw rolniczych są w północnej części gminy, gdzie występują gleby najwyższych klas bonitacyjnych, zaś teren ma charakter nizinny (wzniesienia do 300 m. n.p.m.). Gleby te użytkowane są jako grunty orne.

Gorsze warunki dla rolnictwa występują w dolinach rzecznych o nieuregulowanych stosunkach wodnych. Siedliska takie przeznaczone są na użytki zielone.

Gmina jako całość zajmuje 5672 ha, użytki rolne zajmują 4092 ha, co stanowi 72% powierzchni Gminy, niewielką powierzchnię jak na gminę o wysokich walorach przyrodniczych stanowią lasy i grunty leśne – tylko około 433 ha to ok 7,6% powierzchni.

Dużą powierzchnię zajmują stawy rybne, posiadające na terenie Gminy stare tradycje. Koncentrują się one w północnej części gminy – zawodnionej dolinie Wisły i Soły (Dankowice i Zasloe Bielańskie, gdzie zajmują powierzchnię równą prawie 100 ha) oraz na wierzchwinie Pogórza Wilamowickiego, w okolicy Starej Wsi i Pisarzowic, na powierzchni około 37 ha. Wszystkich stawów rybnych na obszarze gminy jest 165. Są to tereny użytkowane jako hodowla karpia, stanowią w sumie 335,4 ha około 4,4% powierzchni Gminy.

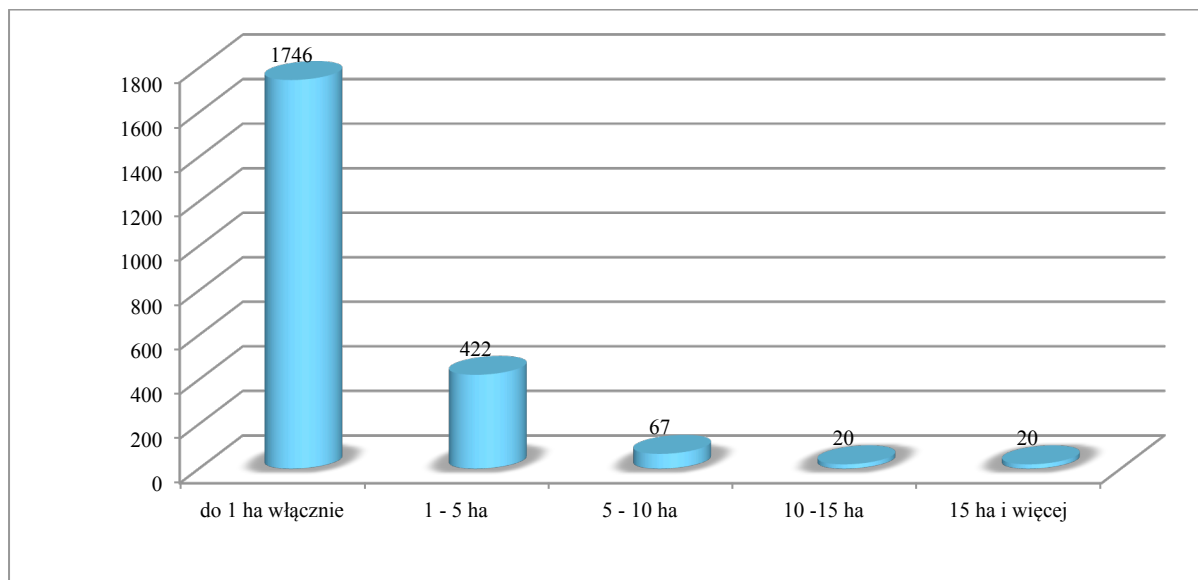
W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne prowadzone przez rolników niezrzeszonych, według danych ze Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku wynika iż grunty w gospodarstwach to 3.837,45 ha.

Na terenie gminy funkcjonuje 2275 gospodarstw (indywidualnych i zrzeszonych np. Spółdzielni Rolniczych), średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 1,6 ha. W 2030 gospodarstwach prowadzona jest produkcja rolnicza, co oznacza iż w 10,76% gospodarstw nie prowadzi się działalności rolniczej.

Podobna sytuacja ma miejsce wśród gospodarstw indywidulanych, wszystkich indywidualnych gospodarstw jest 2268, natomiast prowadzących działalność rolniczą 2032, czyli około 10,8% gospodarstw indywidulanych nie prowadzi działalności rolniczej. Analizując wszystkie gospodarstwa i ich powierzchnię, można stwierdzić, iż najwięcej bo około 95% jest gospodarstw nie przekraczających powierzchni 5 ha, gospodarstwa o powierzchni nie przekraczającej 1 ha czyli tzw. działki rolne stanowią około 76% wszystkich gospodarstw.

Strukturę wielkościową gospodarstw zestawiono na wykresie zamieszczonym poniżej.

Rysunek 11 Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Spisu Rolnego 2010

Powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych wynosiła w 2010 roku 3.837 ha, natomiast powierzchnia użytkowana rolniczo to 3.056 ha. Jeśli chodzi o gospodarstwa indywidulane to powierzchnia wszystkich gospodarstw wynosiła 2407 ha, natomiast powierzchnia użytkowana przez rolników indywidualnych 3.038 ha.

Grunty pod zasiewami według danych z 2010 roku występują w 1046 gospodarstwach o łącznej powierzchni 2.432 ha. W 2253 gospodarstwach są użytki rolne, w tym w dobrej kulturze w 2008 gospodarstwach, w 68 gospodarstwach prowadzi się uprawy trwałe, w 159 gospodarstwach grunty są ugorowane lub przeznaczane na uprawy zielone, w 57 gospodarstwach prowadzone są uprawy sadownicze, w 94 gospodarstwach prowadzi się uprawę ogrodów przydomowych, w 1171 gospodarstwach występują łąki, a w 37 pastwiska, a w 558 uprawy leśne.

Powierzchnia zasiewów wynosi 2.432 ha, z czego 11.806 ha obsiewa się zbożami, 181 ha obsadzanych jest ziemniakami, 343 ha roślinami przemysłowymi, na 335 ha sieje się rzepak i rzepik, na 8,17 ha sadi się buraki cukrowe, a na 5,61 ha uprawia się warzywa gruntowe.³

Według Spisu Rolnego na terenie gminy Wilamowice w 1046 gospodarstwach hoduje się zwierzęta, w sumie jest to 1.537 sztuk dużych, z czego:

- bydło – w 71 gospodarstwach 194 sztuki,
- trzoda chlewna – w 217 gospodarstwach 4819 sztuk,
- konie w 8 gospodarstwach 17 sztuk,
- drób w 740 gospodarstwach 21.188 sztuk.⁴

³ Spis Rolny 2010

W 395 gospodarstwach rolnicy pracują z pomocą ciągników, w sumie podczas Spisu Rolnego zewidencjonowano ich 589 sztuk.

W 963 gospodarstwach stosowane są nawozy mineralne, w tym azotowe w 684 gospodarstwach, fosforowe w 26 gospodarstwach, potasowe w 30 gospodarstwach, wieloskładnikowe w 858 gospodarstwach oraz w 85 gospodarstwach prowadzi się wapnowanie gleb. Średnio nawożenie mineralne stosowane jest w dawkach 158,5 kg/ha, natomiast wapnowanie w dawkach 92 kg/ha.

Według Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku 2023 gospodarstw domowych utrzymuje się wyłącznie z działalności rolniczej.

Dotychczasowe użytkowanie terenu gminy związanego z rolnictwem jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Rozwój gospodarczy opiera się głównie na wykorzystaniu zasobów lokalnych. Rolniczy charakter gminy sprzyja kształtowaniu się najbardziej odpowiedniego dla zachowania walorów środowiska przyrodniczego kierunku zagospodarowania powierzchni. W porównaniu do lat poprzednich (Spis Rolny 2002) widoczna jest nieznaczna tendencja do zaniechania działalności rolniczej przez mieszkańców gminy i utrzymania ze źródeł w sąsiadujących z gminą większych ośrodkach przemysłowo-usługowych takich jak Bielsko – Biała, Oświęcim czy Kęty.

W 2002 roku było zarejestrowanych 2335 gospodarstw rolnych, obsiewano 3.032 ha gruntów. Aktualnie gospodarstw jest mniej, ale o większej całkowitej powierzchni zasiewów, wnioskuje się iż rolnicy zajmujący się produkcją rolniczą robią to na większą skalę, ale jest ich mniej.

Mieszkańcy przejawiają także tendencję do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie na zabudowę mieszkaniową.

4.3.2. Badania gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu, obserwacji zmian i oceny jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Zakres badań „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Badania gleb na obszarze powiatu prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Na terenie powiatu bielskiego nie przeprowadzono badań monitoringowych gleb.

Najbliżej gminy Wilamowice pobrano próbki z terenu gminy Goczałkowice-Zdrój (powiat pszczyński), Bielska-Białej oraz Żywca i Węgierskiej Górki (powiat żywiecki), a także z Wadowic (powiat wadowicki województwa małopolskiego).

Wyniki badań wskazują na nieznaczne przekroczenia wartości kadmu i cynku oraz wyraźnie przekroczona zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych 9WWA na terenie miasta Bielska Białej (w latach 1995-2010), na terenie Żywca (w latach 1995-2005) oraz w latach 2010-2012 na terenie Wadowic.⁵ Wyniki badań pozostałych próbek wskazywały na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów metali ciężkich zarówno na obszarze Węgierskiej Górki jak i Goczałkowic - Zdroju.⁶

Mimo, iż wyniki te nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Wilamowice, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości od zakładów produkcyjnych zlokalizowanych w Bielsku – Białej, Żywcu czy w Wadowicach oraz wśród koncentracji ruchu komunikacyjnego.

W 2011 roku podpisano umowę między Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Katowicach, a Śląską Izbą Rolniczą na realizację zadania pn.: Wapnowanie gleb kwaśnych i bardzo

⁴ Spis Rolny 2010

⁵ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

⁶ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

kwaśnych”. W tym celu ŚIZ otrzymała w formie dotacji dofinansowanie w wysokości 2 mln złotych na zakup i wysiew ponad 26 tys ton wapna nawozowego na obszarze 8.900 ha⁷. Na obszarze gminy Wilamowice nie realizowano w/w projektu z powodu braku zainteresowania rolników.

Na terenie gminy Wilamowice nie było wykonywanych badań gleb, na podstawie wykonanych przez IUNG badań w latach 2010-2012 można zatem jedynie przypuszczać, iż zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz w szczególności węglowodorów aromatycznych są niższe niż na terenie Bielska - Białej i gleby kwalifikują się do wszelkich upraw. Powiat bielski w ostatnich latach także nie prowadził badań jakości gleby, badania te planowane są na okres 2014 - 2016.

4.3.3. Instytucje do obsługi rolnictwa

Na obszarze gminy oraz powiatu bielskiego działają podmioty mające na celu obsługę rolnictwa, które poprzez swoje działania zachęcają rolników do kontynuowania produkcji, nie odłogowania gruntów ornych, a także inspirują do starania się o pozyskanie środków finansowych na produkcję rolniczą.

Jednym z takich podmiotów jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie. W ramach swojej działalności realizuje Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Biuro Regionalne pełni rolę podmiotu wdrażającego dla działań takich jak:

- korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów,
- wspieranie gospodarowania na obszarach górskich oraz na innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- programy rolno środowiskowe,
- zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne,
- renty strukturalne.

Agencja Restrukturyzacji wypłaca rolnikom w ramach złożonych wniosków środki na realizację programów rolnośrodowiskowych. Środki te pochodziły w latach 2009-2013 z funduszu EFRROW. W latach 2009-2013 rolnicy z terenu gminy Wilamowice złożyli 30 wniosków na 5 pakietów, były to:

Pakiet 1.1 - Rolnictwo zrównoważone realizowany na 42,14 ha,

Pakiet 2 - Rolnictwo ekologiczne realizowany na 54,25 ha,

Pakiet 3.1 - Ekstensywne trwałe użytki realizowany na 27,80 ha,

Pakiet 6 – Sady tradycyjne realizowany na 4,0 ha,

Pakiet 8 - Ochrona gleb i wód realizowany na 91,49 ha.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 roku (Dz. U. z 2004r. Nr 187 poz. 1929 z późn. zm.) w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na zalesianie gruntów rolnych objętych planem rozwoju obszarów wiejskich była przyznawana rolnikom pomoc finansowa na Zalesianie Gruntów Rolnych. Płatność na zalesianie jest przyznawana producentowi rolnemu do działek rolnych w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gruntów rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności:

- użytkowanych, jako grunty orne, trwałe użytki zielone albo sady, które zostały przeznaczone do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- stanowiących własność tego producenta rolnego,
- o powierzchni co najmniej 0,3 ha i szerokości nie mniej niż 20 metrów.

Agencja corocznie kontroluje około 5% gospodarstw korzystających z pomocy finansowej w ramach PROW 2007-2013. Jednocześnie prowadzone są spotkania i konsultacje nt. Optymalnego doboru dawek nawozowych oraz środków ochrony roślin dla zainteresowanych rolników.

⁷ Wilamowice i Okolice, 2012

Ośrodek Doradztwa Rolniczego corocznie organizuje kursy, szkolenia, konferencje i akcje promocyjne i informacyjne nt. Szeroko pojętej przedsiębiorczości rolniczej, w tym także Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych. Przykładem może być konferencja nt.: „Możliwości produkcji biopaliwa na cele własne” lub „O energii odnawialnej i składowisku dwutlenku węgla”.

Na bieżąco na łamach kwartalnika gminnego „Wilamowice i Okolice”, strony internetowej, a także tablic ogłoszeń zamieszczane są informacje dla rolników i prowadzących produkcję rolniczą. Informacje te dotyczą:

- dopłat bezpośrednich,
- wypełniania wniosków o dopłaty obszarowe,
- dopłat do materiału siewnego – informacje Agencji Rynku Rolnego,
- szkoleń, akcji promocyjno – informacyjnych,
- konferencji,
- prelekcji i pokazów.

Lokalna Grupa Rybacka „Bielska Kraina” ogłasza cyklicznie konkursy w ramach programów unijnych takich jak „Rozwój obszarów zależnych od rybactwa w zakresie realizacji operacji polegającej na funkcjonowaniu lokalnej grupy rybackiej (LGR) oraz nabywania umiejętności i aktywizacji lokalnych społeczności”.

Lokalna Grupa Rybacka „Bielska Kraina” także cyklicznie ogłasza nabory wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007r. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.) przeprowadza kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących warunków stosowania i przechowywania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin.

Inspekcja corocznie przeprowadza na terenie powiatu bielskiego kontrole, dotyczą one przede wszystkim punktów sprzedaży środków ochrony roślin, świadectw kwalifikacyjnych opryskiwaczy, a także, jakości materiału siewnego i szkółkarskiego oraz występowanie patogenów i szkodników upraw rolniczych.

Niezależnie od działań jednostek wymienionych powyżej rolnicy we własnym zakresie pilnują sposobów gromadzenia obornika na swoim terenie.

4.4. Ochrona zasobów geologicznych

Cel długookresowy do roku 2021:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Edukacja w zakresie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.
- Działania mające na celu rekultywację i zagospodarowanie terenów przemysłowych i zdegradowanych.

STAN AKTUALNY

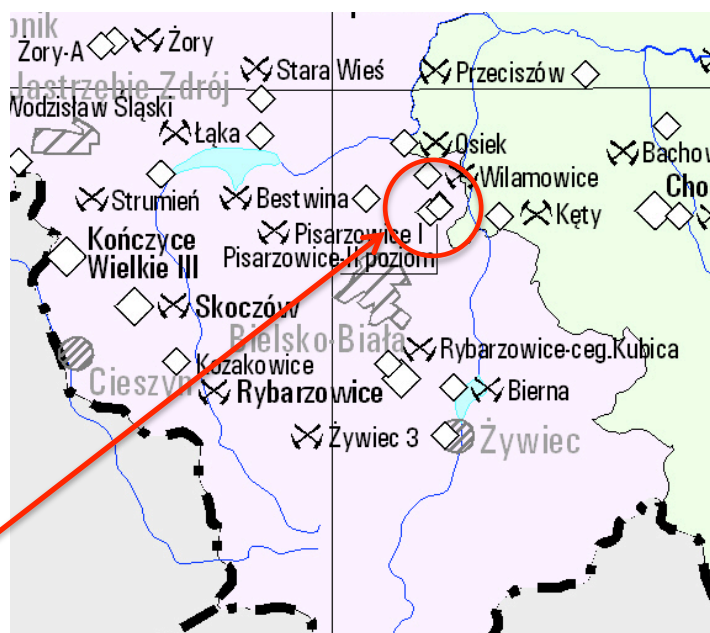
4.4.1. Złoża surowców

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2013r., poz. 1238). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

W 2012 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski. Surowce mineralne występujące na obszarze analizowanej gminy to:

- surowce ilaste ceramiki budowlanej w złożach:
 - a. Pisarzowice I – złożo z którego wydobyte zostało zaniechane, o zasobach geologicznych bilansowych 172 tys. m³, zlokalizowane na terenie sołectwa Pisarzowice,
 - b. Pisarzowice II poziom – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, nieeksploatowane, o zasobach geologicznych bilansowych 69 tys. m³,
 - c. Wilamowice – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, nieeksploatowane, o zasobach geologicznych bilansowych 249 tys. m³.
- metan z pokładów węgla w złożu:
 - a. Silesia Głęboka położone częściowo na obszarze gminy Wilamowice eksploatowane okresowo przez Metanel S.A., o zasobach bilansowych 2.791,15 mln m³
- Kruszywa naturalne w złożu:
 - a. Bielsny NW Wieś – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, nieeksploatowane, o zasobach bilansowych 10.542 tys. ton.

lokalizacja gminy

Wilamowice

Rysunek 12 Rozmieszczenie złóż ilastych ceramiki budowlanej

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

W latach dziewięćdziesiątych na obszarze gminy Wilamowice zostały przeprowadzone badania geofizyczne z ich wyników można stwierdzić z dużym prawdopodobieństwem, że na terenie Gminy występują złoża wód geotermalnych. Badania te miały charakter wstępnych i wymagają uzupełnienia i dalszego rozpoznania zasobów wód geotermalnych. Ocenia się, że średnia temperatura wody złożowej na głębokości 2000 m waha się w granicach 75-80 °C, a na głębokości 3000 m sięga 95 °C. Szacunkowe zasoby tych wód wynoszą około 7km³. Energia geotermalna mogłaby być wykorzystana

do całorocznego wytwarzania ciepłej wody użytkowej w sieciach lokalnych. Energia ta może być również wykorzystana w sadownictwie, ogrodnictwie, lub przetwórstwie spożywczym, balneologii i rekreacji, a także, co szczególnie istotnej dla podgrzania wody w licznych stawach hodowlanych.

Nie mniej jednak w Bilansie zasobów geologicznych Polski wydanym na podstawie danych na dzień 31 grudnia 2012 roku złoża geotermalne nie figurują.

Działania mające na celu rekultywację i zagospodarowanie terenów przemysłowych i zdegradowanych powinny być realizowane przez użytkującego złoża. Na terenie gminy Wilamowice w miejscowości Wilamowice i Stara Wieś Dolna zlokalizowane są wyrobiska po eksploatacji surowców ilastych, którego wieczystym użytkownikiem są Północne Kopalnie Kruszyw naturalnych Sp. z o.o. oraz Skarb Państwa. Aktualnie na tym terenie nie są prowadzone żadne prace rekultywacyjne.

4.4.2. Osuwiska

Gmina Wilamowice i podłoże z jakiego jest zbudowana predestynuje ten obszar do powstawania osuwisk. W chwili obecnej nie ma zagrożenia dla budynków i budowli, osuwiska, które powstają lub uaktywniają się dotyczą głównie dróg, szkody polegają głównie na osuwaniu się pobocza drogi. Ostatnie zdarzenie miało miejsce w 2010 roku w Starej Wsi przy drodze powiatowej ul. Starowiejskich na długości 330 mb. Teren ten na zlecenie Powiatu Bielskiego został ustabilizowany a droga wyremontowana.

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku jest realizowany projekt System Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego.

Na „Mapie osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi dla gminy Wilamowice w skali 1:10000”, sporządzonej w ramach tego projektu w kwietniu 2010 r. udokumentowano 6 okresowo aktywnych osuwisk, kilkadziesiąt osuwisk nieaktywnych, a także obszary zagrożone ruchami masowymi.⁸ Obszary te zlokalizowane są głównie w zachodniej części gminy obejmującej głównie sołectwo Stara Wieś.

Największe okresowo aktywne osuwisko zlokalizowane jest w Starej Wsi Górnej i ma powierzchnię 0,19 ha.⁹

⁸ Stanisław Marszałek Magdalena Maleszyk - Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Wilamowice, pow. bielski, woj. Śląskie udostępniona przez Gminę Wilamowice

⁹ Izabela Laskowicz, Bartłomiej Warmuz, Paweł Marciniec., 2010 – Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10000, gm. Wilamowice, pow. bielski, woj. śląskie. <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO> [dostęp 26 maja 2014]

5. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Cel długookresowy do 2021 r.:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Wdrażanie programu ochrony powietrza, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach.
- Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i mieszkańców.
- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
- Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- Modernizację dróg gminnych.
- Termomodernizację obiektów budowlanych będących w zasobach gminy.

STAN AKTUALNY

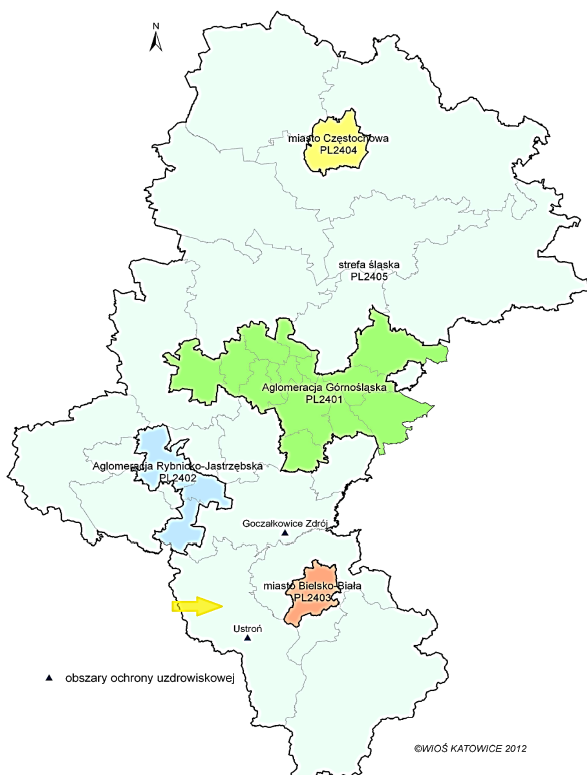
Do głównych przyczyn zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Wilamowice należą:

- emisja z pieców opalanych węglem,
- spalanie etylin i oleju napędowego przy trasach komunikacyjnych,
- działalność usługowa i produkcyjna.

Poważnym źródłem zanieczyszczeń jest ich napływ z obszarów sąsiadujących z gminą. Wskazuje to na możliwość dotarcia zanieczyszczeń powietrza głównie od strony Górnego Śląska oraz sąsiadujących z gminą ośrodków miejsko-przemysłowych, jak np.: Czechowice-Dziedzice. Położenie części gminy w dolinie rzeki powoduje niekorzystne warunki klimatyczne, będące przyczyną zatrzymywania się tutaj zanieczyszczeń atmosfery.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2013 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2013 rok”. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914). Strefy zostały wymienione poniżej i przedstawione na rysunku:

- strefa śląska,
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Rysunek 13 Podział na strefy w których dokonują się oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Źródło: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2013 rok”, WIOŚ w Katowicach

Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska). Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

Dwunastą roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim przeprowadzono w oparciu o wyniki badań ze 145 stanowisk pomiarowych obejmujących pomiary:

- wysokiej jakości na stałych stacjach monitoringu, rozumiane jako pomiary ciągłe, prowadzone z zastosowaniem mierników automatycznych (pa) – 17 stanowisk pomiarowych dwutlenku azotu (NO₂), 1 - tlenków azotu (NO_x), 17 - dwutlenku siarki (SO₂), 10 – ozonu (O₃), 6 – pyłu zawieszonego PM₁₀, 10 - tlenku węgla (CO), 3 stanowiska benzenu (C₆H₆),
- manualne (pm): na stałych stacjach monitoringu prowadzone codziennie – 16 stanowisk pyłu PM₁₀, 8 stanowisk pyłu PM_{2,5}, 8 - stężeń ołowiu (Pb), 8 - kadmu (Cd), 8 – niklu (Ni), 9 – arsenu (As), 13 - benzo(α)pirenu (BaP),
- pasywne (pp) – 11 stanowisk benzenu (C₆H₆).

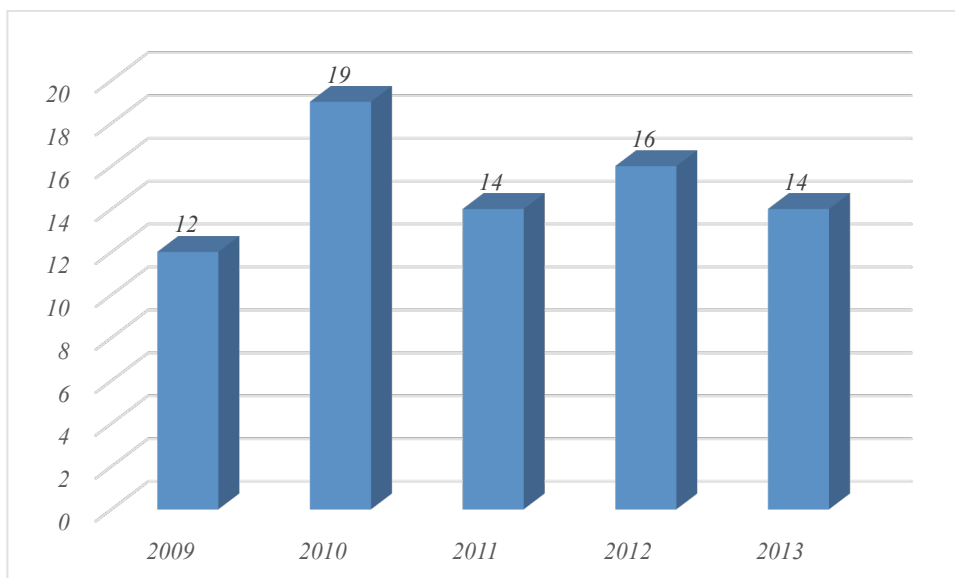
Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Do oceny jakości powietrza na terenie gminy Wilamowice wzięto pod uwagę wyniki pomiarowe ze stacji zlokalizowanej na terenie miasta Bielsko-Biała ul. Kossak-Szczuckiej, pomimo iż obszar gminy nie należy do strefy Miasto Bielsko-Biała. Zgodnie z w/w roczną oceną obszar gminy należy do strefy śląskiej, nie zlokalizowane natomiast stacji pomiarowej jakości powietrza z której dane posłużyły by podmiotowej analizie.

Tabela 2 Średnie stężenie w 2013 roku na terenie miasta Bielsko-Biała ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

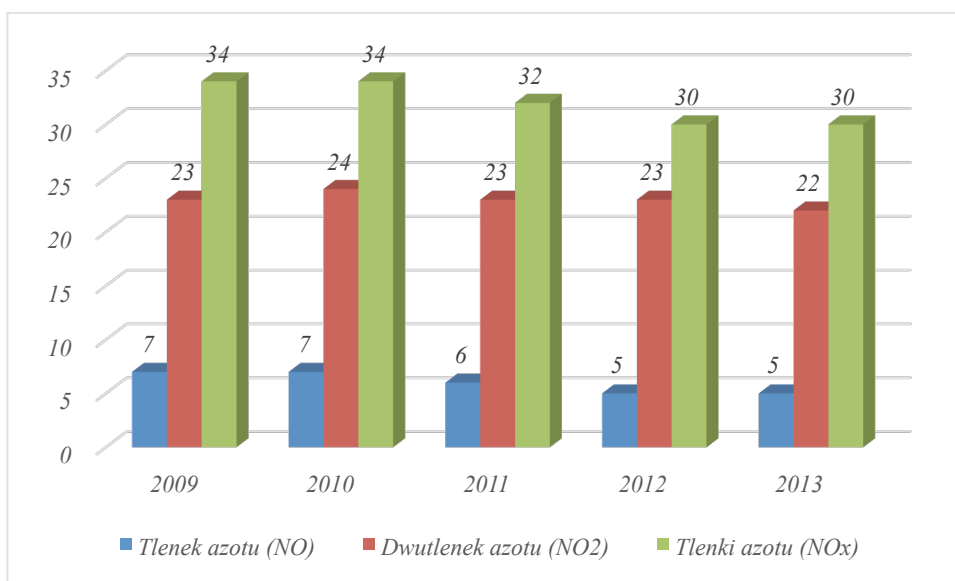
Lokalizacja	PM10	PM2,5	SO ₂	NO ₂	Pb	Benzo(a)piren
ul. Kossak-Szczuckiej	41	34	10	14	0,046	5 ng/m ³

Rysunek 14 Wyniki stężeń średniorocznych dwutlenku siarki na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

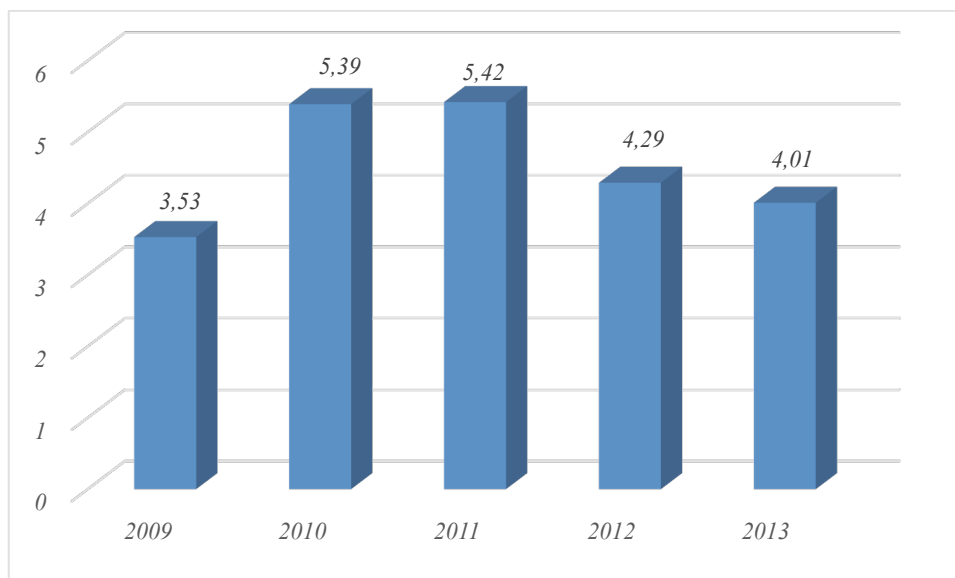
W latach 2009 – 2013 w rejonie gminy Wilamowice nie wystąpiły ponadnormatywne stężenia dwutlenku siarki w powietrzu. Najwyższe stężenia odnotowano w 2010 r. $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy normie $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 15 Wyniki stężeń średniorocznych tlenków azotu na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

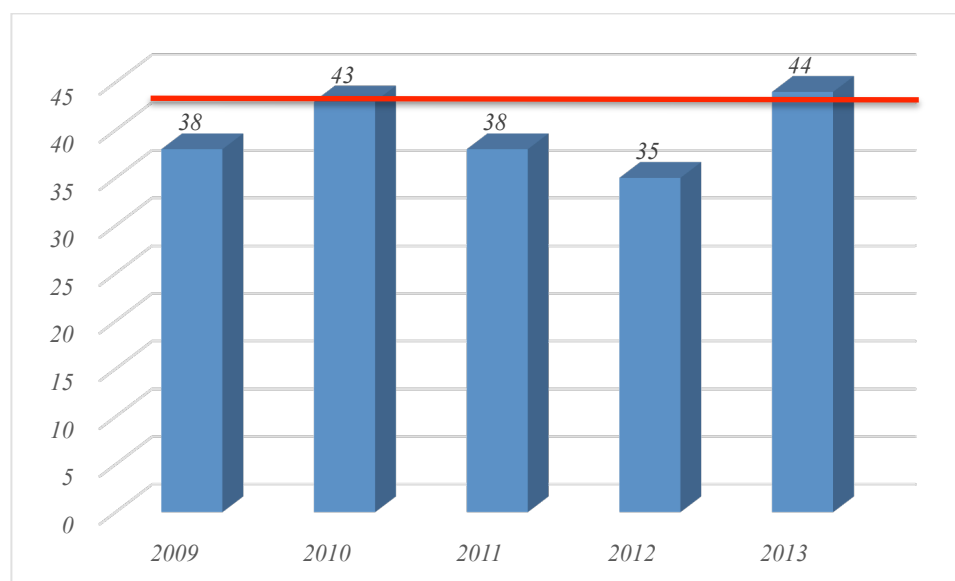
W latach 2009 – 2013 w rejonie gminy Wilamowice nie wystąpiły ponadnormatywne stężenia tlenków azotu w powietrzu. Najwyższe stężenia odnotowano w 2009 i 2010 r. – $34 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (NO_x) przy normie $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 16 Wyniki stężeń średniorocznych tlenku węgla na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

W 2013 r. na stacji w Bielsku-Białej nie odnotowano przekroczenia stężenia tlenku węgla mierzonego dla okresu 8 godzinowego. Przy normie $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenie to wyniosło $5,39 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2010 roku.

Rysunek 17 Wyniki stężeń średniorocznych pyłu PM10 na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

Najwyższe stężenie średnioroczne pyłu PM10 na stacji w Bielsku-Białej odnotowano w 2013 r. i przewyższała normę o $4 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia dla:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C :
 - dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(α)pirenu,

- dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego,
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
 - dla dwutlenku azotu,
 - dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
 - klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $18573 (\mu\text{g}/\text{m}^3) \cdot \text{h}$,
 - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem (S2), emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S16) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne (S15), występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s), a także napływ zanieczyszczeń spoza kraju (S10).

Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka (S8).

5.1.1. System gazowniczy

Cała sieć gazowa gminy Wilamowice jest własnością firmy Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Dostawa gazu na obszarze gminy realizowana jest za pomocą stacji redukcyjno – pomiarowych zasilanych gazem wysokoprężnym z sieci wysokoparametrowej, której obsługą zajmuje się Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz - System, Oddział w Świerklanach. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrzeńska. Działalność Oddziału w Świerklanach opiera się na technicznej obsłudze przesyłu gazu i dotyczy:

- sieci przesyłowej,
- stacji redukcyjno – pomiarowych,
- stacji węzłowych.

Ponadto przedsiębiorstwo zapewnia bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego, przygotowuje i nadzoruje inwestycje i remonty. W zakresie obsługi klientów oddział zajmuje się także odczytami i bilansowaniem gazu, usługami związanymi ze sprzedażą usług.

Przez teren gminy Wilamowice przebiega sieć gazowa eksploatowana przez Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz – System, Oddział w Świerklanach, którą szczegółowo charakteryzuje tabela poniżej.

Tabela 3 Charakterystyka sieci gazowej na terenie gminy Wilamowice w latach 2009 - 2012

Wyszczególnienie	Jednostka	2012	2011	2010	2009
długość czynnej sieci ogółem w m	m	196844	194678	192833	187852
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	18819	18819	18819	15940
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	178025	175859	174014	171912
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	2984	2947	2882	2812

odbiorcy gazu	gosp.dom.	3373	3342	3315	3266
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	1737	1691	1635	1585
odbiorcy gazu w miastach	gosp.dom.	657	656	656	650
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	1973,9	2009,30	2121,70	1964,60
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	1378,7	1373,0	1388,9	1273,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	12717	12326	12320	12097

Źródło: administrator sieci gazowniczej

Poniżej na mapie pokazano przebieg sieci gazowej wysokiego ciśnienia przebiegających przez gminę Wilamowice.

Rysunek 18 Sieci gazowej w ramach krajowego systemu gazowniczego na terenie gminy Wilamowice

Źródło: GAZ-SYSTEM S.A.

5.1.2. System ciepłowniczy

Na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują obecnie przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Nie przewiduje się również w najbliższej realizacji systemów ciepłowniczych zdalaczynnych, obejmujących całość lub część miejscowości. Ze względu na rolniczy charakter obszaru gminy oraz znaczne rozproszenie zabudowy, stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na ciepło, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców gminy, byłoby bardzo kosztowne i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadnione.

Przyjmuje się zatem ogrzewanie urządzeniami lokalnymi wbudowanymi zasilającymi w zasadzie obiekty leżące na jednej posesji. Ewentualne wspólne źródła ciepła mogą obejmować kilka posesji sąsiadujących.

5.1.3. Sieć elektroenergetyczna

Zgodnie z danymi otrzymanymi od TAURON Dystrybucja S.A., Oddział w Bielsku – Białej, głównym źródłem zasilania sieci SN gminy Wilamowice są następujące stacje GPZ:

- 110/15 kV GPZ Komorowice – 2 transformatory o mocy 16 MVA,
- 110/15 kV GPZ Czechowice – 2 transformatory o mocy 25 MVA,
- 110/15/6 kV GPZ Metalowe – 2 transformatory o mocy 25/16/16 MVA,
- 110/30/15 kV GPZ Kęty – 2 transformatory o mocy 25/16/16 MVA,
- 110/15/6 kV GPZ Soła – 2 transformatory:
- 110/15/6 kV o mocy 16/16/6 MVA,
- 110/6 kV o mocy 16 kV,
- 15/15 kV RS Podleśna.

Powyższe stacje transformatorowe zasilane są liniami 110 kV, bezpośrednio lub pośrednio wyprowadzonymi ze stacji 220/110 kV Porąbka i Komorowice, wyposażonymi w autotransformatory 220/110 kV o mocy 160 MVA. Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są poprzez napowietrzno – kablowe i kablowe sieci średniego napięcia, stacje transformatorowe SN/nN i linie niskiego napięcia.

Długość linii energetycznych na terenie gminy na dzień 31.12.2013 r. wynosi:

- linie wysokiego napięcia – napowietrzne 7 468,76 m,
- linie średniego napięcia: napowietrzne 74 813 m, kablowe 2 753 m,
- linie niskiego napięcia: napowietrzne 228 815 m, kablowe 38 957 m.

Obszar gminy Wilamowice zasilają 84 stacje SN/nN o łącznej mocy 14 424 kVA.

5.1.4. Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Wilamowice

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni,
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
- rodzaj paliwa,
- płynność ruchu,
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie gminy Wilamowice są drogi relacji Bielsko-Biała - Wilamowice - Brzeszcze oraz Kęty – Wilamowice.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Wilamowice wynosi około 135 km w tym:

- powiatowe – około 55 km,
- gminne – około 80 km.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – Gmina Wilamowice.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2010 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej.

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę].

Tabela 4 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Wilamowice (kg)

Nazwa emitora	Nazwa zanieczyszczenia	Emisja
		Mg/rok
drogi powiatowe	tlenek węgla	19,71
	benzen	0,18
	węglowodory alifatyczne	3,03
	węglowodory aromatyczne	0,91
	tlenki azotu	12
	pył ogółem	0,69
	dwutlenek siarki	0,94
drogi gminne	tlenek węgla	3,71
	benzen	0,03
	węglowodory alifatyczne	0,57
	węglowodory aromatyczne	0,17
	tlenki azotu	2,26
	pył ogółem	0,13
	dwutlenek siarki	0,18
RAZEM	tlenek węgla	23,42
	benzen	0,21
	węglowodory alifatyczne	3,60
	węglowodory aromatyczne	1,08
	tlenki azotu	14,26
	pył ogółem	0,82
	dwutlenek siarki	1,12

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

Spalanie paliw w pojazdach charakteryzują się największą emisją tlenu węgla do powietrza, bo aż około 23 Mg rocznie. Źródłem emisji tlenu węgla są w większości samochody osobowe. W ramach

ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu zarządcy dróg na bieżąco prowadzą prace modernizacyjne.

5.2. Gospodarka wodno – ściekowa

Cel długookresowy do 2021 r.: **Kontynuacja działań dla zapewnienia wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych**

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w celu objęcia wszystkich mieszkańców systemem kanalizacji sanitarnej.
- Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa budowa sieci kanalizacyjnej.
- Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami.
- Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć.

STAN AKTUALNY

5.2.1. Wody powierzchniowe na terenie gminy Wilamowice

Teren gminy Wilamowice leży w obrębie działu wodnego pomiędzy Wisłą i Sołą, a rzeki te mają zasadniczy wpływ na kształtowanie się stosunków hydrologicznych terenu. Obszar ten posiada bardzo rozwinięty system wód powierzchniowych, który tworzą naturalne cieki, stawy oraz bardzo rozbudowana i wciąż rozwijana sieć otwartych rowów melioracyjnych.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisły, którą stanowi prawobrzeżny fragment dorzecza ujściowego Soły, mającej źródła w Beskidzie Żywieckim. Spośród stałych cieków, północno – zachodni fragment gminy przecina prawy dopływ Wisły – Dankówka.

Południową zaś i środkową część gminy odwadnia lewy dopływ Soły – Pisarzówka i jej dopływy: Czerwonka, Słonica i Harszówka. Cieki te są zasilane przez opady atmosferyczne, a mniejszym stopniu przez wody roztopowe i podziemne.

Wzdłuż dolin rzecznych, a zwłaszcza w dolinie Wisły są usytuowane kaskadowo znaczne kompleksy stawów hodowlanych. Występują też zbiorniki naturalne. Zbiorniki sztuczne stanowią głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie dość bogatą tradycję. Niektóre ze zbiorników pełnią też funkcje rekreacyjne. Koncentracja zbiorników występuje głównie w północnej części gminy – podmokłej dolinie Wisły i Soły (Dankowice i Zasole Bielańskie, gdzie zajmują powierzchnię prawie 100 ha), oraz na wierzchołach Pogórza Wilamowickiego w okolicy Starej Wsi i Pisarzowic – na powierzchni około 37 ha. Stawy te często zasilane są przez wody gruntowe, a poziom ich lustra wody układa się w sposób zbliżony do wód gruntowych. Zbiorniki naturalne występują wzdłuż meandrującej Wisły i Soły w formie starorzeczy – wiślik i solisk, często będących w stanie zaniku.

Do najważniejszych zbiorników w gminie Wilamowice zalicza się:

- stawy: Młyński, Czarny, Filik, Żabio – wzdłuż których koncentruje się zabudowa Starej Wsi,
- stawy: Foksowiec, Staronowy, Duży Dankowski, Mały Dankowski, Antoni Przygoniec, Młyński – zlokalizowane w rejonie Dankowic,
- stawy Leżaje – znajdujące się w rejonie Zasola Bielańskiego.

5.2.2. Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz. U. z 2012r., poz. 145 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze.

Co roku wykonywana jest ocena stanu jednolitych części wód rzecznych objętych w roku poprzednim monitoringiem diagnostycznym, zaś w roku 2013, po zrealizowaniu pełnego programu monitoringu diagnostycznego sporządzone zostanie zbiorcze zestawienie oceny stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) oraz stanu chemicznego jednolitych części wód rzecznych oraz wykonana ekstrapolacja wyników na jednolite części wód nieobjęte tym rodzajem monitoringu.

Zakres corocznej oceny w jednolitych częściach wód objętych monitoringiem operacyjnym w operacyjnych punktach pomiarowo-kontrolnych uzależniony jest od zrealizowanego w danym roku programu. W przypadku tego rodzaju monitoringu ocena stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) jest oceną sporządzoną na podstawie ograniczonej liczby wskaźników, ukierunkowaną na oddziaływującą na daną jednolitą część wód presję. Ocena ta nie świadczy więc w pełni o rzeczywistym stanie ekologicznym, ale o skuteczności wdrożonych programów naprawczych. Na jej podstawie można również wnioskować o stanie ekologicznym w jakim znajduje się dana jednolita część wód, przy czym pełną oceną jest ocena wykonywana w ramach monitoringu diagnostycznego.

Na terenie gminy Wilamowice znajduje się jeden punkt monitoringu jakości wód powierzchniowych na rzece Piszczówka przy ujściu do Soły.

Tabela 5 Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r. w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie gminy Wilamowice

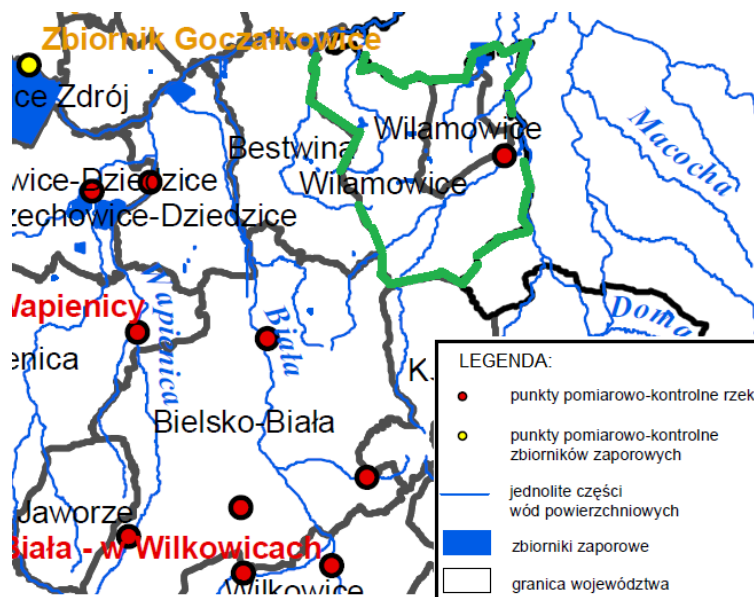
Lp	Nazwa jcw, której ocenie służy ppk	Kod jcw, której ocenie służy ppk	Kod ppk	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T-tak, N-nie)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje szczególnie szkodliwe – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
1	Piszczówka	PLRW2000621329789	PL01S1301_2144	Piszczówka - ujście do Soły	T	II	II	II	dobry i powyżej	umiarkowany	zły

* - w nawiasach podano przekroczone wskaźniki które decydują o jakości wody

Źródło: Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r., WIOŚ Katowice

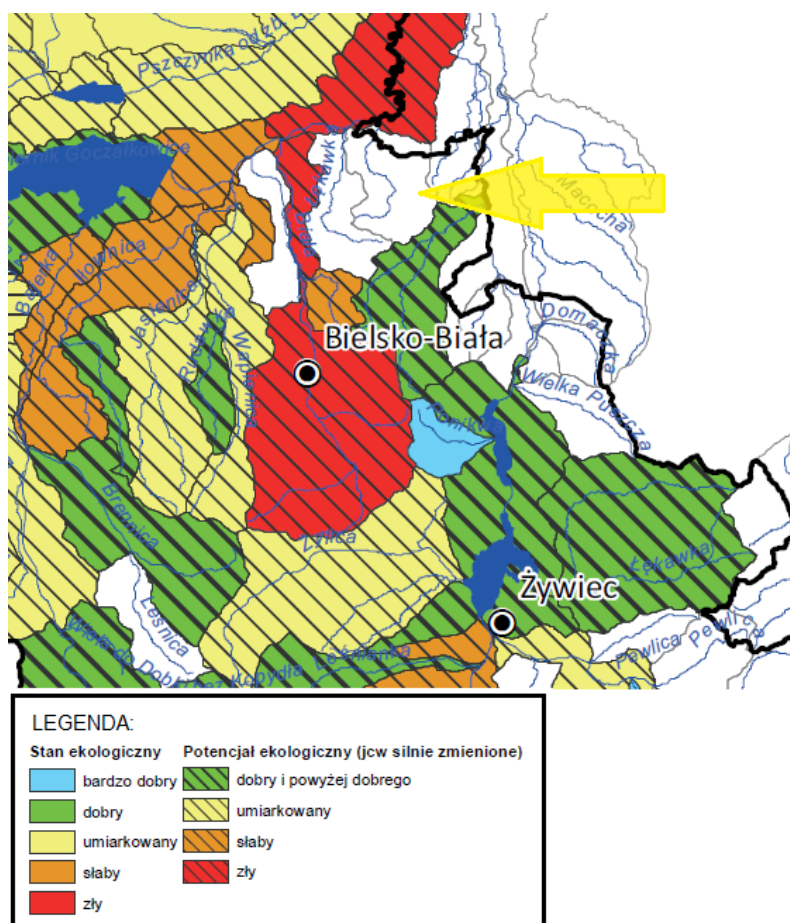
Analiza wyników badań, jakości wód powierzchniowych wskazuje, iż rzeka Pisarzówka przepływająca przez teren gminy Wilamowice posiadała w 2012 roku wody dobrej i powyżej dobrej jakości.

Dla potrzeb oceny jakości wód powierzchniowych pod uwagę wzięto również jednolitą część wód powierzchniowych, których wyniki przedstawiono poniżej.

Rysunek 19 Lokalizacja punktów pomiarowo – kontrolnych rzek w rejonie gminy Wilamowice

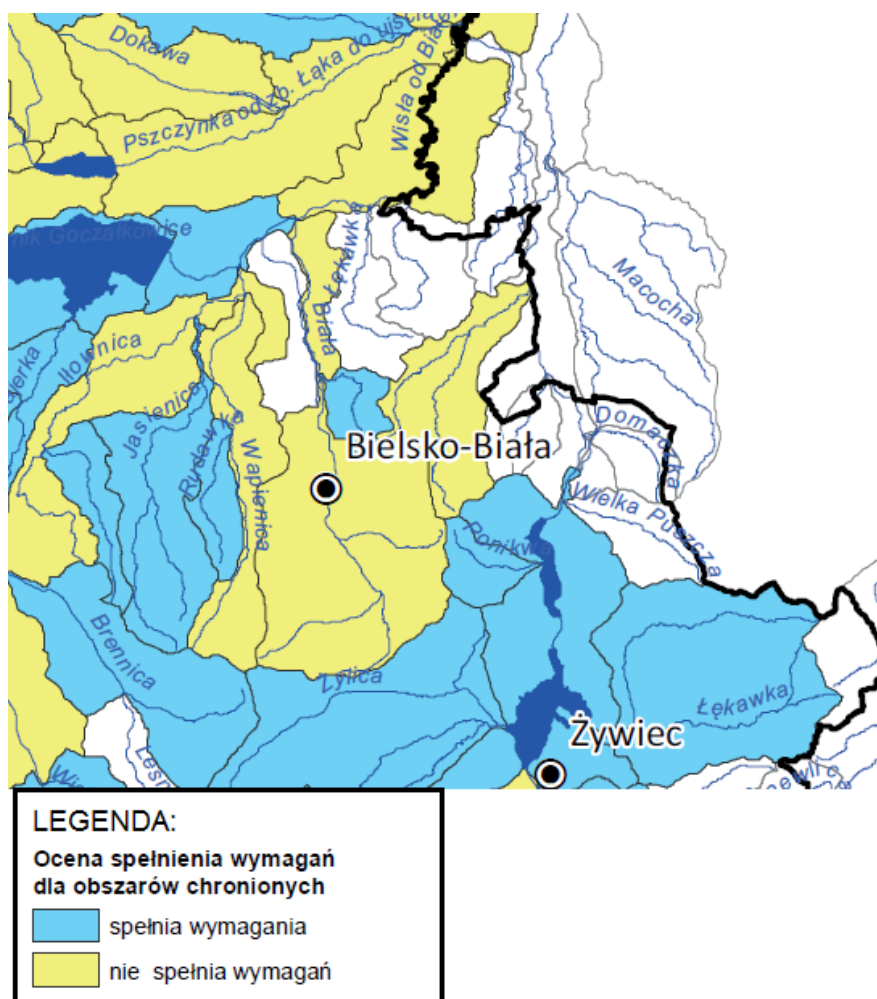
Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, WIOŚ Katowice

Rysunek 20 Ocena stanu/potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych w rejonie gminy Wilamowice badanych w latach 2010-2012

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, WIOŚ Katowice

O ocenie stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych na terenie gminy Wilamowice decydowały głównie elementy biologiczne, które nie osiągnęły stanu bardzo dobrego (II klasa) oraz fizykochemiczne, które przekraczały wartości graniczne dobrego stanu wód. Zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne przekraczały wartości graniczne dobrego stanu wód. Elementy hydromorfologiczne oceniono w klasie I (JCWP naturalne) oraz w klasie II (JCWP sztuczne i silnie zmienione). Z grupy elementów fizykochemicznych największy wpływ na ocenę miały substancje biogenne, warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne oraz zasolenie, które nie osiągnęły stanu dobrego w około 20% - 30% JCWP.

Rysunek 21 Ocena jednolitych części wód powierzchniowych występujących na obszarach chronionych badanych w latach 2010-2012

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, WIOŚ Katowice

Ocena stanu/potencjału ekologicznego JCWP występujących w obszarach chronionych jest sumą klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. Ocenę przeprowadzono w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych oraz wytyczne dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska opracowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w latach 2011 i 2012.

Wody powierzchniowe na terenie gminy nie spełniają wymagań dla obszarów chronionych.

5.2.3. Wody podziemne na terenie gminy Wilamowice

Poziom wód gruntowych w gminie jest zróżnicowany. W sąsiedztwie rzek, rozczłonkowujących teren i w rejonie licznych stawów, wody podziemne występują stosunkowo płytko na kilku poziomach, nawet już na głębokości 0,5 m. Na wierzchołkach wody gruntowe zalegają znacznie głębiej. Główny poziom mioceni jest słabo rozpoznany. Poziom czwartorzędowy reprezentowany jest przez warstwę wodonośną zalegającą na głębokości 4 – 15 m.

Wody podziemne i gruntowe pojawiają się w pokrywach zwietrzelinowych Podgórze Wilamowickiego oraz ilasto – piaszczystych utworach mioceni, przykrytych żwirowo – piaszczystymi aluwiami rzeczny Kotliny Oświęcimskiej, gdzie występują jako wody zalegające na głębokości do 2 m w utworach młodszego holocenu, wypełniających doliny rzeczne. Wody denne

wzdłuż Soły i jej dopływów podlegają oddziaływaniu czynników zewnętrznych, dlatego są podatne na zanieczyszczenia. Szybko reagują na opady, a ich temperatura zależy od temperatury powietrza atmosferycznego. Wody aluwialne łączą się stopniowo z wodami wgłębными, których zwierciadło w obrębie działów międzydolinnych układa się na głębokości do 10 m, wykazując znaczne choć powolne wahania, sięgające 4 m.

Czwartorzędowy kompleks utworów zdeponowanych na nieprzepuszczalnym podłożu mioceńskim odznacza się dużą retencyjnością wód podziemnych i stanowi podstawowe piętro wodonośne. Głównym źródłem zasilania tego poziomu jest infiltracja opadów oraz dopływ wód podziemnych z podłoża fliszowego, występującego w południowej części gminy – na kontakcie nasunięcia karpackiego z zapadliskiem w przybliżeniu wzdłuż linii Bestwina – Stara Wieś – Hecznarowice.

W podgórskiej części gminy wody gruntowe gromadzą się w utworach gliniasto – gruzowych oraz piaskowcach trzeciorzędowych na głębokości poniżej 6 m, wykazując duże wahania poziomu zwierciadła. Ich zbiorniki odznaczają się mniejszą zasobnością w porównaniu z terenami Kotliny Oświęcimskiej.

W podłożu gminy znajduje się silnie zagrożony infiltrującymi w głąb zanieczyszczeniami, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 446 – Dolina rzeki Soły, o zasobach dyspozycyjnych 15 tys. m³/d. Jest to czwartorzędowy zbiornik porowy, związany z holoceniowymi dolinami rzeczными. Tworzą go utwory piaszczyste, piaszczysto – żwirowe, lokalnie zaglinione.

Wykonane głębokie wiercenia pozwoliły stwierdzić istnienie w podłożu gminy Wilamowice wód geotermalnych, których występowanie związane jest ze skomplikowanym rozwojem geologicznym przedmiotowego obszaru, który stwarzał wyjątkowe warunki dla rozwoju zbiorników wód geotermalnych.

5.2.4. Jakość wód podziemnych

W roku 2012 badania wód podziemnych w województwie śląskim prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz sieć regionalną uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych do celów pitnych.

Wykonawcą badań w sieci krajowej był Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, w sieci regionalnej oraz badawczej Laboratorium WIOŚ w Katowicach – Pracownia w Częstochowie.

Ocena jakości wód podziemnych została wykonana dla punktów pomiarowych w sieci krajowej i regionalnej w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryterium i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 143, poz. 896).

Tabela 6 Jakość wód podziemnych w rejonie gminy Wilamowice w ramach sieci monitoringu krajowego

Numer Monbada	Miejscowość	Nazwa dorzecza	JCWpd	Kod UE JCWPd	Stratygrafia	Charakter zwierciadła	Typ ośrodka	Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Wskaźniki w V klasie	Klasa jakości - związki organiczne	Klasa jakości w punkcie - surowa 2012	Klasa jakości w punkcie - końcowa 2012
109	Ustroń	dorzecze Wisły	143	PLGW2100143	K2	Źródło	porowo-szczelinowy					II	II
140	Bielsko - Biała	dorzecze Wisły	143	PLGW2100143	K1	napięte	porowo-szczelinowy	O2	NH4	B, Na, HCO3	I	V	V

Źródło: Klasyfikacja i wyniki badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2012 roku w sieci krajowej (badania wykonane na zlecenie GIOŚ przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy), WIOŚ w Katowicach

LEGENDA:

JCWP – jednolita część wód powierzchniowych

JCWpd - jednolita część wód podziemnych

Nr Monbada - numer punktu badawczego w bazie danych MONBADA

Klasa wód:

I – wody o bardzo dobrej jakości;

II – wody dobrej jakości;

III – wody zadawalającej jakości;

IV – wody niezadawalającej jakości;

V – wody złej jakości

Ze względu na brak punktu monitoringowego na terenie gminy pod uwagę wzięto ocenę stanu z punktu leżącego w rejonie gminy tj. Bielsko-Biała. Ocena stanu chemicznego wód podziemnych w Bielsku - Białej w latach 2010 - 2012 wykazała słaby stan ze względu na zawartość: tlenu, jon amonowy, sodu, boru i wodorowęglanów w punkcie pomiarowym w Bielsku-Białej.

5.2.5. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Właścicielem sieci wodociągowej na większości przedmiotowego obszaru jest Gmina Wilamowice, a jej administratorem - Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach z siedzibą przy ul. Sienkiewicza 2a w Wilamowicach.

Źródłem poboru wody dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców gminy Wilamowice są dwa ujęcia:

- ujęcie lokalne wody pitnej zlokalizowane w Dankowicach. Produkcja własna na SUW w Dankowicach (174 tys. m³/rok) – zaopatruje w wodę mieszkańców Dankowic i Starej Wsi,
- zakup wody od następujących dostawców:
 - d. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach (282 tys. m³/rok) – zakup wody dla Hydroforni Hecznarowice, zaopatrującej w wodę sołectwo Hecznarowice oraz dla Hydroforni Wilamowice zaopatrującej w wodę miasto Wilamowice i sołectwo Zasole Bielańskie, GPW zaopatruje również część sołectwa Pisarzowice,
 - e. Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Kętach (47 tys. m³/rok) - zaopatruje sołectwo Pisarzowice, przysiółek Harszówki i część sołectwa Hecznarowice,
 - f. Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMBEST” Bestwina (3,6 tys. m³/rok) - zaopatruje sołectwo Stara Wieś i przysiółek Kamieniec,
 - g. Dystrybucja wody przez „AQUA”S.A. w Bielsku-Białej - zaopatruje w wodę za pośrednictwem własnej sieci wodociągowej część sołectwa Pisarzowice. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest ze zbiornika Czaniec na rzece Sole, po uzdatnieniu w stacji wodociągowej w Kobiernicach.
- indywidualne studnie gospodarskie (ujęcia własne wody pitnej).

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 196 km, wykonana głównie z PCV oraz stali i PE. Liczba przyłączy wodociągowych – 3425 szt., długość około 75 km.

Plany modernizacji sieci wodociągowej przewidują wymianę części sieci stalowej o przekroju 100 mm w Wilamowicach oraz wymianę przejścia sieci wodociągowej nad potokiem Dankówka w Dankowicach.

Do badań laboratoryjnych, upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bielsku-Białej w 2013 r. pobrali 13 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z 6 stałych punktów monitoringowych. Na terenie miasta i gminy Wilamowice w żadnej badanej próbce nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych parametrów.

5.2.6. Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie ścieków z sołectw gminy Wilamowice realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej w administracji Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach.

Stopień wyposażenia Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej jest obecnie zadowalający (47%). Aktualnie do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki z 3415 budynków na terenie gminy. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 159 km.

Ścieki z terenów skanalizowanych odprowadzane są na istniejące Oczyszczalnie Ścieków w Pisarzowicach, Dankowicach i Zasolu Bielańskim. Pozostałe ścieki bytowe odprowadzane są do przydomowych oczyszczalni ścieków (50 szt.) lub gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni.

Oczyszczalnia ścieków w Pisarzowicach wraz z systemem sieci kanalizacji sanitarnej obejmuje swoim zasięgiem również Gminę Kozy.

5.2.7. Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Wilamowice nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Podstawowym działaniem w zakresie ochrony wód jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód. Powinna być prowadzona kontrola stanu technicznego szamb, a po przyłączeniu posesji do sieci kanalizacyjnej - możliwie szybka ich likwidacja. Należy również propagować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, na których obecnie nie przewiduje się budowy sieci kanalizacyjnej.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych.

W dniu 1 lutego 2011 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów Trzecia Aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK 2009.

Aby zrealizować zapisane cele w KPOŚK niezbędne są działania w zakresie:

- rozbudowy i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków kanalizacji.

Racjonalizacja użytkowania wody będzie realizowana zgodnie z hierarchią ważności wykorzystania wód przez różnych użytkowników gospodarczych. W pierwszej kolejności realizowane są potrzeby gospodarki komunalnej (woda pitna), a następnie przemysłu spożywczego wymagającego wody wysokiej jakości, rolnictwa (w celu nawadniania użytków rolnych i pojenia zwierząt) oraz przemysłu. Użytkownicy wody będą informowani o możliwościach relatywnego zmniejszania jej zużycia, np. poprzez wprowadzanie zamkniętych obiegów, zmiany technologii, poprawę stanu sieci wodociągowych (także zakładowych), zakup urządzeń wodooszczędnych.

W celu ograniczenia strat wody należy systematycznie dokonywać przeglądu i konserwacji sieci wodociągowej, prowadząc niezbędne remonty i modernizacje poszczególnych odcinków.

5.3. Gospodarowanie odpadami

Cel długookresowy do roku 2021: **Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku odpadów i ograniczenie składowania odpadów**

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazując miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.
- Zapewnienie, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie - w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2020 r. nie więcej niż 35%.
- Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych do końca 2020 r.
- Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych - zakłada się następujące poziomy selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych: rok 2020: 50%.
- Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
- Edukacja ekologiczna w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości.

STAN AKTUALNY

W latach 2004-2010 obowiązującym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Wilamowice był „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Wilamowice” został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XX/163/04 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 23 lipca 2004 roku. W późniejszym czasie, w latach 2010 - 2013 obowiązywała „Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Wilamowice na lata 2010-2013” przyjęta uchwałą nr XXXVIII/370/10 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 26 sierpnia 2010 roku.

Dokumenty te zawierały ocenę stanu w gospodarce odpadami, prognozowane zmiany ilościowe oraz cele i działania wraz z harmonogramami i szacunkowymi kosztami w zakresie gospodarki odpadami.

W związku z nowymi przepisami, wprowadzonymi Ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 152, poz. 897 z późn. zm.) która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., a następnie Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) plany gospodarki odpadami oraz sprawozdania z realizacji tych planów są sporządzane tylko na poziomie krajowym oraz wojewódzkim. Gminy i powiaty nie sporządzają dotychczasowych sprawozdań z planów gospodarki odpadami.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi według nowych przepisów podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości, zarówno na poziomie gminnym, jak i wojewódzkim. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta w terminie do 31 marca przedkłada Marszałkowi Województwa i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a Marszałek Województwa do 15 lipca za poprzedni rok kalendarzowy Ministrowi Środowiska sprawozdania, zawierające:

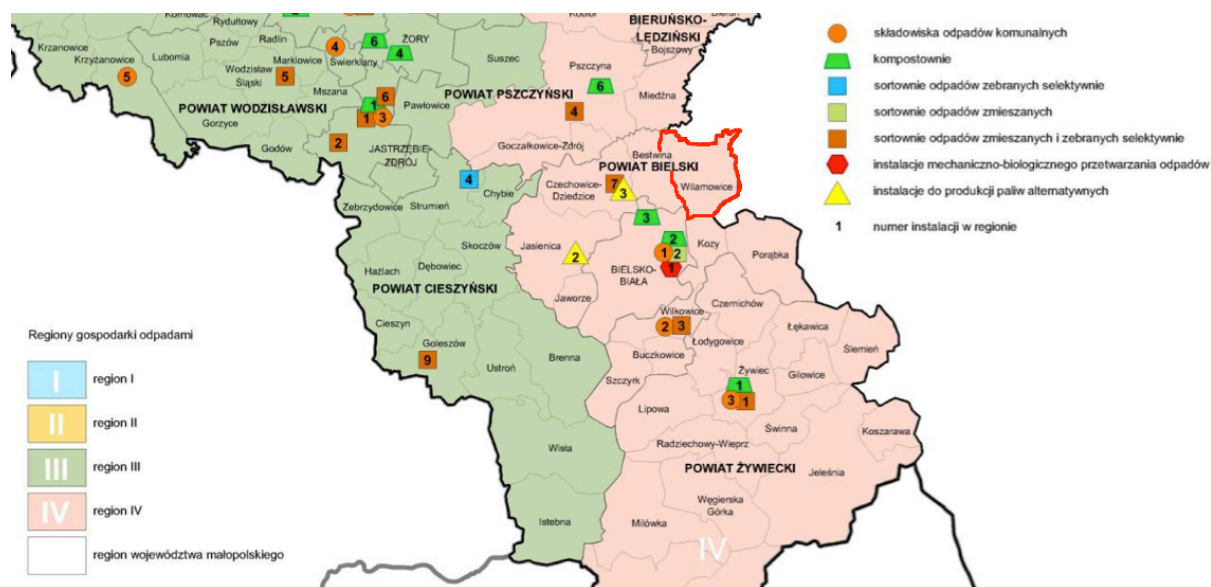
- informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru sprawozdawczego odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady

komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,

- informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji: przekazanych do składowania na składowisku odpadów, nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania,
- właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne,
- informacje o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, -
- informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru, z którego jest przedkładana informacja.

Dodatkowo sprawozdania gminne wskazują liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem. System sprawozdawczości opiera się również na wskaźnikach, które zostały dobrane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

Uchwałą Nr IV/32/3/2013 z dnia 23 marca 2013 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę w sprawie zmiany uchwały Nr IV/25/2/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014. W załączniku do uchwały określono regiony gospodarki odpadami komunalnymi i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje zastępcze do obsługi tych regionów Gmina Wilamowice według nowego podziału należy do regionu IV.

Rysunek 22 Lokalizacja gminy Wilamowice na tle regionu IV gospodarki odpadami i instalacji regionalnych i zastępczych

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014, 2012

Instalacją do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych dla region IV jest Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej.

Wprowadzone w ostatnim okresie zmiany prawne mają umożliwić gminom właściwe zarządzanie strumieniem wytwarzanych odpadów komunalnych, a także stworzyć system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty na selektywnym ich zbieraniu, w którym wykorzystuje się potencjał energetyczny odpadów i składowe odpady przetworzone.

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady oraz na właścicieli nieruchomości.

W celu dostosowania się do nowego systemu Rada Miejska w Wilamowicach przyjęła uchwałami:

- nr XXVII/250/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Wilamowice,
- nr XXXIV/309/13 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 25 czerwca 2013 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych oraz właścicieli nieruchomości, którzy nie są zobowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Gminy Wilamowice,
- nr XXV/229/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 30 października 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wilamowice,
- nr XXV/230/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 30 października 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXVII/251/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXXII/297/13 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 10 kwietnia 2013 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XXVII/251/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXVII/252/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości,
- nr XXX/283/13 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 27 lutego 2013 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXVII/252/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości,
- nr XXX/284/13 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 27 lutego 2013 r. w sprawie ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Wprowadzone prawo miejscowe reguluje kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie analizowanej gminy, obowiązek ten został scedowany na gminy ustawą z dnia o utrzymaniu czystości.

Ustalono miesięczne stawki za odbiór odpadów komunalnych w wysokości 18 złotych za osobę za miesiąc w przypadku gdy odpady komunalne nie są gromadzone w sposób selektywny oraz 7 złotych za miesiąc za osobę w przypadku gdy odpady komunalne są gromadzone w sposób selektywny.

Do potrzeb zbiórki odpadów komunalnych w zabudowie jednorodzinnej stosuje się worki lub pojemniki w następującej kolorystyce:

- worki białe - na odpady ze szkła,
- worki niebieskie - na odpady z papieru i tektury,
- worki żółte (plastik i puszki i opakowania wielomateriałowe) - na opakowania plastikowe i drobny złom metalowy, a także opakowania wielomateriałowe typu tetrapak.

Usługi w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów świadczy na rzecz gminy Wilamowice podmiot wyłoniony w drodze przetargu przeprowadzonego w oparciu o przepisy ustawy o zamówieniach publicznych. Od lipca 2013 roku jest to firma Sanit – Trans Sp. z o.o. z Międzyrzecza Górnego.

Od lipca 2013 odpady odbierane są według nowego harmonogramu częstotliwości odbioru odpadów komunalnych ustalonego postanowieniami Regulaminu Utrzymania czystości i porządku na obszarze gminy:

- 1 raz w miesiącu odpady selektywnie gromadzone (papier, szkło, plastik+metale+odpady wielomateriałowe),
- 2 razy w miesiącu odpady zmieszane,
- 2 razy w miesiącu popiół,
- 2 razy w miesiącu odpady zielone w czasie maj – październik.
- odpady wielkogabarytowe, opony, ZSEE oraz baterie, świetlówki i chemikalia są odbierane raz w roku spod posesji według ustalonego harmonogramu.

Wszystkie wymienione powyżej odpady komunalne takie jak:

- przeterminowane leki,
- baterie i akumulatory,
- chemikalia,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony z samochodów osobowych, dostawczych, ciężarowych i traktorów,
- odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z prowadzenia drobnych prac nie wymagających pozwolenia na budowę, ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do starosty (niezanieczyszczone odpady betonowe oraz gruz betonowy i ceglany)

mieszkańcy mogą dostarczyć do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanego w Wilamowicach przy ulicy Spółdzielczej 2.

Odpady styropianu budowlanego (EPS) bez zanieczyszczeń nieodpłatnie mieszkańcy mogą dostarczyć do firmy Centrum Budowlane AKCES w Czechowicach-Dziedzicach przy ul. Zielonej 11. Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013r., poz. 1155) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać w punktach zakupu nowego sprzętu. Mieszkańcy za pośrednictwem strony internetowej zostali poinformowani o takiej możliwości z wykazem poszczególnych rodzajów sprzętów jakie są zbierane.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

O wszystkich wprowadzanych zmianach mieszkańcy są na bieżąco informowani poprzez nową zakładkę na stronie internetowej gminy Wilamowice „GOSPODARKA ODPADAMI”. Są tam umieszczone akty prawne, szczegółowe zasady i system segregacji, informacje o opłatach i sposobach ich uiszczenia, a także harmonogram zbiórki odpadów.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zbierania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. Mieszkańcy gminy Wilamowice przed wprowadzeniem „rewolucji śmieciowej” zostali poinformowani poprzez rozdysponowanie do wszystkich mieszkańców Biuletynu zawierającego informacje na temat segregacji odpadów, częstotliwości ich wywozu oraz form i terminów dokonywania płatności. Wszyscy mieszkańcy otrzymali ulotki informacyjne, a także szczegółowy harmonogram dla poszczególnych sołectw. Na bieżąco zamieszczane są informacje na stronie internetowej gminy o nowościach i wyjaśniane są kwestie nurtujące mieszkańców wraz ze szczegółowym opisem nowego systemu.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest dobra, nie mniej jednak powinna być w dalszym ciągu poszerzana i utrwalana w trakcie okresowych akcji czy na łamach kwartalnika „Wilamowice i Okolice”.

Celem edukacji jest wykształcenie wśród wszystkich grup społecznych odpowiedzialnych i świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami, poprzez:

- realizację polityki edukacyjnej i informacyjnej na temat selektywnej zbiórki odpadów i przez to prowadzenie ekologicznego sposobu życia we własnym domu,
- świadome dokonywanie zakupów (minimalizacja wpływu reklam),
- przekonywanie do kupowania rzeczy trwałych,
- wybieranie towarów bezodpadowych oraz posiadających opakowanie łatwo ulegające całkowitej degradacji lub nadające się do utylizacji,
- rozpowszechnienie wiedzy, dotyczącej możliwości powtórnego wykorzystania odpadów (recykling) oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych,
- wskazywanie konkretnych działań poprawiających efektywność gospodarki odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Według sprawozdania dotyczącego gospodarowania odpadami za 2012 i za 2013 rok z terenu gminy zebrano i odebrano od mieszkańców następujące ilości odpadów.

Tabela 7 Ilości odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Wilamowice

<div>rok rodzaj odpadu</div>	Kod odpadu	2012	2013
Niesegregowane odpady komunalne	20 03 01	434,9	433,6
Odpady komunalne nie wymienione w innych grupach	20 03 99 17 01 82	0	85,6
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	0	199,4
Zmieszane odpady z budowy i remontu	17 01 01 17 01 07 17 01 02 17 02 02 17 09 04 17 01 80	1,0	20,2
Tworzywa sztuczne Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02 20 01 39 16 01 19	115,2	135
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	15,1	40,6
Urządzenia zawierające freony	20 01 23	3,1	0
Żużle i popioły z kotłów	ex. 20 01 99	0	265,2
Opakowania ze szkła	15 01 07 20 01 02	242,9	265,8
ZSEE zawierające niebezpieczne składniki	20 01 35	6,2	0
ZSEE	21 01 36 16 02 14	10,5	9,2

Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	0	43,9
Papier i tektura Opakowania z papieru i tektury	15 01 01 20 01 01	23,3	35,8
Zużyte opony	16 01 03	0	15,2
Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	20 03 27	0	0,2
Baterie alkaliczne	16 06 04 20 01 33	0,3	0,04
Leki inne niż wymienione w 20 01 03	20 01 32	0	0,1
SUMA	-	852,5	1.549,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Burmistrza Gminy Wilamowice z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012 i 2013 rok

Dla porównania w 2004 roku odebrano od mieszkańców około 43 Mg odpadów selektywnie gromadzonych oraz 864 Mg odpadów zmieszanych, w 2009 roku odebrano od mieszkańców 359 Mg odpadów selektywnie gromadzonych oraz 1557 Mg odpadów zmieszanych. Selektywna zbiórka dziesięć lat temu obejmowała odpady zmieszane oraz selektywnie gromadzony papier, szkło, metal i plastik. Zorganizowanym wywozem odpadów w 2009 roku objętych było około 2124 gospodarstwa domowych. Aktualnie objętych jest 4300 właścicieli gospodarstw domowych, co wynika ze złożonych deklaracji.

Dane zamieszczone w tabeli powyżej wskazują iż w ciągu dziesięciu lat ilości odpadów wzrosły o około 100%, natomiast od 2009 roku znacząco zmieniły się proporcje zbieranych odpadów a ilości nieznacznie wzrosły (2009 roku 1447 Mg zmieszanych i 359 Mg selektywnie gromadzonych, w 2013 roku 433,6 Mg zmieszanych i 1116 Mg selektywnie gromadzonych)¹⁰.

Gmina Wilamowice w latach 2012 – 2013 osiągnęła następujące poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- w 2012 roku
 - osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania – 3,36 %,
 - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 24,31 %,
 - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100 %.
- w 2013 roku:
 - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 26 %,
 - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 97 %.

Mimo, iż nowy system funkcjonuje od połowy roku 2013 już widać trend polegający na zwiększeniu ilości zebranych i odebranych odpadów na terenie gminy w porównaniu do lat poprzednich. Rok 2014 będzie pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania systemu i pokaże realne zmiany jakie nastąpiły.

¹⁰ PGO dla Gminy Wilamowice, 2010

5.4. Ochrona przed hałasem

Cel długookresowy do roku 2021:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych.

STAN AKTUALNY

5.4.1. Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Wilamowice działają niewielkie przedsiębiorstwa budowlane, transportowe, małe zakłady usługowe, warsztaty lakiernicze i warsztaty mechaniki samochodowej. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny mieszkańców.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustyczny na obszarze gminy należą firmy handlowo - usługowe oraz produkcyjne, a także wiele małych jednoosobowych działalności gospodarczych, w których prowadzone są prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak Spółdzielnie Produkcyjne, lakiernie, stolarnie, czy przedsiębiorstwa transportowe. W związku z tym bardzo ważnym celem jest lokowanie działalności uciążliwych w miejscach zapisanych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową, a nie na terenach zabudowy mieszkaniowej.

W latach 2008-2013 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku – Białej skontrolował działalność przedsiębiorstw i firm w zakresie emisji hałasu:

- w 2009 roku - Eko – Wtór Sp. z o.o. ul. w Wilamowicach – stwierdzono naruszenia,
- w 2011 roku – Tora Adam Tartak w Pisarzowicach – stwierdzono naruszenia,
- w 2011 roku – P.P.H.U. „Wod – Rem” Sp. z o.o. w Dankowicach – nie stwierdzono naruszeń.

W późniejszych latach WIOS nie badał firm pod kątem hałasu. Według informacji przekazanych przez Wojewódzki Inspektorat zarządzenia pokontrolne zostały zrealizowane przez kontrolowane formy w 98%.¹¹

5.4.2. Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Głównym źródłem emisji hałasu na terenie gminy Wilamowice są drogi powiatowe o długości około 54,11 km, drogi gminne o długości około 80 km.

Większość dróg powiatowych podlega okresowym remontom i modernizacjom, w ostatnich latach Powiat Bielski zrealizował szereg zadań na drogach powiatowych, były to między innymi:

- poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniu drogi 4444S z drogą powiatową 4489S wraz z budową chodnika w Dankowicach,
- remont drogi powiatowej 4490S ul. Jana III Sobieskiego w Wilamowicach,

¹¹ pismo WIOS z dnia 10.04.2014

- przebudowa drogi powiatowej 4487S ul. Odsole w Heczmarowicach,
- remont ul. Paderewskiego w Wilamowicach,
- remont ul. Ptasznik w Zasolu Bielańskim,
- remont ul. Szkolnej w Pisarzowicach.

Część dróg gminnych mimo ciągłych prac remontowo modernizacyjnych cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni, co przyczynia się do zwiększonej emisji hałasu.

Na terenie gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy), w obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Bardzo ważnym elementem rozwoju gminy jest właściwe planowanie przestrzenne, które powinno polegać przede wszystkim na zakazie lokalizacji budynków podlegających ochronie akustycznej na terenach, które znajdują się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Wojewódzki Inspektorat ochrony Środowiska w Katowicach wykonał badania hałasu na terenie gminy Wilamowice w Pisarzowicach na drodze powiatowej nr 4485S ul. Bielskiej. Badania zostały przeprowadzone w ciągu dni roboczych poniedziałek – piątek oraz dni wolnych sobota – niedziela w okresie 26 września do 1 października 2013 roku. Dopuszczalny poziom dźwięku bez względu na dzień (roboczy, wolny) został przekroczony o około 2,6 do 4,0 dB, natomiast w porze nocy przekroczenia były niewielkie i wyniosły około 1dB.

Przekroczenie nie były znaczne, można zatem wnioskować iż poziom hałasu komunikacyjnego na terenach gminy Wilamowice nie jest uciążliwy dla mieszkańców nie jest zakłócany.

Problem zagrożenia emisją hałasu powinien być istotnym elementem planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Przez północną część gminy przebiega odcinek zelektryfikowanej linii kolejowej, nie mniej jednak ruch pociągów jest ograniczony, w związku z tym hałas kolejowy nie jest opisywany.

Hałas lotniczy nie występuje na terenie gminy Wilamowice – najbliższe lotnisko sportowe zlokalizowane jest w Bielsku – Białej.

5.4.3. Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz działalnością tzw. inną.

Gmina Wilamowice ze względu na działalność wilamowskich ogrodników na wiosnę i na jesień odwiedzana jest przez dużą liczbę amatorów roślin ozdobnych i w związku z tym nie bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez dużą ilość ogrodników i działkowców oraz większą ilość samochodów pojawiających się na drogach.

Odrębnym zagadnieniem na terenie niewielkich miejscowości takich jak sołectwa należące do gminy Wilamowice jest hałas powodowany przez kuranty kościelne. W niektórych kościołach montowane są urządzenia nagłaśniające wygrywające od wczesnych godzin rannych do godzin wieczornych pieśni kościelne. Mimo, iż hałas ten dopuszczalny jest w czasie „okazjonalnych uroczystości oraz uroczystości i imprez związanych z kultem religijnym” art 156, pkt 2 (Dz. U. 2013r., poz. 1232) ustawy Prawo Ochrony środowiska. Hałas ten przyczynia się do uciążliwości akustycznych. Zwłaszcza dotyczy to młodych mieszkańców gminy, którzy w poszukując spokoju i ciszy z dala od zgiełku miejskiego osiedlili się w gminie Wilamowice.

5.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Cel długookresowy do roku 2021:

Ochrona mieszkańców przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Edukacja ekologiczna mieszkańców dotycząca skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

STAN AKTUALNY

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Wilamowice źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej wysokiego (o długości 7.468 mb), średniego napięcia (o długości 74.814 mb) oraz 84 stacji transformatorowych,
- stacje bazowe telefonii komórkowej:
 - sieci Play, Orange i T-Mobile na dachu remizy OSP w Pisarzowicach przy ulicy Floriana 24,
 - sieci Plus, Aero2 na maszcie Plusa w Wilamowicach przy ulicy Pańskiej,
 - sieci Orange, Play i T-Mobile na wieży kościoła w Wilamowicach przy ulicy Paderewskiego 9,
 - sieci Play na kominie ceglanym w Wilamowicach przy ulicy Paderewskiego 4.¹²

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ostatnich latach prowadzono badania na terenie Wilamowic w 2010 i w 2013 roku. Wyniku wskazywały:

- w 2010 roku - 0,74 V/m,
- w 2013 roku - 0,68 V/m.

Badania nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, który wynosi 7 V/m.

Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego kontynuowane będą w kolejnych latach łącznie w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa (również na obszarze gminy Wilamowice).

W ostatnich latach w ramach działalności kontrolnej Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku – Białej prowadziła kontrole firm w zakresie przestrzegania wymogów ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych. W 2012 roku skontrolowano Stację Bazową Telefonii Komórkowej Centertel Sp. z o.o. nr 7876 w Pisarzowicach przy ulicy Floriana, kontrola nie wykazała naruszeń, w 2013 roku także żadna z przeprowadzonych kontroli nie wykazała naruszeń. Kontrole dotyczyły:

- Stacji Bazowej nr 7876 w Pisarzowicach przy ulicy Floriana,
- Stacji Bazowej nr 5152 w Wilamowicach,

¹² dane na podstawie lokalizatora sieci komórkowych <http://beta.btsearch.pl>

- Stacji Bazowej nr 22844 w Starej Wsi Górnej.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych na poziomie gminy polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- lokalizacji nowych obiektów tak, by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią oraz zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- zwracaniu szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych oraz miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki.

6. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. W Polityce zaproponowano umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

6.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Postępowania mające za celu zmniejszenie wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu

gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarowania zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody. Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców gminy.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,
- wodooszczędne technologie produkcji,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystania węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na:

- ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych,
- modernizacji systemów ogrzewania w tym na wymianie źródła ciepła,
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych, modernizacji systemów ogrzewania, wymianie źródła ciepła, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą.

W 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowania na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

6.2. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Rozwój energetyki odnawialnej został zaplanowany w „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej”, przyjętej przez Sejm w dniu 23 sierpnia 2001 r., w dokumentach „Polityka energetyczna Polski do roku 2025” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2005 r.) oraz „Program dla elektroenergetyki” – (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r.). Plany wykorzystania odnawialnych zasobów energii zostały wskazane jako działania priorytetowe.

Jednym z głównych celów polityki energetycznej Polski jest zapewnienie trwałego zaopatrzenia w energię, który spełniałby wymogi związane z ochroną środowiska przy jednoczesnym wzroście gospodarczym.

Celem strategicznym polityki państwa jest takie zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii (OZE), aby w bilansie energii pierwotnej jej udział wyniósł 14% w roku 2020. Dlatego promowanie zwiększenia wykorzystania odnawialnych zasobów energii powinno stanowić jeden z filarów polityki energetycznej kraju.

Aktualnie Polska dostarcza 6% krajowej produkcji energii z OZE, głównie pochodzącej z elektrowni wodnych i geotermii. Coraz więcej takiej energii pochodzi z zastosowania kolektorów słonecznych, a niewielki procent ze spalania biomasy (trociny) w tradycyjnych elektrowniach ciepłych i gospodarstwach indywidualnych i wreszcie wykorzystania energii wiatru.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” opracowanym w 2005 roku przez Polską Akademię Nauk dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku.

Pod względem biogazu gmina Wilamowice została zakwalifikowana jako strefa A czyli o najlepszym potencjale technicznym powyżej 20 SD/km².

Pod względem biomasy gmina położona jest w strefie B, o średnim potencjale technicznym w granicach 7-35 TJ/rok. W zakresie drewna opałowego i zrębków drzewnych istnieje możliwość wykorzystania potencjału tego paliwa. Biomasa można użytkować w małych i średnich kotłowniach, z których zasilane mogą być obiekty mieszkalne, użyteczności publicznej lub produkcyjne. W przypadku występowania w gospodarstwach rolnych niewykorzystanego potencjału słomy istnieje możliwość użytkowania jej lokalnie do celów grzewczych poprzez spalanie w kotłach na słomę.

Pod względem energii wiatru gmina zlokalizowana jest na terenie zaliczonym do kategorii B o potencjale technicznym w granicach 450-600 kWh/m²/rok i częściowo C o potencjale technicznym w granicach 300-450 kWh/m²/rok.

Przeprowadzone badania wykazały, iż na terenie gminy Wilamowice istnieją zasoby wód geotermalnych zaliczane do potencjału technicznego C kształtującym się na poziomie 0,4-1 MW.

Z wykonanych głębokich wierceń i przeprowadzonych badań geofizycznych [Sokołowski i in. 1998], wynika, że w podłożu gminy Wilamowice znajdują z dużym prawdopodobieństwem się złoża wód geotermalnych. Szacunkowe zasoby tych wód i ich temperatura na różnych głębokościach wynoszą odpowiednio:

- do głębokości 1650 m – objętość ok. 1,8 km³, zasoby energetyczne ok. 5,3 mln tpu, temperatura 28 – 55 °C,
- do głębokości 2500 - objętość ok. 5 km³, zasoby energetyczne ok. 44 mln tpu

Energia geotermalna mogłaby być wykorzystana do całorocznego wytwarzania ciepłej wody użytkowej w sieciach lokalnych. Energia ta może być wykorzystana również w sadownictwie, warzywnictwie czy przetwórstwie spożywczym. Szczególnie ważne dla gminy Wilamowice byłaby możliwość wykorzystania energii geotermalnej dla podgrzewania licznych stawów hodowlanych i intensyfikacji produkcji ryb. Być może w przyszłości pojawią się jakieś plany dotyczące wykorzystania tego rodzaju energii.

Na terenie całego województwa śląskiego występują korzystne warunki do wykorzystania energii słonecznej do produkcji ciepłej wody użytkowej.

Istotnym elementem i narzędziem usprawniającym montaż kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych jest opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Aktualnie gmina nie posiada takiego opracowania, niemniej jednak w najbliższych latach planuje opracowanie dokumentacji i pozyskanie środków na jego realizację.

Niezależnie od PONE mieszkańcy mają możliwość korzystać z dotacji na zakup i montaż kolektorów słonecznych.

Od 2010 roku działa uruchomiony przez NFOŚiGW system dopłat do kolektorów. Jest to program realizowany we współpracy z bankami w ramach, którego są udzielane dotacje na zakup i montaż kolektorów słonecznych w formie dopłat na dokonywanie częściowych (w wysokości do 45%) spłat kapitału kredytów bankowych. Program dopłat do kolektorów przeznaczony jest dla osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych. W ramach przewidzianego na ten cel budżetu, wynoszącego ok. 300 mln zł, NFOŚiGW planuje dotować instalację ok. 250 tys. m² kolektorów.

Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju całego powiatu bielskiego, w tym gminy Wilamowice.

Troska o środowisko, ziemię i klimat wymaga świadomego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów paliw pierwotnych i energii. Produkcja prądu, ogrzewanie wody z energii słonecznej, termomodernizacja budynków, efektywne korzystanie ze sprzętów elektrycznych, stosowanie efektywnego, energooszczędnego oświetlenia to nie tylko korzyść dla środowiska, ale także realne obniżenie wysokości rachunków - a więc korzyść dla odbiorców.

Prognozuje się, iż w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy, energii słonecznej i energii ziemi, wynika to z rosnących cen tradycyjnych nośników energii elektrycznej, a z tego iż powiat bielski, w tym gmina Wilamowice położona jest w części na terenach prawnie chronionych i aby zmniejszyć ryzyko dewastacji walorów przyrodniczych zasadne jest wykorzystywanie energii słońca do ogrzewania wody użytkowej, a także biomasy do ogrzewania budynków mieszkalnych.

Analizując dotychczasowe wykorzystanie energii odnawialnej przedsiębiorcy i mieszkańcy w małym zakresie korzystają z energii niekonwencjonalnej.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego. Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,

- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii.

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. W związku z tym istotnym elementem gospodarki środowiskowej gminy jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, w wyniku czego następuje zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

6.3. Ochrona przeciwpowodziowa

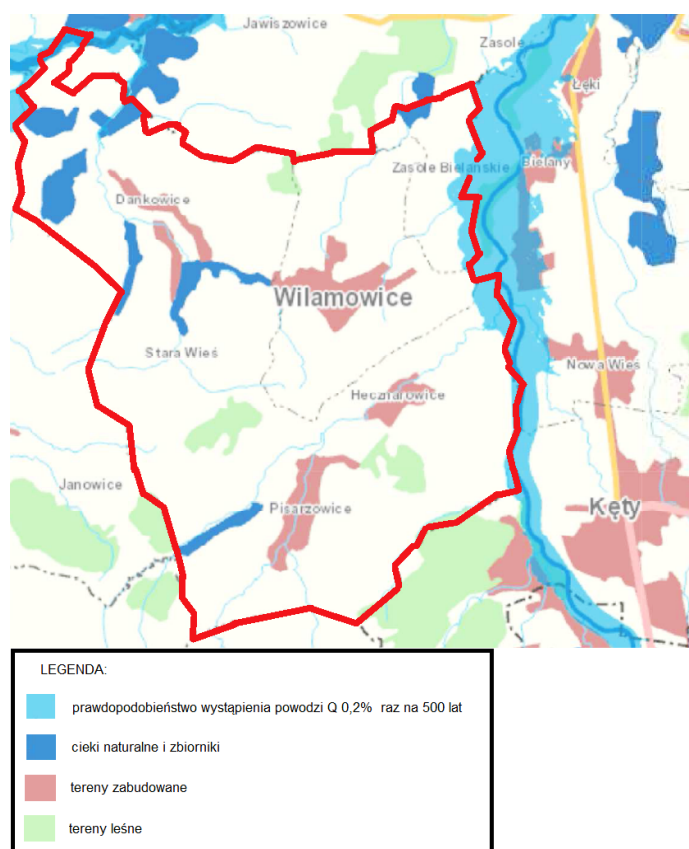
Według ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2012r., poz.145 z późn. zm.) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

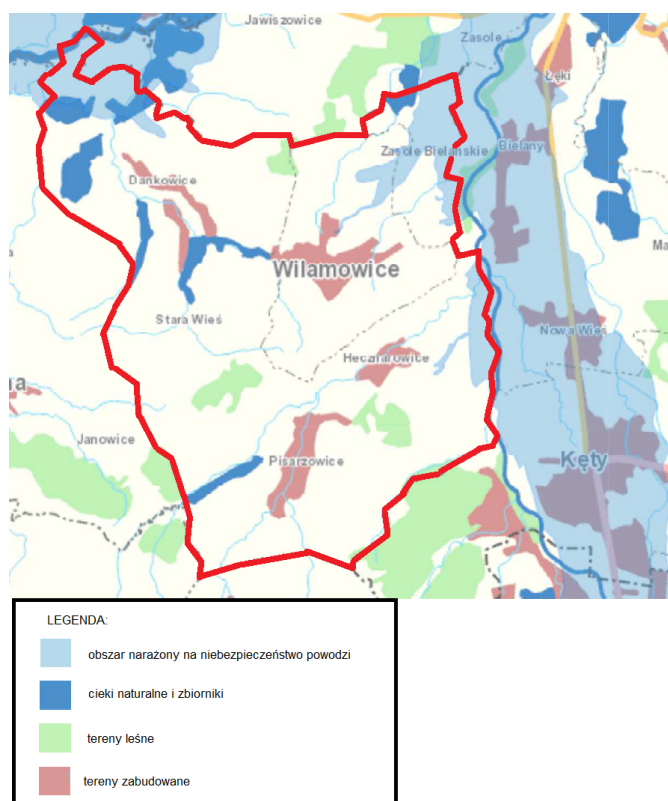
Zlewnia rzeki Soły na obszarze gminy Wilamowice ma charakter nizinny, co oznacza, że na tym terenie następuje zmniejszenie współczynnika odpływu i spowolnienie obiegu wody. Dolina Soły zatrzymuje okresowo duże ilości zawieszin i materiału wleczonego, który przemieszczany jest wzdłuż koryta na przedpole Karpat. Kotliny podkarpackie są strefą akumulacji rumowiska rzeczno-głazowego. Soła w rejonie gminy Wilamowice zmienia praktycznie po każdym wezbraniu główny nurt. W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się stopniowe obniżanie niskich i średnich stanów wody. Zmiany te są spowodowane zarówno poprzez czynniki naturalne jak i antropopresją środowiska, objawiającą się m. in. regulacją rzek i niewłaściwie przeprowadzanymi melioracjami, często ukierunkowanych jedynie na odwadnianie obszarów.

W ostatnich latach obserwuje się tendencję wzrostową ilości i wielkości wezbrań. Wśród karpackich dopływów Wisły, Soła odznacza się drugim po Dunajcu potencjałem powodziowym. Wybudowanie na niej zbiorników retencyjnych, znacznie zmniejszyło wielkość fali powodziowej w 1997 r., dzięki czemu tylko 10 % powierzchni gminy ucierpiało w wyniku tej powodzi. Soła odznacza się dużą zmiennością odpływów miesięcznych. Maksymalny odpływ przypada na lipiec i jest wynikiem ulewnych i rozlewnych opadów, minimalny przypada we wrześniu. Soła charakteryzuje się niskim udziałem zasilania podziemnego. Soła odznacza się dużą zasobnością w wodę, o czym świadczy średni roczny przepływ w przekroju Oświęcim – 25 m³/s.

Rysunek 23 *Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi $Q\ 0,2\%$ raz na 500 lat na terenie gminy Wilamowice*

Źródło: www.mapy.isok.gov.pl

Rysunek 24 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy Wilamowice

Źródło: www.mapy.isok.gov.pl

Zgodnie z ustawą Prawo wodne obszary narażone na niebezpieczeństwo to obszary określone we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi dla cieków płynących przez gminę Wilamowice, występują na następujących dopływach Soły:

- Piszczówka – na odcinku ok. 16,0 km od ujścia Soły.
- Słonica – na odcinku ok. 10,0 km od ujścia Piszczówki

Przyczyną wystąpienia podtopień na wymienionych obszarach były długotrwałe opady deszczu, ulew i zahamowanie odpływu w istniejącej sieci odwadniającej. W zlewni rzeki Soły nie występują typowe obszary bezodpływowe, charakterystyczne dla rozległych terenów o małych różnicach wysokości.

Główny element ochrony przeciwpowodziowej stanowią wały przeciwpowodziowe. W gminie Wilamowice, administrowaną przez Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Bielsku – Białej, w wykazie znajdują się następujące wały przeciwpowodziowe:

- rzeka Soła:
 - Hecznarowice – wał lewy o długości 2,792 km,
- rzeka Dankówka:
 - Dankowice – wał lewy o długości 2,070 km, – wał prawy o długości 1,985 km,
- rzeka Łękawka – Dankowice – wał prawy o długości 0,370 km,
- rzeka Mała Wisła – Dankowice – wał prawy o długości 1,550 km.

Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Bielsku – Białej administruje 7 ciekami na terenie gminy o długości 6,7 km, w tym:

- Czerwotka w Piszczowicach na długości 1,3 km,

- Dankówka w Dankowicach, Starej Wsi, Wilamowicach na długości 6,7 km,
- Harszówka w Hecznarowicach i Pisarzowicach na długości 1,5 km,
- Pisarzówka w Hecznarowicach i Pisarzowicach na długości 9,4 km,
- Słonica w Pisarzowicach na długości 3,5 km,
- Wilamówka w Zasolu Bielańskim na długości 2,2 km,
- Starowiejski w Dankowicach i Starej Wsi na długości 1,44 km.

W 2014 r. Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych na terenie gminy Wilamowice planuje uruchomienie procedury zamówienia publicznego dla zadania „Usuwanie szkód powodziowych powstałych w czerwcu 2013 r. w korycie cieków Pisarzówka odcinkowo od ul. Wodnej do ul. Panskie Pola w km 1+800 – 3+300 na długości około 800 m w miejscowości Hecznarowice. Ponadto w planach na lata 2014 - 2017 znajdują się zadania:

- budowa nowego wału przeciwpowodziowego brzeg lewy Pisarzówki w miejscowości Hecznarowice na długości 950 m, szacunkowa wartość 3 643 461 zł, lata realizacji 2015-2020,
- odbudowa prawego wału cieków Łękawka w km 0+000 – 0+370 na długości 370 m, szacunkowa wartość 1 501 198 zł, lata realizacji 2015 – 2019,
- odbudowa i regulacja koryta cieków Dankowa w km 2+800 – 4+500 wraz z odbudową obustronnych wałów w km 0+000 – 0+890 w zakresie km 0+740 – 0+890 w miejscowości Dankowice na długości 300 m wałów oraz 1 700 m koryta, szacunkowa wartość 6 608 335 zł, lata realizacji 2015 – 2020,
- regulacja i odbudowa koryta cieków Słonica w km 0+410 – 4+500 (odcinkowo) na długości 3 500 m, szacunkowa wartość 7 467 608 zł, lata realizacji 2016-2021,
- odbudowa lewego wału cieków Dankówka w km 0+850 – 2+030 w miejscowości Dankowice na długość 1 180 m, szacunkowa wartość 4 241 301 zł, lata realizacji 2016-2021,
- odbudowa i regulacja koryta cieków Danków w km 4+500 – 7+700 w miejscowości Dankowice, Stara Wieś i Wilamowice na długości 3 200 m, szacunkowa wartość 7 816 740 zł, lata realizacji 2017-2022.

Istotnym uzupełnieniem wód powierzchniowych w gminie Wilamowice stanowią rowy otwarte tworzące bardzo dobrze tutaj rozwiniętą sieć melioracyjną. Rowy te połączone są z naturalnymi ciekami lub pomiędzy sobą i stanowią doprowadzalniki lub odprowadzalniki do licznych stawów oraz odbiorniki wód z wylotów sieci drenarskich, odwadniających obszary rolnicze. W ewidencji Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach filii w Bielsku – Białej znajdują się rowy wg miejscowości:

- Dankowice – 16 rowów o łącznej długości 9,050 km,
- Dankowice-Kaniówek – 4 rowy o łącznej długości 5,400 km,
- Hecznarowice – 10 rowów o łącznej długości 7,770 km,
- Pisarzowice – 6 rowów o łącznej długości 4,590 km,
- Stara Wieś – 5 rowów o łącznej długości 3,720 km,
- Wilamowice – 7 rowów o łącznej długości 7,020 km,
- Zasole Bielańskie – 10 rowów o łącznej długości 7,070 km.

Obszar Zlewni Małej Wisły podlega Regionalnemu Zarządowi Gospodarki w Gliwicach (na odcinku o długości 1,25 km), natomiast Zlewnia Soły podlega Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Krakowie (na 4 odcinkach o długości 0,983 km).

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projektu planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Zgodnie z Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim państwa członkowskie zobligowały się do sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego do grudnia 2011 r.,
- map zagrożenia i map ryzyka powodziowego do grudnia 2013 r.,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 r.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne. Zgodnie z art. 88 c ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Wstępna ocena ryzyka powodziowego została opracowana w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Projekt realizowany jest przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW) w konsorcjum z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej (KZGW), Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii (GUGiK), Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RCB) oraz Instytutem Łączności. Wstępna ocena ryzyka powodziowego została wykonana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej.

W ramach WORP zostały zidentyfikowane znaczące powodzie historyczne, jak również powodzie, które mogą wystąpić w przyszłości (tzw. powodzie prawdopodobne), które stanowiły podstawę do wyznaczenia obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostały wykonane w 2013 r. dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest końcowym, czwartym dokumentem planistycznym wymagany Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

6.4. Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują żadne zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. Na obszarze powiatu bielskiego nie ma wyznaczonych stałych tras przewozu substancji niebezpiecznych. Wyznaczanie tras odbywa się tylko w przypadku transportu substancji szczególnie niebezpiecznych, gdy występuje konieczność ich eskorty przez policję bądź straż pożarną. W pozostałych przypadkach,

jeśli znaki drogowe tego nie zabraniają, transport odbywa się po trasach dogodnych z punktu widzenia przewoźnika.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, których bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy zwrócić uwagę na ważne źródło zanieczyszczenia wód, jakim mogą być magazyny i stacje paliw. Według ogólnopolskiej bazy firm (Panorama Firm) na terenie gminy Wilamowice zlokalizowane są trzy stacje benzynowe z magazynami:

- Stacja paliw ANDEX Sp. z o.o. P.H.U. w Wilamowicach,
- Stacja paliw Foxpol sp.j. Foks J. w Wilamowicach,
- Stacja paliw Beta. FHU. Szyma J. w Dankowicach,
- Stacja paliw Auto-Gaz. Paliwa ciekłe. Warchocki A. w Starej Wsi,
- Stacja paliw Jemar. PUH. Jekielek M w Pisarzowicach,
- Stacja paliw Foltak J. PPHU w Pisarzowicach.

Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

Na poziomie powiatu działaniami w zakresie interwencji kryzysowej zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego. W zakresie działania Wydziału jest opracowanie „Planu Reagowania Kryzysowego”.

Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenie gminy Wilamowice działa 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego:

- 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego:
 - Pisarzowice,
 - Wilamowice,
 - Stara Wieś
- 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej poza Krajowym Systemem Ratowniczo – Gaśniczym:
 - Dankowice,
 - Hecznarowice.

Grupy przeznaczone są do usuwania skutków pożarów, wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej.

Samochody ratownictwa technicznego posiadają różne wyposażenie w specjalistyczny sprzęt w zależności od jednostki.

Gmina Wilamowice corocznie w miarę możliwości finansowych stara się o doposażenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w niezbędny sprzęt ratowniczo – gaśniczy. Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku - Białej corocznie przeprowadza kontrole podmiotów gospodarczych w celu wykrycia ewentualnych zagrożeń dla środowiska i życia ludzi. Od 2008 roku kontrole były prowadzone:

- w 2008 roku w czterech przedsiębiorstwach – w dwóch naruszenia stwierdzono w zakresie ścieków i odpadów, a także opłat środowiskowych,
- w 2009 roku w pięciu przedsiębiorstwach – w jednym stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,

- w 2010 roku w dwóch przedsiębiorstwach – w obu stwierdzono naruszenia w jednym w zakresie ścieków i w jednym w zakresie nieuregulowanej gospodarki odpadami,
- w 2011 roku w trzech przedsiębiorstwach – w dwóch stwierdzono naruszenia w zakresie gospodarki ściekowej, poważnych awarii, hałasu i opłat środowiskowych,
- w 2012 roku w pięciu przedsiębiorstwach – w jednym stwierdzono naruszenia w zakresie ścieków,
- w 2013 roku w dziewięciu przedsiębiorstwach – w jednym stwierdzono naruszenia w zakresie opłat środowiskowych.

Według informacji przekazanej przez WIOŚ zarządzenia pokontrolne są przez przedsiębiorców realizowane w 89%.

Na terenie gminy Wilamowice nie ma ujawnionych i zewidencjonowanych mogilników, które mogłyby być znaczącym źródłem zanieczyszczeń dla chemizmu wód i gleb.

Istotnym zadaniem dla samorządów jest dalsza realizacja zadań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co spowoduje zmniejszenie się ilości związków biogennych trafiających do gleby i wód powierzchniowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, a także bezpośredni zrzut ścieków surowych do cieków i potoków. Ważnym przedsięwzięciem w tym zakresie jest rozbudowa sieci wodociągowej na terenach jeszcze, niezwodociągowanych, co przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom wody zdatnej do picia.

6.5. Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2020 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Cyklicznie przez placówki oświatowe organizowany jest Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W ramach tych działań organizowane jest zbieranie śmieci z terenów publicznych, a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy z nagrodami dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne gminy w przyszłości winny być tak jak dotychczas skierowane do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu lokalnym, takich jak: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy Wilamowice poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie gminy Wilamowice na szerszym forum oraz inicjowanie

działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukację ekologiczną mieszkańców gminy oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina organizuje cyklicznie kilka razy w roku w ramach edukacji społeczeństwa prelekcje, pogadanki, szkolenia i akcje pokazowe na temat spójności tematyki nowotworowej z żywieniem człowieka. Zajęcia te mają na celu uświadomienie mieszkańcom zagrożenia związane ze „śmieciowym”, a także nadmiernym spożywaniem węglowodanów jako pożywki nowotworowej.

Gmina powinna współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

7. Priorytety ekologiczne, plan operacyjny w ochronie środowiska

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2015	2017	Gmina Wilamowice	Ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zużycia surowców	b.d.	-	budżet Gminy Wilamowice, WFOŚiGW, NFOŚiGW
2.	Opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji	2016	2016	Gmina Wilamowice	Ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zużycia surowców	10 – opracowanie 1.000 - realizacja	-	budżet Gminy Wilamowice, Ministerstwo Gospodarki
3.	Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Heczmarowicach	2015	2015	Gmina Wilamowice	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy Poprawa infrastruktury drogowej	676,445	-	budżet Gminy Wilamowice
4.	Budowa chodnika przy ul. Mickiewicza w Dankowicach	2014	2015	Gmina Wilamowice		1143	-	budżet Gminy Wilamowice
5.	Budowa chodnika w ciągu ulicy Starowiejskiej w Starej Wsi	2014	2015	Gmina Wilamowice		500	-	budżet Gminy Wilamowice
6.	Budowa kładki dla pieszych w ciągu ul. Nadbrzeżnej w Heczmarowicach wraz projektem	2014	2015	Gmina Wilamowice		190	-	budżet Gminy Wilamowice
7.	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2014	2021	Gmina Wilamowice	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy Wilamowice, WFOŚiGW, NFOŚiGW
ZADANIA KOORDYNOWANE								
8.	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony	2014	2021	WIOŚ w Katowicach, WSSE w	Przestrzeganie przepisów prawa ochrony środowiska	100	-	budżet WIOŚ, WSSE

	środowiska			Katowicach				
9.	Budowa i modernizacja sieci gazowych	2014	2021	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A., GAZ-SYSTEM S.A.	Poprawa jakości powietrza poprzez zmianę paliwa energetycznego	b.d.	-	budżet PGNiG S.A., GAZ-SYSTEM S.A
10.	Budowa i modernizacja sieci elektrycznych, w tym: <ul style="list-style-type: none">wymiana przewodów długości ok. 2,2 m,wymiana przyłączy długości 0,36 km,	2014	2020	TAURON Dystrybucja Oddział w Bielsku-Białej	Ograniczenie emisji do powietrza ze spalania paliw w gospodarstwach domowych	b.d.	-	budżet TAURON
11.	Przebudowa drogi 4487S, ul. Odsole w Hecznarowicach (ok. 479 mb)	2014	2014	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy	550	-	budżet Powiatu Bielskiego
12.	Przebudowa drogi 4484 S Bielsko-Wilamowice-Jawiszowice, ul. Szkolna	2014	2015	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej		2 000	-	budżet Powiatu Bielskiego
13.	Przebudowa drogi powiatowej 4498 S, ul. Piłsudskiego w Wilamowicach (ok. 1,335 km)	2014	2015	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej		2 500	-	budżet Powiatu Bielskiego
14.	Przebudowa drogi 4488 S Stara Wieś-Wilamowice-Hecznarowice-Kęty	2017	2017	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej		5 500	-	budżet Powiatu Bielskiego
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Budowa kolektora wód opadowych w rejonie ulicy Szkolnej i ulicy Nadbrzeżnej w Pisarzowicach (projekt)	2014	2014	Gmina Wilamowice	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	50	-	budżet Gminy Wilamowice
2.	Przebudowa przepustu	2014	2014	Gmina	Zmniejszenie	160	-	budżet Gminy

	p/powodziowego w ciągu ul. Szkolnej w Hecznarowicach			Wilamowice	zanieczyszczeń wód opadowych zanieczyszczonych ropopochodnymi			Wilamowice
ZADANIA KOORDYNOWANE								
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z projektem w Zasolu Bielańskim	2014	2014	ZWiK	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	56	Gmina Wilamowice	budżet Gminy Wilamowice
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Pisarzowicach i Hecznarowicach	2014	2014	ZWiK	Poprawa zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do picia Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1529	Gmina Wilamowice	budżet Gminy Wilamowice
5.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zasolu Bielańskim wraz z projektem	2015	2016	ZWiK		8 079	Gmina Wilamowice	budżet Gminy Wilamowice
6.	Budowa kanału odwadniającego w Pisarzowicach z wylotem do cieku Pisarszówka w Pisarzowicach	2014	2014	ZWiK		300	Gmina Wilamowice	budżet Gminy Wilamowice
7.	Wymiana sieci wodociągowej	2014	2017	ZWiK		100	Gmina Wilamowice	budżet Gminy Wilamowice
8.	Budowa oczyszczalni przydomowych (dotyczy terenów gminy na których nie planuje się budowy sieci kanalizacji sanitarnej)	2017	2021	Mieszkańcy gminy		200	Gmina Wilamowice	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Promocja walorów przyrodniczych gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA2000	2014	2021	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych, edukacja mieszkańców	40	Powiat Bielski Nadleśnictwa, organizacje i stowarzyszeni a ekologiczne	budżet Gminy Wilamowice, WFOŚiGW, NFOŚiGW
2.	Wykorzystanie dokumentu „Waloryzacja zasobów województwa bielskiego” pod kątem określenia zasobów	2014	2017	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych	40	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w	budżet Gminy Wilamowice, WFOŚiGW, NFOŚiGW

	przyrodniczych gminy						Katowicach	
3.	Objęcie ochroną prawną nowych obiektów i obszarów przyrodniczo - krajobrazowych	2014	2017	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych	100	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Wilamowice
4.	Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	2014	2017	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych	100	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Wilamowice
5.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych	150	-	budżet Gminy Wilamowice
ZADANIA KOORDYNOWANE								
6.	Stworzenie systemu informatycznego o obiektach i obszarach chronionych	2014	2017	Województwo Śląskie (Zarząd)	Wzrost świadomości ekologicznej	100	-	budżet Województwa Śląskiego
7.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej	Poprawa wizerunku przyrodniczego	b.d.	-	budżety własne PZD, GDDKiA
8.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	2014	2021	Nadleśnictwo Andrychów	Ochrona zasobów leśnych Ochrona zasobów leśnych Ochrona nowych terenów leśnych	w zależności od ustaleń planu	-	budżet Nadleśnictwa Andrychów
9.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	2014	2021	właściciele lasów prywatnych		w zależności od ustaleń planu	Nadleśnictwo Andrychów	środki własne właścicieli
10.	Wzmocnienie kontroli gospodarki	2014	2021	Nadleśnictwo		50	Powiat	budżet Nadleśnictwa

	leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.			Andrychów			Bielski, ARIMR właściciele gruntów	Andrychów
11.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi	2014	2021	właściciele gruntów	Zmniejszenie ubożenia i erozyjności gleb	60	ARIMR właściciele gruntów, Nadleśnictwo Andrychów	środki własne właścicieli
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB								
ZADANIA WŁASNE								
1	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	2014	2021	Gmina Wilamowice	Kształtowanie wizerunku gminy	100	rolnicy	budżet Gminy Wilamowice
3	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	2014	2021	Gmina Wilamowice	Kształtowanie wizerunku gminy	Koszty administracyjne	Powiat Bielski	budżet Gminy Wilamowice
ZADANIA KOORDYNOWANE								
4	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów, stasowanie Dobrych Praktyk Rolniczych	2014	2021	Właściciele terenów rolniczych	Dostosowanie kierunków produkcji rolniczej do naturalnej predyspozycji gruntów	50	Zespół Doradztwa Rolniczego, Agencja Rynku Rolnego, Gmina Wilamowice	środki własne rolników, budżet Województwa Śląskiego
5	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	2014	2021	Właściciele terenów rolniczych	Poprawa struktury gleb, wzbogacanie jej w naturalne nawozy	100	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina Wilamowice	środki własne rolników
6	Realizacja zadań z zakresu ustawy Prawo ochrony środowiska	2014	2019	Powiat Bielski	Ocena stanu środowiska Ochrona zdrowia konsumentów	20 zł/5 lat 40	Gmina Wilamowice	budżet Powiatu Bielskiego

8	Udzielania dopłat bezpośrednich dla rolników	2014	2020	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Poprawa warunków gospodarowania zwiększenie intensywności rolnictwa	50 zł/rok 480		Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Wprowadzenie zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz w MPZP o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnej eksploatacji złóż kopalin w trakcie aktualizacji Planów	2014	2021	Gmina Wilamowice	Ochrona życia i mienia mieszkańców i przedsiębiorców	Koszty administracyjne	Gmina Wilamowice, RDOŚ w Krakowie	budżet Gminy Wilamowice
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2.	Obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	2014	2021	Starosta Bielski	Ochrona zasobów ludzkich	b.d.	Zarząd Dróg Powiatowych, Gmina Wilamowice, mieszkańcy	Budżet Powiatu Bielskiego
3.	Monitoring terenów zagrożonych osuwiskami (Stara Wieś)	2014	2021	Starosta Bielski	Ochrona zasobów ludzkich	b.d.	Wykonawca prac stabilizacyjnych na zlecenie Zarządu Dróg Powiatowych, Gmina Wilamowice	Budżet Powiatu Bielskiego
GOSPODAROWANIE ODADAMI								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	2014	2021	Burmistrz Gminy Wilamowice, WIOŚ	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	Podmioty prowadzące zbiórki odpadów	budżet Gminy Wilamowice

2.	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	2014	2021	Burmistrz Gminy Wilamowice	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	mieszkańcy	budżet Gminy Wilamowice
3.	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	2014	2021	Burmistrz Gminy Wilamowice	Kontrola sprawności funkcjonowania systemu	Koszty administracyjne	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	budżet Gminy Wilamowice
4.	Prowadzenie i doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2014	2021	Gmina Wilamowice	Poprawa jakości życia mieszkańców i stanu środowiska	(100/rok) 800	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Wilamowice
5.	Kontrolowanie zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	2014	2021	Gmina Wilamowice	Poprawa jakości funkcjonującego systemu	20	Policja, Gmina	budżet Gminy Wilamowice
6.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	2014	2021	Gmina Wilamowice	Ochrona środowiska, Poprawa jakości życia i estetyki gminy	80	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Wilamowice
7.	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	2014	2021	Gmina Wilamowice	Dostosowanie gminy do obowiązujących przepisów i ochrona środowiska	bezkosztowo	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Wilamowice
8.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i bieżące usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	2014	2021	Gmina Wilamowice	Poprawa zdrowia i warunków życia mieszkańców	10/inwentaryzacja 20/rok 160	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Wilamowice WFOSIGW, NFOSIGW
OCHRONA PRZED HAŁASEM								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Uwzględnianie w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz gminnym MPZP zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych	2014	2021	Gmina Wilamowice	Tworzenie stref buforowych wolnych od hałasu	Koszty administracyjne	Przedsiębiorcy, Powiat Bielski - opinia	budżet Gminy Wilamowice

	zapisów							
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2.	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	100	Gmina Wilamowice, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet WIOŚ w Katowicach
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2014	2021	Gmina Wilamowice	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych	budżet Gminy Wilamowice
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2.	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2014	2021	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina Wilamowice	budżet Województwa Śląskiego
3.	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina Wilamowice	budżet WIOŚ w Katowicach
EDUKACJA EKOLOGICZNA*								
ZADANIE WŁASNE								
OP.7.	Informacja ekologiczna w gminie jako główne źródło wiedzy o jakości powietrza: aktualizacja Systemu Informacji o Środowisku (www.wykaz.ekoportal.pl), artykuły	2014	2017	Gmina Wilamowice		koszty administracyjne	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy Wilamowice

	w lokalnej gazecie							
WŚ.4.	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2014	2021	Gmina Wilamowice		16	ZWiK	budżet Gminy Wilamowice, WFOŚiGW, NFOŚiGW
WŚ.5.	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2014	2021	Gmina Wilamowice		koszty administracyjne	-	budżet Gminy Wilamowice
OWP.6.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych, sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	2014	2017	Gmina Wilamowice	Ochrona walorów przyrodniczych	500	Lokalne stowarzyszenia, rady sołeckie, inwestorzy sektora prywatnego	budżet Gminy Wilamowice
OG.2	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	2014	2021	Gmina Wilamowice, rolnicy, KGW		20 rok/160	Powiat Bielski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	budżet Gminy Wilamowice, sponsorzy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OG.7	Organizacja szkoleń i porad dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	2014	2021	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,	Dostosowanie upraw do predyspozycji warunków naturalnych	10 zł/rok 80	Rolnicy gospodarujący ziemią na terenie gminy Wilamowice	Ośrodek Doradztwa Rolniczego

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich działek ochrony środowiska

8. Zagadnienia systemowe

8.1. Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Burmistrz Gminy Wilamowice sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Burmistrz Gminy Wilamowice lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Burmistrz występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Burmistrz w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2. Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235z późn zm.) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby

- o oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - o środki administracyjne,
 - o polityki,
 - o przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - o plany, programy
 - o porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - o a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - o stany elementów środowiska,
 - o przez elementy środowiska,
 - o emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez Gminę Wilamowice znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska oraz po zaopiniowaniu projektu POŚ przez Powiat Bielski oraz po przyjęciu go uchwałą Rady Miejskiej w Wilamowicach Program Ochrony Środowiska.

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021” zostanie (zgodnie z Dz. U. z 2013r., poz. 1235 Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko art. 21. pkt. 2 ppt.23) umieszczony na stronie internetowej Gminy Wilamowice.

Projekt programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów, w których mogą zostać zapisane inwestycje znacząco oddziałujące na środowisko i konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z tym w ramach opracowania niniejszego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice zostanie wystosowane zapytanie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o potrzebę przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.3. Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej, (z wyłączeniem prywatnych instalacji),
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska, (według obliczeń dotyczących ilości mieszkańców, ilości ścieków odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacji i wywożonych wozami asenizacyjnymi),
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- powierzchni zdegradowanych gruntów,
- powierzchni gruntów zrekultywowanych,
- zawartości metali ciężkich w glebie,
- zasobności gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej gminy Wilamowice jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem. Polityka ekologiczna zakłada rozpowszechnianie danych o stanie środowiska także poprzez stronę internetową i tablicę ogłoszeń Gminy.

Ponadto, ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy miejsko - wiejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Raport ten daje obraz realizacji celów i zamierzeń w cyklach dwuletnich, dzięki czemu istnieje możliwość przyspieszenia w następnych latach działań w taki sposób by osiągnąć zamierzone wskaźniki.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9. Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

9.1. Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane w programie, prowadzą do poprawy stanu środowiska naturalnego. Różnice między nimi dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście kosztów realizacji. Ponieważ kwestia ochrony środowiska naturalnego jest jedną z kluczowych dziedzin polityki krajowej i Unii Europejskiej, to podmioty dokonujące odpowiednich działań w tej sferze mogą ubiegać się o ich wsparcie finansowe ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania klasycznych kredytów bankowych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji ochrony środowiska. Generalnie źródła te można podzielić na dwie umowne grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Tym niemniej przedstawione informacje ograniczać się będą do zagadnień ogólnych a ich główną rolą będzie wskazanie miejsc i źródeł, w których można uzyskać stosowną pomoc organizacyjną. Bieżące i systematyczne śledzenie oficjalnych serwisów informacyjnych (dostępnych przede wszystkim na stronach internetowych) programów i instytucji ochrony środowiska wydatnie zwiększa skuteczność wyboru źródła dofinansowania, jak również ułatwia późniejszy proces aplikacyjny.

9.1.1. Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232), system finansowania ochrony środowiska oparty jest na działalności narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze te mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;

- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Dofinansowanie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Do obszarów wsparcia NFOŚiGW należą:

- inwestycje wodno-ściekowe,
- gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami,
- górnictwo i geotermia,
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna,
- ochrona przyrody,
- edukacja ekologiczna,
- badania i programy międzydziedzinowe.

Zasadniczo Fundusz wspiera projekty środkami krajowymi w formie pożyczki preferencyjnej, nieumarzanej, o oprocentowaniu oscylującym na poziomie stopy WIBOR 3M + 50 punktów bazowych, lub też dopłatami do oprocentowania kredytów bankowych, które nie przekracza 300 pkt. bazowych w skali roku (punkt bazowy to 1/100 części punktu procentowego). Do ważniejszych obszarów wsparcia, gdzie potencjalni beneficjenci mogą uzyskać jednak wsparcie w formie bardziej korzystnej, tj. dotacji, są m.in.:

- *Program 1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego* – udział dotacji wynosi do 45% kosztów kwalifikowanych (istnieje możliwość uzupełnienia dofinansowania pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych (możliwość połączenia z pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne; Część 2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest* – dotacja udzielana za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
- *Program 4.4. Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska* – dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych
- *Program 5.3. System zielonych inwestycji GIS¹³; Część 1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych, pożyczka do 60% kosztów kwalifikowanych
- *Programy szczególne dotyczące ochrony powietrza, takie jak: „LEMUR” – budowa energooszczędnych budynków użyteczności publicznej, „KAWKA” – likwidacja/modernizacja systemów grzewczych (program realizowany przy współudziale WFOŚiGW), „SOWA” – energooszczędne oświetlenie uliczne, „GAZLA” – działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń w transporcie.¹⁴*

Oprócz udzielania dofinansowania ze środków krajowych, NFOŚiGW pełni rolę instytucji zarządzającej dla szeregu programów zagranicznych – głównie Unii Europejskiej, ale nie tylko.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

¹³ System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji. Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmacniania proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU.

¹⁴ Programy mają charakter konkursowy. Wyjątek stanowi „LEMUR”, dla którego przewidziano nabór ciągły od 06.05.2013 r.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji, przekazania środków,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania,
- linii kredytowych (dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych).

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu,
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest z budynków należących do osób prywatnych,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

WFOŚiGW realizuje przedsięwzięcia z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji, a pozostałą część dofinansowania ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki. Minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW w realizację przedsięwzięcia stanowi 35% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganiem systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych w latach 2014-2020

Na ukończeniu jest wdrażanie programów operacyjnych związanych z alokacją środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013 w tym sensie, iż zasadnicze konkursy na najważniejsze (czyt. najdroższe) działania infrastrukturalne w dziedzinie ochrony środowiska zostały zakończone (aczkolwiek oczywiście trwa wydatkowanie środków, które potrwa do 2015 r.).

Powstanie realnych możliwości ubiegania się o środki UE w latach 2014-2020 wymaga szeregu działań organizacyjnych, których uwieńczeniem będzie przedstawienie konkretnych procedur wdrażania.

Na obecnym etapie ważnym jest bieżące monitorowanie kluczowych serwerów internetowych instytucji publicznych i finansowych, w szczególności oficjalnej strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Aktualnie dostępna jest 3 wersje Programu z października 2013 roku.

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2014-2020 będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego RPO WŚ) Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację RPO WŚ w latach 2014-2020 zostanie przeznaczonych ponad 3.117 mln euro. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie pochodziło 2,24 mln euro (72% tej kwoty) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego – 0,716 mln euro (28%).

Środowiskowe priorytety w RPO WŚ 2014-2020 to:

Priorytet I nowoczesna gospodarka,

Priorytet II cyfrowe śląskie,

Priorytet III wzmocnienie konkurencyjności MSP,

Priorytet IV efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna:

- Priorytet inwestycyjny 4.1 promowanie produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł,
- Priorytet inwestycyjny 4.2 promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w MŚP ,
- Priorytet inwestycyjny 4.3 wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i sektorze mieszkaniowym,

- Priorytet inwestycyjny 4.5 promowanie strategii niskoemisyjnych dla obszarów miejskich – niskoemisyjny transport miejski,
- Priorytet inwestycyjny 4.7 promowanie wysoko wydajnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię ciepłą .

Priorytet V ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

- Priorytet inwestycyjny 6.1 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze odpadów w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska
- Priorytet inwestycyjny 6.2 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze wodnym w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska
- Priorytet inwestycyjny 6.3 ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego
- Priorytet inwestycyjny 6.4 ochrona różnorodności biologicznej, ochrona gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu NATURA 2000 i zielonej infrastruktury
- Priorytet inwestycyjny 6.5 działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego
- Priorytet inwestycyjny 5.2 promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

Priorytet VI transport,

Priorytet VII regionalny rynek pracy,

Priorytet VIII regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy,

Priorytet IX włączenie społeczne,

Priorytet X rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna,

Priorytet XI wzmocnienie potencjału edukacyjnego,

Priorytet XII infrastruktura edukacyjna,

Priorytet XII pomoc techniczna.

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.¹⁵

Oficjalny serwis internetowy: <http://rpo.slaskie.pl>

¹⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2387/289/IV/2013 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 22 października 2013 r. PROJEKT REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020 WERSJA 3 Katowice, październik 2013 r.

9.2. Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska oszacowano wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych.

Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji gminy Wilamowice (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

Tabela 8 Założenia dotyczące realizacji na terenie gminy Wilamowice w latach 2014-2021 wydatków z zakresu zadań własnych i zadań koordynowanych w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1	Ochrona powietrza	3.549,4	22,13	10.650	87,48	14.199,40	50,51
2	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	10.210	63,67	264	2,17	10.474,00	37,26
3	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	430	2,68	210	1,72	640,00	2,28
4	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	100	0,62	670	5,50	770,00	2,74
5	Gospodarka odpadami	1.070	6,67	0	0,00	1.070,00	3,81
6	Ochrona przed hałasem	0	0,00	100	0,82	100,00	0,36
7	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0	0,00	100	0,82	100,00	0,36
8	Edukacja ekologiczna	676	4,22	80	0,66	756,00	2,69
OGÓŁEM		16.035,4	100	12.074	100	28.109,4	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Wilamowice oraz instytucji, które będą koordynować realizację zadań na terenie gminy Wilamowice w latach 2014-2021

Przedstawione zestawienie wskazuje znaczącą dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych będzie około 6 mln złotych, natomiast koszt zaplanowanych przedsięwzięć leżących w gestii innych podmiotów to koszt planowany ponad 22 mln. Należy także wziąć pod uwagę, iż duża część zadań koordynowanych nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Przykładem takich zadań jest

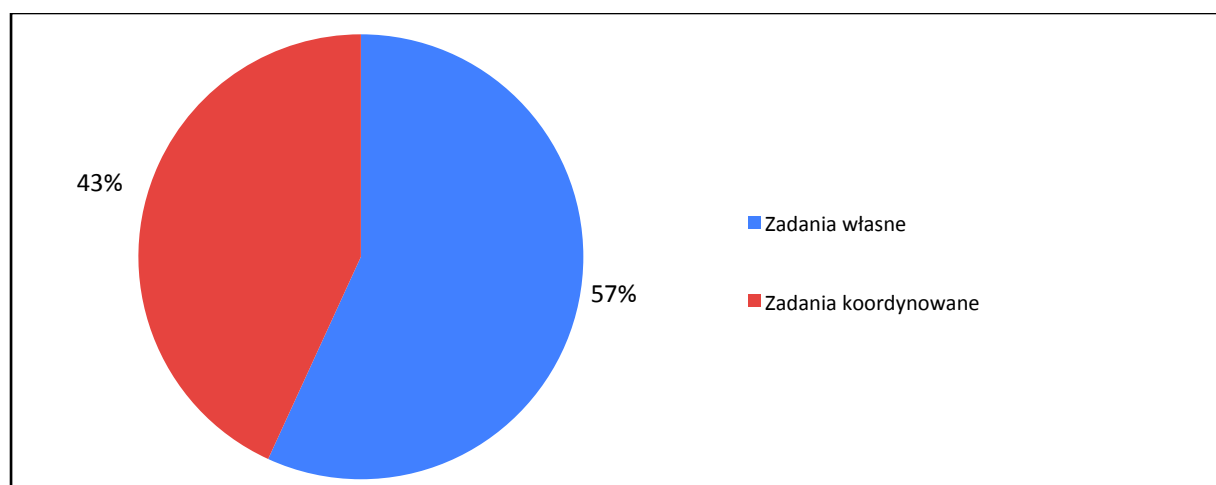

modernizacja sieci gazowych i elektrycznych, a także przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej. Zadania te są planowane, ale koszty ich realizacji nie są znane. Do zadań koordynowanych należy także zabezpieczenie przeciwpowodziowe, które ze względu na możliwe negatywne oddziaływanie na środowisko nie zostało umieszczone w harmonogramie realizacji zadań.

Do kosztów zadań własnych oprócz 6 milionów należy dodać koszt budowy sieci kanalizacji sanitarnej, zadanie to będzie realizowane przez ZWIK, ale jest to inwestycja gminna.

Sumując zadania własne będą opiewać na kwotę około 16 mln złotych, natomiast zadania koordynowane o znanych kosztach będą opiewać na kwotę około 12 milionów złotych.

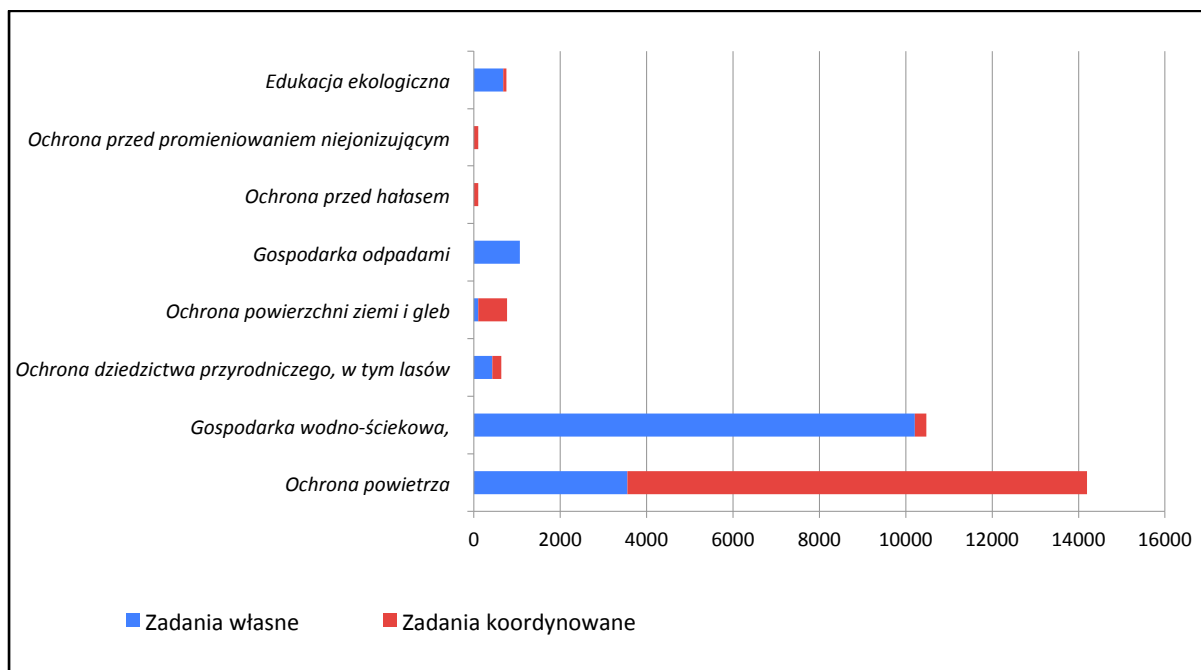
Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można dziś stwierdzić iż na terenie gminy Wilamowice na dynamikę zmian będzie miała duży wpływ realizacja zadań zarówno przez gminę oraz przez podmioty takie jak Powiatowy Zarząd Dróg czy administratorzy uzbrojenia lub Nadleśnictwo.

Rysunek 25 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane podano w %)

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych gminy, jak i zadań koordynowanych są to *Ochrona powietrza* i *Gospodarka wodno-ściekowa*, (ok. 87% wydatków).

Rysunek 26 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane w tys. zł)

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Wilamowice sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe.

11 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze gminy),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona zasobów (w tym: zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Przeciwdziałania poważnym awariom,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych gminy Wilamowice w latach 2014-2021 na ochronę środowiska szacuje się na około 16 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych gminy Wilamowice. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy Wilamowice są:

- zrzuty ścieków komunalnych do potoków i rowów,
- niska emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych,
- zagrożenia powodziowe,

- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Walory krajobrazowe i dobrej jakości gleby, sprawiają, że władze gminy wiążą z nimi plany na przyszłość. W najbliższej przyszłości czynnikiem najistotniejszym będzie rozwój infrastruktury technicznej gminy Wilamowice oraz kultywowanie tradycji rybactwa i rolnictwa. Gmina nie zamierza ograniczać dotychczasowej formy wykorzystania walorów rolniczych, w postaci gospodarstwo rolniczych i działalności spółdzielni rolniczych, jednakże zamierza również preferować kierunki działań inwestycyjnych o szerszym znaczeniu.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina Wilamowice wymaga uzupełnień. W szczególności dotyczy odprowadzania ścieków – budowa kanalizacji oraz gazyfikacja. Niewielkiemu uzupełnieniu podlega także zaopatrzenie w energię elektryczną. Na terenie gminy należy również poprawić zaopatrzenie w zakresie telekomunikacji.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina planuje dalsze remonty i modernizacje dróg gminnych, co w połączeniu z planowanymi inwestycjami na drogach powiatowych przyczynia się stale do poprawy dostępności komunikacyjnej gminy oraz poprawy komfortu mieszkańców.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Istotnym elementem jest zachowanie istniejących form ochrony i włączenie proponowanych nowych elementów jest zgodne z polityką przestrzenną województwa śląskiego.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i odwiedzających teren gminy Wilamowice w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej ilości surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Gmina Wilamowice stara się pozyskiwać dofinansowanie głównie na realizację zadań poprawiających wizerunek gminy ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów wypoczywających na terenie gminy a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno -wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

BZT5	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych